

3582/A T.A.F.L.
C XVI. m
17
1631
7/6

V
1631

S
s
o

3582/ T.A.F.L.
C XVI m
17

V.
1631

Ex libris
[illegible]
[illegible]

Ex dono Rev[illegible]
[illegible] in
Mag. [illegible]
[illegible]

10 A. 35 21662

John Knott, M.D.

-/c
1877

HENRICI KORNMANNI
EX KIRCHAINA
CHATTORVM.

De
VIRGINITATIS
IVRE TRACTATVS
NOVVS ET IVCVNDVS.

EX IVRE CIVILI, CANONICO
Patribus, hiſtoricis, poetis, &c.
confectus.

VIRGINOPOLI,
1631.

See page 229

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

CAPVT I.

De notatione nominis virgo.

NON conterendo tempus in perplexa de verbis controuerſia, quæ Grammaticorum potius, quam ICtorum eſſe videtur, quam & *Vlp. in l. 1. §. ſed & ſciend. ff. de ædil. edict.* aſpernatur, breuibus rem aggrediemur. Dictum autem virgo, à virtute, quam omnes colere tenentur, præcipuè tamen ea in virginibus elucere debet. Vel vt virtus labi neſcit, ita virgo intacta & illibata eſſe debet. Vel a viro, quod infantilem ætatem egreſſa, nubilis eſſe poteſt, & viro coniungi. Vnde & inter Græcos quidam παρθένος virgi-

nem,quod ſignificat παρὰ τὸ παρακαραδίειν τὴν ἡλικίαν dictum volunt; h. e. quia ætatem infantilem egreſſa eſt, vt nubilis eſſe poſsit. Vel à vigore, quod ea ætate, quia dicuntur virgines, maximè vigeant, puellæ. Vel ab ætate viridiori, ſicut & virga.

De definitione virginis, & virginitatis.

EST autem virgo, quæ virum non cognouit. Et eſt virginitas ſtatus intactus, ſeu incorruptus. Hic ſciendum ſecundum *Richard. in 4. diſtinct.* 33. dupliciter ſumi virginitatem. Primo modo, improprie, pro integritate carnis, & ſic quilibet naſcitur virgo, & iſtud non eſt virtus. Secundo modo, virgini-

nitas ſumitur pro habitu, quo voluntas determinatur ad reſpuendum promptè & faciliter omnem delectationem Veneream etiam licitam, vt mens liberius ſpiritualibus vacet, quia vt dicitur *1. Cor. 7.* Virgo cogitat, quæ Domini ſunt, vt ſit ſancta corpore & Spiritu, & hæc eſt virtus & diffinitur ab Auguſtino *lib. de nupt.* Virginitas eſt in carne corruptibili incorruptionis perpetua meditatio, id eſt, quod virgo debet gerere in propoſito, vt in hoc perſeueret perpetuo. & ex hoc patet, quod integritas carnis non eſt de eſſentia virginitatis, ſed eſt quidã decor eius accidentalis, extrinſecus exiſtens, qui perdi poteſt ſine diminutione virtutis virginitatis, vt *patet 32. q 5. in princ. & c. tolerabilis.*

Num virginitas præferenda matrimonio.

IPSA virginitas miraculum eſt: Et adeo miraculum eſſe cenſetur vera caſtitas, vt præponatur etiam lapſis pœnitentibus, hoc ipſo genere. Nam caſtitas perdita nunquam reparari poteſt, vixque ab ipſa diuina poteſtate. Itaque maior corona eſt virginum, & continentium, quam coniugatorum. Et tanta eſt differentia inter ſtatum virginalem & Matrimonium, & tanto acceptior eſt Deo virginitas, quanto magis grati & accepti fuere Adamus & Eua in Paradiſo ante peccatum, & quanto homines ſuperiores animalibus, & quanto emi-

eminentior eſt ſtatus Angelorum cœleſtium, ſtatu hominum terreſtrium. Secundum Apoſtolum 1. *Cor.* 7. tanta eſt differentia inter matrimonium & virginitatem, quanta eſt inter Non peccare & Benefacere, Bonum & melius. *Papa Gregorius VIII.* prætulit ſtatum Virginitatis matrimonio. & in ſynod. peculiari ſacerdotibus matrimoniũ interdixit. *Dauid. Stũpf. in inſtitut. coniug. cap.* 1. & cur à mulieribus & omni libidinis vſu mundi debeant eſſe ſancti altaris miniſtri, legatur *Speculum concubinariorum Henrici Cuyckÿ cap.* 17. Concilium Tridentinum ſeſſione 8. *can.* 10. *Si quis dixerit ſtatum coniugalem anteponendum eſſe ſtatui virginitatis, vel cœlibatus, & nõ*

eſſe melius ac beatius manere in virginitate, aut cœlibatu, quam iungi matrimonio anathema ſit. Canonem huncce tuetur ſequentibus ſcipturis.

1. *Cor.* 7. Nupta curat quæ ſunt mundi; cœlebs quæ ſunt Domini.

1. *Cor.* 7. Ne fraudetis vos inuicē, niſi forte ex conſenſu, vt vacetis ieiunio & orationi.

1. *Reg.* 21. Abimelech interrogat Dauidem priusquam miniſtros eius ad veſcendos panes propoſitionis velit admittere, an mundi ſint à mulieribus? & Dauid reſpondit: Si de mulieribus agitur, illæ iam per triduum à nobis ſeparatæ fuerunt.

1. *Cor.* 7. Hoc dico ſecundum veniam, nō ſecundum præceptum,

ſed

ſed venia nõn conceditur niſi rei vitioſæ.

Sap. 3. Felix, ſterilis & in coinquinata, quæ neſciuit thorum, in delicto, habebit fructum in reſpectione animarum ſanctarum.

1. *Cor.* 7. Bonum eſt, ſi ſic permanſerint, &c. Qui non elocat, melius facit. Beatior erit, ſi ſic permanſerint.

Matth. 10. Sunt Eunuchi, qui ſe caſtrauerunt propter regnum cœlorum.

Eſai. 56. Non dicat Eunuchus, Ego lignum aridum.

Apocal. 14. Cantant q. canticum nouum quod nemo poterat diſcere, ij ſunt qui cum mulieribus non ſunt coinquati. Virgines enim ſunt, ij ſequuntur agnum quocun-

que ierit; ſine macula enim ſunt ante thronum Dei.

Syr. 26. Omnis ponderatio non eſt digna continentis animæ.

Quare citius pubeſcant fœmellæ, quàm maſculi?

RESP. *Gl. in l. 2. C. de his qui ven. ætat. impet. ibiq́; Accurſ.* Quod mala herba citò creſcit, & cito citius eſt ſubdola mulier, & auara, *l. ſed ſi ego, in fin. ff. ad Velleian.* Nam regula naturalis eſt, quanto longiùs res habet eſſe, tanto tardius ad perfectionem peruenit, & è contra, quanto breuius, tanto maturius ad perfectionem deuenit. Patet hoc in plantis & brutis. Sed vir longius habet

eſſe

eſſe, quam mulier, & ideo mulier citius ſubdola, & ſagacior efficitur. Alij dicũt, quod frigidior homo de mundo eſt calidior calidiori mulie re de mundo, & ideo mulieres minus viuunt, & citius conſumuntur, Quanto igitur facilius & citius conſumuntur, tanto citius perficiuntur & creſcunt. Vel dic quod mulier eſt callidior & ingenioſior homine, vnde & facilius impetrat veniam ætatis, quia in 18. anno, & homo in 20. C *d.t.d l. 2.* Sed eſt & alia ratio, Quia facilius eſt pati, quam agere. vt vult *Hoſtienſis. Borch. in tract. de gradibus, fol 94* hanc dat rationem, quod ætatis mutatio in maſculo regulariter fit per ſeptenarium, in fœmina per ſenarium, vt *Clemens Alexandrinus ex Solone notauit in 6.*

&ſingularis *in* §. *pupillus. in verbo* ϛρωματέων quod & elegannter ex climactorum conſideratione elicit *Bodinus lib.* 4. *ca.* 2. Accedit calidior ſanguis in fœmina, §. *tum igitur. Auth de non eligend.* Non tamen ex eo præexcellentia quædam ſexus fœminei putanda, vt putauit *H. Cornelius Agrippa.* ſemper enim deterior habita eſt conditio fœminarum quam maſculorum *l. in multis* 5. *ff. de legib.*

Quando virgo credatur pubertati proxima?

ET vtique, qui decimum & dimidium exceſſerit annum ſi ſit maſculus, fæmina vero pubertati proxima ſi nonum annum cum dimidio compleuerit. Gl. notab. &

&ſin-

infantia. inſtit de inutil. ſtipul. in l, pupillam. ff. de R. *I.* quas eſſe communites receptas aſſerit, *Iaſon in l. properand.* §, *& ſi quidem, n.* 1. *C. de iudic. Socin. in l.* 1. § *adipiſcimur. ff. de acpuirend. poſſ. Anchor. in d.* §. *pupillus. Decius & Cagnola in d. l. pupillam, Coraſ. miſcel. iur. lib.* 6. *c.* 23. *Natta conſ.* 434. *nu.* 16. *vol.* 2. *Emanuel in ſuo Theſauro lit. P. n.* 357. accedente ſemper iudicis arbitrio. *Ioh. Fab. in d.* §. *pupillus. Butr. in c. atteſtationes de deſponſ. impub. Salic. in l. impunitas, C. de pœ. Vigl. in* §. *teſtes n.* 11. *Inſtit. de Teſta. Didac. in clem. ſi furioſus in pr* 3. *part n.* 5. *Duen reg.* 159 *limit.* 6. Tria autē conſiderabit iuſtus & æquus Iudex: Facti qualitatē, perſonæ conditionē; Qualitatē loci & regionis.

Nam pueros Normannos & Longobardos callidos appellat, *Gl. in l. ſequitur*, *§. pupillus ff. de vſuc.* Verſutos appellat Hiſpanos, *Gl. in l. dotem C. de dolo.* Sclauones mortalium nequiores *Odofredus in l. Iulianus. ff. de action. emt. Gomez. in §. ſic itaque n. 19. de action.* Catalonos proditores, & pacis fractores. *Bald. in c. 1. de pact. Boer. q. 179. in fin. Menoch. de arbitr. caſ. 57. nu. 49.* E contra Gallos ſui natura ſtolidos, Syros auaros, & Scythas immanes, Siculos acutos, Aſiaticos luxurioſos, Italos Regales, Hiſpanos elatæ iactantiæ, *Iul. Matern. in Aſtronom. Petrus Crinitus de honeſt. diſcipl. lib. 1. cap 7.* quæ omnia doctè collegit *Vinc. Carroc. in tract. de minor. in delict. excuſ. q. 23.* Et exclamat

clamat *Marſ in l infans. ff. de ſicar. n.* 3. quod defecerunt ætates, & illud, quod ante ſcribere ſoliti ſunt autores circa vitia, & defectus in 15, anno, faciunt nunc infantes in 5. vt ludere ad taxillos, & alios ludos prohibitos, & decipiunt ludentes ſecum. Idem *in l. ſi quis re C. eod.* quales ſunt illi, quos Lombardia, Normandia, & Roma generat. *Vincentius Carroc. de minor. qu. 7. num.* 1.

Quando Virgo cenſeatur viripotens.

OLim, & tempore Imperatoris Iuſtiniani, aſpectus corporis in vſu erat, verum cum in verecundum oculis & auribus duceret

Iuſtinianus, mutauit & pubertatem in maſculis poſt decimumquartum annum completum illico initium accipere diſpoſuit, antiquitatis normam, in fœminis benè poſitam in ſuo ordine relinquens, vt poſt duodecim annos completos viripotentes eſſe credantur. Inſtit. tit. Quibus modis tutel. finit. qua de cauſa non membra, quæ natura occultauit, ſed ætas ſpectanda eſt, Cornelius Vibius *l. fin.* C. *quando tut. vel cura eſſe deſierit.* facit cd hoc *Inſtit. de nupt. in pr.* ibi, Fœminæ autem viripotentes, ibique *Accurſ.* Sponſalia tamen ante pubertatem anno ſeptimo celebrare poſſunt puellæ, *t. in ſponſal. ff. de ſponſal. c. literas c. acceſſit. c. duo de ſpōſ. impub.* nuptiæ vero ad tempus pubertatis

bertatis vſque differuntur, & ſi intra dictum tempus vxorem quis acceperit, tunc erit vxor cum ad ætatem prædictam peruenerit, *l. minorem ff. de ritu nupt.* Quamuis additio *Inſt. d. loc. hanc gl.* non bene loqui dicat, nam licet, quoad tutelas & teſtamenta ille appellatur pubes, qui 14. annum compleuit, ſi vir ſit, aut 12. ſi mulier, quo tamen ad matrimonia contrahenda, appellantur puberes, quamprimum coire poſſunt, non igitur in matrimonio copulãdo pubertas cognoſcitur ex annorum numero, ſed ex poteſtate coeundi, *c. puberes, extr. de ſponſalib. impuber. ſecundum Chriſtophorum.* Inueniuntur enim ante illam ætatem quæ procrearunt, in quibus malitia ætatem

ſup-

ſuppleuit, vt dicit *text. in l. 3. C. ſi min. ſe maior. dix. c. de illis el. 2. & c. fin. de deſponſat. impub. & c. 1. eodem tit. in 6.* prout ſunt illi, quos Lombardia, Normandia, & Roma generat, qui ſciant mentiri, & verum dicere, quia malitia ſeu prudentia ſupplet ætatem, *gloſſ. in verb. animum in leg. ſequitur. ff. de vſucap. Auguſtinus in epiſt. ad Renatum Epiſc. relata per Gloſſ. in c. paruuli de conſecrat. diſt. 4. & in c. 1. de delict. puer. allegat Sebaſtian. Vant. tr. de nullitatibus, l. de nullitat. ex defectu inhabil. num. 7.* Salomonem Regem vndecim tantum annis natum Roboam genuiſſe, & Pharez filium Iudæ nono ætatis anno Eſronem filium ſuſcepiſſe, & Achaz Ezechiam anno decimo, &

Haran Lothum octauo, & Ieſram filiam nono. Hebræornm monumenta teſtantur, Seder Olam Hebræorum citatus à Genebrardo in Chronologia, & mulierem â decenni puero grauidam factam eſſe Diuus Hieronymus litteris conſignauit, epiſtola ad Vitalem. Verùm Imp. Maieſtas non ad factum quarundam virginum & malitiam reſpexit, ſed potins ad honeſtatem, & quicquid fit in aliquibus, Iuriſconſultus non attendit de eo, quod bis aut ter fit, ſed quod plerumque. *l. nam ad ea 5.l. ff. de legib. & Senatuſconſ.*

Num

Num aſſerenti ſe virginem, credatur?

QVum hodie malitia regnet, ego in hoc puncto potius cum Auguſtino teneo: Melius eſt dubitare de occultis, quam litigare de incertis, & an ſit virgo adeo eſt in difficili ac penè impoſsibili cognitione, vt dicit *Cuiac. obſeruat. lib. 17. cap. 27. Actius De infirmit. Rubric. 20. nu. 15.* Aſt ad punctum Reſp. quod ſic, mulieri enim indubio prægnantem ſe aſſerenti creditur, *vt not. Ang. in l. illud. Gloſſ. ibid. Si pars hæreditat. pet. Dd. ad l. Si quis prægnantem 148. ff. de Seg. Iur. Maſcard. concluſ. 1151. incipiente, partus. nu. 31. & concluſ. 1214. incipiente,*

piente. prægnantiæ. vt fauorabilior igitur eſt virginitas eo mage probabilior & credibilior, cum quilibet præſumatur bonus, donec probetur malus, ad excludendam ſuſpicionem delictorum, quæ ſunt facti, ſicque probationi ſubijciuntur argumento *c. miramur* 61. *diſt. de præſumt.* & prima facie quis præſumitur bonus, 11. *q.* 3. *iniunctis de præſumpt. l. cum pater.* §. *rego ff. de legat.* 2. *ibique Gothfr. lit.*) *allegat. Alciat.* 3. *præſumt.* 2. eodem modo quilibet præſumitur ſolutus, donec probetur ligatus. *Ioan. And. ad R. I.* Semel malus ſemper præſumitur eſſe malus in 6. Et magis creditur teſtibus deponentib. aliquem eſſe ſanum, quam dicentibus eſſe infirmum, vt poſt *Pariſ. conſ.* 88. *n.* 12. *lib.* 2. *di*

lib. 2. *dixit Portius conſ.* 94. *num.* 16. Actius *de infirmitate Rubric.* 37 *numer.* 16. Adſtipulatur & ſacratiſſimus Imperator Iuſtinian. quando quo ad æſtimationem pubertatis, inſpectionem habitudinis corporis, quod in fœminis etiam antiquis impudicum viſum eſt, reijcit, & ſancta ſua conſtitutione certum tempus in vtroqne determinauit ſexu pubertatis. *Inſtitut. quibus modis tutel. finitur.* multo magis igitur inſpectionem ventris, quo ad aſſertionem virginis tacitè abhorrere videtur, id quod dignum eſſe caſtitate ſuorum Imperator. Maieſtas exiſtimauit. Et *Rubric. de ventre inſpiciendo. ff. libr.* 25. *titul.* 4. loquitur de mulieribus, & partu illa-

rum

rum, quando ſubeſt periculum ſuppoſitionis, ſubiectionis, vt patet ex textu, ibi. Tria lumina, nec minus ibi ſint, quia tenebræ ad ſubijciendum aptiores ſunt, publicè enim intereſt partus non ſubijci, vt ordinum dignitas, familiarumque ſalua ſit. Nouam rem deſiderare Ortilius Seuerus videtur, & ideò nemo mirabitur, ſi nos quoque nouum conſilium & remedium ſuggeramus, inquit *Vlpianus in principio, l.* 1. *ff. eodem.* Ideoque ibi ob periculum ſubiectionis admittitur inſpectio ventris, quæ in virgine haut concederetur, & communiter receptum vt innupta virgo interim præſumatur, ita poſt *Abbat. in cap.* 1. *de adulter. Alexander. conſ.* 229. *num.*

2. *lib.*

2.li.6.Ruin.conſ.199.n. 1.lib.2.Alb. conſ.39.n.2.Crauetta conſ.166.n.5. Clarus § ſtuprū.verſ.ſed pone. Maſcardus de probat.conſ.14.10 nu.1. Menoch de præſumt.lib 6.præſumt. 89.Dubitari ſæpe ſolet in prin.Ripa in tract de noct.temp.Rubr.162.n.6.

Vtrum credatur obſtetricibus, aliquam eſſe virginem?

OBſtetricibus affirmantibus, aliquā eſſe virginē, magis credendū eſt, quā totidē negantibus. Rayn. de Forl.& Dd.in leg.1.§ ſed& ſi quidem vel omnes.ff do ventr.inſpic.licet Iacob. de Aret. ibi contra pergl. in l.diem.§ ſi.ſi plures.ff.de arb. Itē contra Rayn tenet Bar.in l.teſti.vlt col ff.de teſtib. creditur dicentibus eſſe corruptā, quam dicentibus eſſe virginē, adeo nuſquā eſt virgo, ſecūdū Terentiū, & obſtetrices de-

po-

ponentes de virginitate puellæ, debent reddere rationẽ ſui dicti: Scimus, quia vidimus, & inſpeximus eã, ſecundũ *Ab. in c. propoſ. de præſ.* Itẽ creditur de prægnãtia mulieris *Ang. in l illud ſi pars hac pet*, Sed quot ſint, qui probẽt? *Spec. de teſt. § reſt. de nu. verſ. item in purgat. ib.* item tres obſtetrices, quod per tres, & ꝙ duæ tantũ probent prægnantiã per *l. 1 ff. de vent. inſp* Vel quinque. quando ſe prægnantẽ confitetur, quia ſe ſponte ingerẽs, fecit ſuſpectã. *Spec. & Ioan. Andr ib per d. l. 1 Bertach. in repertorio in lit. O. verbo obſtetrix n. 2. & lit. V. verbo Venter. verſ. pen &c*

Nũ illibata cenſeatur pudicitia virginis in cuius mamillis lac inuenitur?

VNde oriatur lac docent Medici, nempe ex ſanguine elaborato & cocto; ſanguis. n. in penetralibus maternũ pectus irrigat, & ſpiritu ac

colore confotus albus fit, alimoniamque ſimilem lactenti puero præbet, quem paulo ante in viſceribus tradiderat. Amplius igitur haut virgo cenſenda, in cuius vberibus lac inuenitur, dura etenim & tenuia virginum vbera eſſe conuenit, indicium enim eſſe putant corruptæ fœminæ, grauidæ, aut puerperæ ſi lactarias habet mammas. Lactariæ enim mammæ certum dicũtur indicium corruptam eſſe fœminam, & grauidam, & puerperam, nec amplius virginem; cum lac effectus ſit deploratæ, vitiatæ & grauidæ fœminæ puerperæ, quo exemplo poſt alios vtitur *Philippus Melancht. libro 4. Dialectica in loco A ſignis & Duaren. in commentar. ad tit. de probat. cap.*

3. non

3. non longe à pr. & lib. 1. diſputat. anniu. cap. 27. verſ. neceſſaria. refert Henricus Bocerus tract. de quæſtionib & tortur. ca. 3 nu. 18 Verum vtrum in puellarum mammillis lac inueniatur, dubitatur. Hoc ipſum non fieri teſtatur *Hippocrates libro 1. de morbis mulierum.* quemadmodum & in libro de natura hominis, vbi inquit: Vbi mulier peperit, lac ad mammas fertur, quod confirmat *Ariſtoteles in libr. de hiſtor. animal.* dum ſcribit: Nulli animalium lac fieri, antequam vterum ferat: hinc Laicorum illud: Virgo lac exprimit, concepit igitur aut peperit. E contra vero lac in virginũ vberibus generari, nulla etiam facta conceptione teſtatur idem *Hippocr. ſect. 5. Aphoriſ.*

B Si mu

Si mulier, inquit, quæ neque grauida eſt, neque concepit, lac habet, & menſtrua defecerunt. Et teſtatur *Ariſtoteles*, quemadmodum & *Cardanus*, quod viros viderit, ex quorum mamillis lac effluxerit, & qui nouum orbem luſtrarunt, viris fere omnibus magnam lactis copiam in mamillis generari aſſerunt. Si igitur ſexui virili hoc ipſum obtingit, multo magis atque facilius ipſis viginibus atque mulieribus ante conceptionem atque viri complexum contingere poteſt, cum mamillæ earum multo ſint rariores, atque ampliores atq; magis etiam glanduloſæ, ſanguine etiam tanquam cauſa materiali vndique refertæ, calore etiam forti vt cauſa efficiente donatæ, idque po-

ciſſi-

tiſſimũ in virginibus prouectioris ætatis, cum vbera ex venis thoracis ſanguine irrigantur, atq; cum pruritu pubeſcere incipiunt, & papillæ turgent, quo tempore vt *Hippocrates* inquit puellæ dicũtur χωαμίζιν, id eſt, Fratrare, ſiue fraterculare. *An. Laurent. libr. 9 Anatom. hiſt q. 21.* Probè autem in hoc caſu inquirendum duco, num perſona ſiet bonæ famæ, an vero ſuſpectæ ex qualibet cauſa & conuerſatione. Rem, vt nouam & inauditam virginibus confitendã relinquo. *Bald. enim in Rubr. de prob.* Fœmina inquit, præſumitur eſſe prægnans ſi habet lac. Verum, ego inquit Bocerus dict. loc. exemplum hoc adponentem potius veriſimilibus indicijs, cũ alia poſsit eſſe cauſa lactis

mamillaris, vt virgineæ arguunt vaccæ, quæ mulgentur antequam initorem admiſerunt bouem, cui lubens aſſentior.

Num virgo, ſi lac habeat in mammillis lactare queat?

LAC quandoque in mammillis virginum inueniri teſtantur *Ariſtoteles & Cardanus*. Num vero lactare queant, dubitatur. Deeſt etenim copia, deeſt verus vſus, matribus ſiquidem proprium eſt conceptum lacte tueri partum. Tum non ita tenue eſt, ſed craſſum & rarum, vt ad lactandum vix ſufficiat. Hinc & Pontifex Rom. inter cæteros cibos tempore ieiunij quo virgi-

ginum inſtar puri & ſinceri & ab omni carnis cogitatione ſemoti viuere iubemur, lac, vt ſementinam originem à carne trahẽs, prohibet, & rarius inuenitur virginem lactaſſe, quam ætate prouecta fœminam ſobolem ſuſcepiſſe.

Num virgo ſtuprata, quæ ſe pro virgine gerit, ſerta, Corollas & alia virginum ornamenta geſtare queat?

RESP., *quod non.* Serta etenim & corollæ coronæque ex floribus contextæ vigorem & florem pudicitiæ denotant, aurumque ob ſplendorem ſuum virginitatem teſtatur, grauiter ergo pec-

cat ea, quæ ſe virginalibus ornamentis oſtentat, cum virgo non ſiet. Cl.32 q 5. in prin. & in c. ſi Paulus, & in cap. illud. ea cauſ. quæſt. 2. Gloſſ. in c. cauſam matrimonij in verbo priuilegio, & ibid. Panorm. in 2. col. de probat. & in c. illa ea. q. & per S. Thom de Aquino, & Richardus 4. ſentent. diſtinct. 49. argumento Doctorum, ſi quis falſo ſe geſſerit, vt falſarius punitur, vt ponit Bartolus in l. quiſquis. C. de aquaduct. libr. 11. & l. reddatur de profeſſ & medic. Bald in l. data opera C. qui accuſ non poſſ, & per eundem Bartolum in l. eos qui § qui ſe pro milite. per illum text. ff. de falſ. & idem Baldus in l. præſcriptione, col. 4. & l. ſi & leg. C. ſi contra ius vel vtil publ. cum ſimil. quæ ponit Angel. conſ. 93. viſit. col. 2, allegat. Sebaſt.

Vant.

Vant. de nullitat. c. de nullit. ſent. ex inhabilit. numero 69. pagina mihi 369. Diſtinctas etenim ſemper fuiſſe veſtes ancillarum, matronarum, & meretricum, apparet ex *Horatio* 1. *ſermon. ſaty.* 2. *& Tertulliano de cultu fœmin.* Talis enim quis eſſe præſumitur, in quali habitu reperitur, *Bartolus in leg. item apud Labeonem* 15. § *ſi quis virgines. ff. de iniur.* ibid. Si quis virgines appellaſſet, ſi tamen ancillari veſte veſtitas, minus peccare videtur, multo minus ſi meretricia veſte fœminæ non matrumfamiliarum veſtitæ fuiſſent, &c. ideoque non tam grauis iniuria, cum ancillari aut meretricia veſte induitur, quam cum ſtolam ſuam geſtat. Peccat enim, quæ aliena veſte vtitur, & iniuriæ ſibi faciendæ cauſam occaſionemque præbet ac ſubminiſtrat.

Exemplum in iure noſtro præbuit Barbarius ille Philippus, qui ſeruus fugitiuus Romæ ſe pro libero gerens præturam petijt, & prætor deſignatus eſt, *leg. 3 de offic. prætor.* aliud mirabilius traditur ab hiſtoricis, de virgine Ioann. VII. vel VIII. Papa, (ſi tamen vera illa hiſtoria eſt, ſemper enim mihi ſuſpecta fuit,) habitu virili magicis artibus Pontificatum adepta dicitur. *Hippol. Bonacoſſa. de ſeruis & famul. ad Pontificem Gregorium XIII. par. 2. Cornel. Agrippa in de vanit. ſcient. c. 26. de ſectis monaſticis.*

Num virgo ſine virili ſemine concipere, & impregnari queat.

EXcepta ſola B. Maria, quæ virgo

conce-

concepit, virgo peperit, virgoque poſt partum manſit, inſolitum, & inauditum, immo impoſsibile eſt illud. Duo enim ad illud opus requiruntur, agens vnum, videlicet mas, & patiens alterum fœmina. &cæt.

Num virgo ex ſeſe impraegnari queat?

QVilibet homo in quo luxus exaltatur, polluitur eo, hoc eſt, emittit eum in terram, vel retinet: quamprimum autem ſperma generatum eſt, & non emittitur, vt decet, putrefactio adeſt. Sæpiſsimè autem in virginibus talis luxus oritur, & creſcit, & tendit ad curſum,

ſum, ſed non omni tempore emittitur, hoc eſt, euenit, vt congelaſcat vt vrina, quæ non ſemper exit, ſed ſubſiſtit: vbi tale Sperma exitum non habet, tum manet in ſua terra, & digeritur in matrice, quæ proprius locus eius eſt. Verùm verum ſemen deeſt, ex eo ſequitur *Mola*, vt vterus tumeſcat, ac ſi eſſet prægnans, & tamen nō eſt, ſed ex proprio ſpermate imprægnatur, ſicut gallinæ per ſe facultatem habent gignēdi oua ſubuentanea. Eatenus hic morbus etiam virginibus poteſt accidere. Hunc morbum conſiſtoriales apud Medicos inquirāt, ne innocentes virgines & honeſtæ matronæ hoc malo laborantes ab ipſis iniuſte de ſuſpecta pudicitia condemnentur, qua de re conſu-

lendi

lendi ſunt Medicorum principes, vtpote *Hippocrates*, *Galenus*, *Actuarius*, *AEgineta*, *& alij Graci ſcriptores*, *& Plinius lib. 7. cap. 15. lib. 10. c. 64. Friſ. in Specul. part. 5. lib. 2. tract. 1. c. 9 Rulandus de Thermis fol. 192. Colerus Neconom. p. 6. lib. 16 ca. 124. Iacob. Theodorus, Tabermont. in lib. medic part. 3. c. 19. §. 14 De Mola Dauid Herlicius. de cura grauidarum, & puerperarum, capite 6. de Mola.*

Num ſcire ſcribere, melius ſit, aut neſcire virgini?

ADdubitauit *Ioan. Charlet. Gerſonenſis Theologus*, prout eum refert *Petr. Gothofredus de amorib. libro 2. capite 6* propter commoda varia atque incommoda, quæ inſunt, ſciat, vel neſciat, ipſe Gothofr, cenſet,

cenſet puellas non eſſe imbuendas ā parentibus ſcribendi iure, vel eas quidem, quæ deſtinantur marito, Quam addubitationem Gerſonenſis eàdem commoda & incommoda, quæ ſexui fœmineo inſidiantur, ſiue ſciat, ſiue neſciat, eodem modo tollunt. Quid enim quæſo, literis mandari poteſt, quod non eodem, eoque faciliori occultiorique modo nuncijs mediantibus, mulierculis vetulis, referri, ac expediri poſsit? Et videtur diſtinctio Gothofredi magis ad affirmatiuam accedere: cum etenim hæc ars plerumque & vtplurimum in iuuenilibus addiſcatur annis; quis, quæſo, augurabitur, hancce deſtinatam viro, illam ſolam frigido in lecto iacituram? Et nonne doctiſsimæ

exti-

extitere fœminæ, quæ dubio procul artis ſcribendi haud imperitæ: quod etiamnum earum ſcripta cõmendant, contra Martialem, qui vult, vt non ſit doctiſsima coniux, alludere viſus vulgari prouerbio, quo habetur: Mulieri quæ Latinè loqui nouit; & puero cui vinum eſt bonum. non futurum finem bonum. Vt Cornificia Poeta ſub Octauiano Auguſto, cuius adhuc epigrammata vigent, vt refert *Vrſper. f. mihi 89. Sappho Lesbia*; adoleſcens, quæ multis vatibus Græcis non inferior & doctè & ſuauiter verſus ſublimi ingenio cecíniſſe non contenta, etiam Sapphici carminis inuentrix extitit, & Sapphicum illi nomen primum indidit, Hanc imitata eſt *Eryana Rho-*

dia, cuius poema Doricum excellentia carminis etiam cum Homero contendiſſe ferunt. Pariter Corinthia quoque *vt Suidas ſcribit* Thebis de poeſi cum Pindaro contenderat, quem quinquies gloria rara ſuperarat. *Rolbag. in certamin. maſculo fœmin.* 1. c. 14. plura exempla refert, vbi allegat *l. qui filium. ff. vbi pupillus educari. Auguſtus Octauius*, vt in ludum litterarium non ſolum ingenui pueri, ſed & virgines nondum adultæ litteris & bonis diſciplinis formandæ ventitarent, inſtituit. Eligebaturque aliqua matrona inſignis ſpectatæ virtutis toto generi propinqua, aut vir grauiſsimæ diſciplinæ, cuius ſanctitate & moribus tota familia & infantilis cogna-

gnitio bonarum artium cupiens imbueretur, vt teſtatur *Alex. ab Alexandro, Gen. dier. lib. 2. cap. 25.* celebris eſt *Roſuitta Germana* illuſtris virgo, quæ metro geſta conſcripſit Othonis I. Imper. & iam impreſſum opus circumfertur. Nec pigebit referre Aloyſiam Sygæam virginem Toletanam, quæ cum ſui æui doctiſſimis viris conferri poſſet, fuiſſeque quinque linguarum adeo peritam, vt non immerito Paulus III. Pont. Max. literas illius ad ſe ſcriptas videns Latinè, Græcè Hebraicè, Syriacè & Arabicè admiratus fuerit in tenella hac & muſtea virgine tam multiplicem ingenij fructum in viris etiam rarum, prout teſtatur *Ludouicus Nonius in Hiſpaniaca. 59.*

Olympia illa Fuluia Morata æuiternum in Myrrilleto monumentum ob rei literariæ ſcientiam adepta eſt, &c. & noſtro ſæculo Eliſabetha Iohanna VVeſtonia Anglica virgo floret, cuius carmina ad Imperatorem Rodolphum II. in omnium verſantur manibus. Huius ſæculi noua phœnix viſa *Iuliana Morella Barchinonenſis*, vulgo Hiſpana, tribus illis maxime inſignibus linguis, Latina, Græca, & Hebræa, earumque characteribus, ſicuti Hiſpanicis, Gallicis, & Italicis ſcitè pingendis, muſicisque inſtrumentis exercita, quam ſuperioribus annis Lugduni ad confluentiam Saonæ, & Rhodani ſalutaui, doctrinam eius obſtupui, & verſu Heroico condecoraui. Contrarium

tenere

tenere videtur *Bertach. in reperto- rio. lit. L. verbo Littera. & ibi AE- milius Maria Marelessius ante num. 70.* quod videlicet virgines non ſint imbuendæ arte ſcribendi, dum literas amatorias ab adoleſcente mulieri, & à muliere adoleſcenti ſcriptas apertum adulterium indicare ſcribit, allegans *l. Publia. ff. depoſiti, ſed certè illa in eo caſu nihil habet vlterius l. cum de indebito. ff. de probat. Felinus in ca. ſcripta. nu.12. de fide inſtrum. illuſtriß. Cardin Paris conſ 54. nu.64. vol. 4 Ioannes Tinnulus Peruſinus in viridario Philoſophico de diſcendo* aſſeuerat, & fœminas eſſe ad diſcendum habiles, cùm & Ipſæ mentis ſint participes; ſed ſi cum viris comparentur, ineptas & inhabiles om-

nino eſſe dicendas. Degenerat e-nim in eis natura, ita vt fœminæ veluti monſtra ſint, vt ex *Ariſt.* *colligitur libr. 4 de generat. ani-mal. ca. 3. Vnde idem Philoſophus 2. lib. eiuſdem oper. c. item tertio.* fœminam eſſe dixit veluti Marem læſum & mutilatum.

Num condeceat virginis ſcire lude-re chartis, taxillis, cithara, &c.

LVdere chartis, taxillis, Cythara, &c. affirmare non auſim, cum ijs homines tempus ipſum non tam conterere, quam potius ſua ſponte tanquam latis curren-tem equum, vt in prouerbio eſt, ſtimu

ſtimulis agere ſolent Ariſtoteles 8. Polit. non attento quod talis & teſſeris ludere ſortiri eſt, cum nemo ad iſtos ludos accedat indagandæ veritatis cauſa, ſed ſolum quantum velut pecuniarum in euentum chartarum aut talorum periclitetur, haut ſecus ac ſi quis de canis, aut equi curſu pignore certaret, hæc igitur ſi illicita ſunt, omnes ſimiliter pignoribus concertationes, quæ de incertis rerum euentibus inſtituuntur, illicitas eſſe oportet, ad iuuenes propriè pertinent, ad corporis & animi exercitationem, nonnunquã enim illa loca ſupplere ſolent, qui ſi vacua eſſent, otioſis ac pernitioſis occupationibus nimium paterent, quia nihil poteſt eſſe vacuum. Talorum vero ludus, qui vel à

fortuna, vel à verſatili manu, & colluſoria iacentium arte totus pendet perditis decoctoribus, & militibus magis conuenit, qui ad tympani ſonitum omnia ſua exponunt. *Iacobus Angliæ & Scotiæ Rex in* Βασιλικῶν δῶρῳ *ad filium ſuum lib.3.* Quid? quod inter ludendum obſcœna proferuntur verba, quæ non proficit ſcire virgines. Quid? quod cythara demulcet & emollit animos, leuesque virginum choros leuiores reddit, pudicitiam abigit, prætereo reliqua incommoda, quæ exinde facilè oriri poſſunt, magiſtro enim opus habent, qui manum rudem dirigat ad tactum. Occaſio facit furem. De alea *Patricius Senenſis de regno & regis inſtit. lib. 3. c. 19. de calculorum ſiue latro-*

*latronum ludo lib.3. cap.12. Bertachinus in repertorio lit. L. verb. luſus. num.*21. Ludus Cytharæ permittitur etiam Clericis, quia Dauid iuſtus pulſauit cytharã, & chorizauit, quod verum in occulto, nõ palam, ſecundum Abbat. in c. cum decorem, de vita & honeſt. cleric. Alearum vero ludus ita clericis prohibetur, vt non valeat contraria conſuetudo, etiamſi ludatur reſpectu cuiuſdam voluptatis, *Abbas in cap. Cleric. extr. de vita & honeſt. cler. Actius in tr. de ludo Schach. q. 4. pr. num. 16.* niſi ſint infirmi & recreationis gratia ludant: tunc enim excuſantur, vt *per Capram in ſuis regul. reg. 86. num. 40. Actius de infirmit p. 2, lit. A. verbo alearum ludus.*

Num illibata cenſeatur pudicitia virginis ex conuictu, ſpectaculis publicis, balneis & ſaltationibus, &c.

PLVTARCHVS in Apophteg. tradit apud Lacedæmonios prohibitum fuiſſe mulieribus ad comœdiarum ſpectacula pergere. Fuit & ille mos Græcis, vt teſtatur *AEmilius Probus* in proœmia vit. Imper. vbi Romanos maximè abominaſſe tradit, quod mulieres ad ſpectacula publica intereſſent. *Vnde Theodoſius & Valentinianus in l. conſenſu* 8. §. *vir quoque* C. *de repudijs* enumerant inter cauſas, ob quas vir vxorem repudiare

diare poteſt, ſi vxor Circenſibus vel theatralibus, vel arenarum ludis & ſpectaculis in illis locis, in quibus hæc aſſolent celebrari, marito prohibente fuerit. Et *Octauius Auguſtus teſte Suetonio in illius vita ca.* 44. Athletarum ſpectaculo muliebrem ſexum omnem adeo ſummouit, vt in Pontificalibus ludis pugilum par poſtulatum diſtulerit in ſequentis diei matutinum tempus, édixeritque mulieres ante horam quintam venire in theatrum non placere. Ita P. Sempronius Sophus coniugem repudij nota affecit, non ob aliam cauſam, quam quod ipſo ignorante ludos ſpectare auſa eſſet, vt refert *Valer. Maximus. libr* 6. *cap.* 5. Sulpitius Gedelius vxorem, quæ aperto capite proceſſerat in publicum,

repudiauit, arbitratus illi, niſi vt ſoli viro placeret,. curæ haut eſſe debere. Quid Actæonem in ceruum mutauit, niſi inſcia ſine veſte Dianæ in balneis viſio? *Ouidius libr. 3. Metamorph.* Quid Berſabeæ publica lauatio effecit? Homicidium & adulterium, crimina ſumma à ſummo perpetrata rege. Et balnea intrare religioſis conceſſum non videtur, niſi ratione infirmitatis, vt *poſt gloſſ. in cap. omnis 24. quæſt. prima ſcripſit Summa Syluestr. in verbo Balneum n.* 2. *Summa Angelica in verbo* Balneum. §. 1. *Actius de infirmitate pag.* 2. *liter. B.* Quis Spectaculorum illorum à Romulo inſtitutorum finis? Raptus Sabinarum virginum. Quanta fiet vanitas ſaltationum, ſatis

ſatis attigit *Cornelius Agrippa in libello ſuo de vanitat. ſcient. cap de ſaltatione.* Nullum choreis ſpectaculum ridiculum ac inconditum magis, hæc laxamen petulantiæ, amica ſceleris, incitamen libidinis, hoſtis pudicitiæ, ac ludus probis omnibus indignus. Sæpe ibi matrona, vt ait Petrarcha, diu ſeruatum decus perdidit, ſæpe infelix virguncula ibi didicit, quod melius ignoraſſet, multarum ibi fama perijt, pudorque: multæ inde domum impudicæ, plures ambiguæ rediere, caſtior autem nulla: pudicitiam choreis ſæpe ſtratam, ſemperque impulſam, oppugnatamque videmus. Romani veteres viri prudentia & authoritate graues

ſaltationes omnes repudiarunt, nec vlla penes eos honeſta matrona ſaltaſſe laudatur. Hinc Salluſtius improperat Sempron æ quod cantaſſet, ſaltaſſetque doctius quam conueniret probæ. Quin & Gabinio viro conſulari atque M. Cœlio nimia ſaltandi peritia probro data eſt, & M. Cato L. Murenæ, quod in Aſia ſaltaſſet, pro crimine obiecit. Cui patrocinatus Cicero id vt recte factum defendere non eſt auſus, ſed conſtanter factum pernegauit, nemo inquiens ſaltat ſobrius, niſi forte inſaniat, neque in ſolitudine, neque in conuiuio moderato atque honeſto. Intempeſtiui conuiuij immoderati ioci, turpium delicia-

liciarum comes eſt extrema ſaltatio. Itaque ſaltationem neceſſe èſt omnium vitiorum eſſe poſtremũ. Neque vero facile dictu, quæ mala hic viſus haurire & auditus, quæ pariant colloquia & tactus, ſaltatur inconditis geſtibus & mõſtroſo pedum ſtrepitu ad molles pulſationes, ad laſciuas cantilenas, ad obſcœna carmina, contrectantur puellæ & matronæ impudicis manibus & blaſijs meretricijſque complexibus, & quæ abſcondit natura, velauit modeſtia, ipſa laſciuia tunc ſæpe nudãtur, & ludi tegmine obducitur ſcelus. Quid Diuo Ioanni abſtulit caput? niſi impia impiæ iſtius puellæ ante Herodem ſaltatio, Matt. 14. Hinc dicit *S. Hieronym.* ſe nõ credere illi viro, qui ſe [illegible] illæ.

illæſum ab eiuſmodi ſpectaculis abijſſe dicit, & alibi. Saltatio eſt circulus cuius centrum eſt Diabolus. & Chorea vtrum ſit licita, & vtrum inſpectio chorearnm, ludorum vel ioculationum ſit peccatum tradit *Summa Angelica in verbo Chorea, per tot.* quo beneuolum Lectorem de lego.

Num virginis peregrinantis illibata præſumatur pudicitia?

RESP. Quod non. Multi enim in peregrinationibus impenduntur ſumptus quos mulieres facere negantur, ex inſita à natura auaritia, cum ſint tenaces, & vt loquitur *Accurſ. in l. Neſennius.*

34. ad verb. è contrario. ff. de negot. geſt. natura auariſsimæ, adeo vt *Bald. in l fin l. ſi à ſponſo 16. C. de donat. ante nupt.* ibi, quod raro accidit, dicat, donationem mulieris miraculi loco habendam eſſe. Tum omnis generis hominibus teruntur viæ, qui pretio, donis, illecebriſque, nec non vt pudicitiam mulierum appellant, vt loquitur *Iuriſconſultus Vlpianus in leg. apud Labeonem 15. §. appellare. ff. de iniuriis*, & quid non facit auri ſacra fames? ſecundum Virgil. Quid eripuit Dinæ Iacobi filiæ pudicitiam? niſi curioſitas, cum egrederetur, vt textus habet *Geneſ. 34.* vt filias illius regionis videret; adeo, vt & Vlpian. proficiſci proconſ. me-

lius ſine vxore exiſtimet *l. 4. de offic. procons.* addens, vt ſi quid vxores eorum, qui ad officia proficiſcuntur, deliquerint, ab ipſis ratio & vindicta exigatur, & communiter mulieri peregrinanti parum habetur honoris, adeo vt idem Vlp. Si quis virgines appellaſſet, ſi tamen ancillari veſte veſtitas minus peccare videtur *in l. 15. §. ſi quis ff. de iniur. tradat* Nonne Abrahamus ſecum ducendo ſuam Saram in periculum apud Pharaonem incidit, *Gen* 20, Illibata igitur & integra haud remanere putatur pudicitia illius, quæ ad exteras prouincias peregrinatur, & quidem in Italiam Venetias, vbi tot ſcortorum millia, cuius etiam cauſa hæc quæſtio ventilanda aliquando ſuſcepta. Nã

foemi-

fæminarum peregrinationem ſemper ſuſpectam eſſe & turpitudinis, impudicitiæque indicium præ ſe ferre probatur ex eo, quod Tragici & Comici Poetæ, peregrinam, aduenamque mulierem frequēter pro impudica ac turpi vſurpare ſolent. exemplo eſt apud Terentium Chriſis illa ex Andro in Andr. act. 1. ſc. 1. Hinc & mares apud Ethnicos quōdam Romæ arcebantur à ſacris *Bonæ Deæ*, adeo, quod ipſæ etiam maſculorum picturæ fugerentur, ne forte muliebris animus inter ſacrificandum ex huiuſmodi inſpectione impudicis deſiderijs fœdaretur, aſſerebant enim, *Bonam Deam* fuiſſe caſtiſsimam, & adeo virginitate condecoratam, vt nunquam fuerit egreſſa domo, neque dum vixit, vllum virum viderit.

Hinc

Hinc Menander apud Stobæum canit:

Intus manere mulierem oportet
Bonam, egredietes autē foras nullius
Pretij ſunt.

Et Euripides in ſua Iphigenia

Maneat domi, pudicam enim decet pudor.

Et *Iuſtinianus Imp.* in *Nouell.* 124. *vt litigantes iuuent, &c.* laudat, Si mulier fuerit quæ propter honeſtatem vitæ extraneis viris ſe monſtrare non conſueuit, &c. ibique *Lucas de Penna, & in conſtit. de commeatu.*

Alciatus in Emblematib. hos ponit verſus:

Alma Venus quæ nam hæc facies? qui denotat illa (mis?
Teſtudo, molli quā pede diua pre-

Me ſic effinxit Phid as, ſexumq; referri
Fœmineum noſtra iuſsit ab effigie:
Quod remanere domi & tacitas decet eſſe puellas,
Suppoſuit pedibus talia ſigna meis.

Nemo enim ita cautè vnquam ſe geſſit quin caperetur à malitia, nec virgo ita pũdice vitam inſtituit, quin vel ex oculi nictu vel veſtigio per viam imprudentius facto, a libidinoſo adoleſcente in ſuſpicionem violati pudoris venerit.

Num illibata cenſeatur caſtitas virginis ad quam frequenter accedunt Scholares?

IAcob. Butrig. & Bald. in l. neque natales. C. de probat, dicunt, quod aliquam eſſe meretricem, proba-

probatur per hoc, quod Scholares paſsim de die & de nocte vadunt ad eam, licet non probetur tactus, vel alij actus venerei, à communiter accidentibus. Quando enim ſcholaris loquitur, non præſumitur ei dicere *Pater noſter*, ſecundum *Bald. in d. l. neque natales, & habetur per Bald. & Iohan. de Imola in l. fin. ff. de hæred. inſtit. & faciunt notata per Bartolum, in l. 3 in præf. ff de furt. & notat. per eundem Bartolum in l. 2 § fin. & in leg. quod ait lex in pr. & in l. c. 5. ff. ad leg. Iul. de adul. & not. per Panorm. & Canon. in c. tertio loco. circa fin. de probat. Vnde & idem Bald. in l. ædem. C. locati* dicit, quod locans domum ſuam ſcholari iuueni, non poterit eum expellere, ob hoc quod meretrices

in eam induxerit, quaſi in re locata malè verſatus eſſet, quia hoc præſumere debuit a communiter accidentibus. Hoc tamen ſecundum eundem non habet locum in ſacerdote & viro relligioſo, quia ſi amplectitur mulierem, præſumitur cauſa benedicendi hoc facere, non cauſa libidinis, ita dicit *gl. ſingularis. in c. abſit 11. q. 3. Spec. de præſum.* §. 2. *verſ.* 1. Sed à tali benedictione libera nos Domine. Monachis enim hodie nihil peruerſius, nihilque petulantius, magiſque plenum malitiæ eſſe, *Coraſ. in lib 3. Miſcel. c. 7. in fin.* dicit, allegans Baldum, qui nec diuum Thomam Cantuarienſem virum eximiæ ſanctitatis excipere voluit, *in c. 1. vt lite pendente*, & quantum lenocinijs ipſis
con-

conducat religio, ipſa Paulinæ caſtiſsimæ inflexibiliſque matronæ hiſtoria ab Egeſippo deſcripta teſtatur, quam Iſidis ſacerdotes cuidam equeſtris ordinis adoleſcenti pro Anube Deo proſtituerunt. Quid etiam in iſtis poſsit auricularis illa confeſsio ipſa Tripartita indicat hiſtoria: nec deſunt, inquit, *Cornelius Agrippa in libro de vanitat. ſcient. cap. de arte meretricia,* Si referre velim cognita recentia exempla: habent enim Sacerdotes, Monachi, Fraterculi, moniales & quas vocant ſorores, ſpecialem lenociniorum prærogatiuam, cum illis religionis prætextu liberũ ſit quocunque peruolare, & quibuſcunque quantũ & quoties libet, ſub ſpecie viſitationis & con-

& conſolationis aut confeſsionis ſecreto ſine teſtibus loqui, tam pie perſonata ſunt illorum lenocinia. Et ſunt ex illis, quibus pecuniam tetigiſſe piaculum eſt, & nihil illos mouent verba Pauli dicentis: Bonum eſt mulierem non tangere, quas illi non raro impudicis contrectant manibus, & clãculum confluunt ad lupanaria, ſtuprant ſacras virgines, vitiant viduas, & hoſpitum ſuorum adulterantes vxores, nonnunquam etiam Iliaci prædonis inſtar abducunt, & Platonica lege cum popularibus ſuis communes proſtituunt, & quarum animas lucrari debent Deo, earum corpora ſacrificant Diabolo, atque his multo ſceleſtiora, & quæ nefas eſt loqui, inſana libidine perpetrãt.

Et illud eſt præſumptibile illud *Benedicere.* inſigne exemplum introducit *Ioh. Iouianus Pontanus in dialogo ſuo Charon, qui inſcribitur.* De Sene Cardinali, & puella Cypria meretrice, de infelici puella, & ſene ſacerdote, vbi ſanctimoniam illorum deſcribit, quo beneuolum Lectorem ſeſego.

De probatione virginitatis apud Romanos.

R*Omæ* erat delubrum pudicitiæ matronalis, hodie dicatum eſt *Mariæ Ægyptiacæ*, in ea erat *Bucca veritatis*, quæ imago marmorea erat apertis labijs. Huic Volaterrani Regis filia manum in os impoſuit ad virginitatem ſuam probandam, quum

quum vetula quædam Feſulana impudicitiæ eam argueret, vbi paulò poſt altera puella eiuſdem criminis accuſata, idem probationis teſtimonium ſubire vellet, contracto ore manum ipſi amputauit. *Ioann. Iacob Boiſſardus in Topographia Roman. die* 1. Et ipſis Ethnicis in virginitatis teſtimonium miracula quædam facta fuiſſe commemorantur, vt habet S. *Auguſtinus de ciuit. Dei, libro* 10. *cap.* 16. de Q. Claudia Veſtali. Cum enim nauis hæſiſſet in Tiberi, nec vi hominum, boumque loco dimoueri poſſet, cum aduerſo pudicitiæ rumore laboraret ipſa Claudia, quod cultus eſſet ſtudioſior, diſcincta zona, & naui alligata, precata Deum, vt ſi caſta eſſet, nauis ſequeretur eam, & illicò

nauis illam ſequuta eſt, quod etiam habet *Sabell lib. 2.* & alij multi. Et pro Ethnicorum virginitate illud etiam ibidem S. Auguſtinus de Tucia etiam Veſtali, quæ iuſſa dicere pro ſe cauſam, cum de pudicitia ſua male audiret, ad ripam fluminis progreſſa, multis comitantibus, cribrum fluuiali aqua plenum, ad Pontificum conſpectum, quorum de cauſa cognitio erat, detulit; accuſator quoque tametſi attente requiſitus, nuſquam apparuit amplius, vt etiam habet *Sabell. lib. 2. ex Maximo lib. 8.* pro pudicitiæ teſtimonio ſunt & Chriſtianæ fidei miracula. Fuerat Conegunda Auguſta Henrici I. coniux falſo adulterij inſimulata, illa innocentiam ſuam purgauit, quin & ſe Veneris neſciá proba-

probauit, cum quindecim paſſus ſuper candens ferrum, nudis pedibus, illæſis plantis perambulaſſet. *Bapt. Fulgoſ. lib. 8. Nauclerus generat. 35. in in pr. Krantz metropol. li. 4. Et Eborenſis tit. de abſolut. reorum. Simon Maiolus in dieb. canicularibus, colloq. 3. §. mulier. p. 102.* Hiſce & Agathæ Cataniénſis miraculum adnumerari debet, quæ vt pudicitiam ſeruaret, Quintiano prætore contempto, cum ſuper acutas teſtas, & ardentes prunas volutaretur, minus pœnam doluit, quam nuditatis ignominiam, vt tradit *Eborenſ. ex Marul libro quarto.*

An ex mammarum groſſitie arguatur virginitatis amiſſio?

EGidius *in tractatu de vrinarum iudicio part.2.de ſignis conceptionis:*

Matrix ſicca, venus ſopita, retentio fluxus,
Diſcolor effectus, vomitus, compreſſio virgæ,
Mammæ groſſities, & perturbatio ventris,
Ex mellicrato, conceptus ſigna probantur.

Gentilis de Fulgineo in comment. ibid. videtur reſp. quod ſic, quia ſanguis redundat ad ſpongioſitatem mammillarum, vnde ingroſſantur, ſunt namque continui meatus à matrice ad mammillas, per quorum concin-

cinnitatem fit tranſitus deriuationis ad ſuperiora, id eſt, mammillas. Verum cum loquatur de coniugata, prout ibi, de virgine non facilè admiſerim, cum aliæ cauſæ, vt ſupra, groſsitiei mammillarum eſſe poſsint. Nam natura ſexui fœmineo maiores & pleniores dedit mammillas, vt quaſi tutamen & regimen cordis ſient, vt ſi illud calefecerint, rurſum ab eo calefiant, & ſi quando maiores creſcant cauſa aliorum accidentium malorum ſunt. Verum hoc pendet maximè ex proprietate naturæ, prout aliqua genere pinguis ſiue fluida eſt, quã aliunde, prout tradit *Iacob. Theod. Tabernæmont. in ſua medicina p.2.1. 3. §. 1.* ibique remedia ponit contra nimiam groſsitiem §. 2.

Num virginitas ex vrina cognoſci queat?

HIc Medicorum Schola adeunda eſt, vtpote cum vnicuique in ſua arte credendum ſit, *l. ſemel. C. de re milit. lib.* 12. *Baldus in c. cum inter de elect per modern. in l.* 1 §. *fin. ff. de verb. obl. ibiq; Alciat. addo text. in leg.* 1. *circa princ. ff. de ventre inſpic. cap. vt conſtitueretur* 50. *diſtinct. l.* 1, §. *fin. ff. de V. O. Specul. in tit. de probat.* §. *videndum. col. pen. verſ. hoc quoq;*. Quidam tamen Medici certum indicium ex vrina haberi poſſe negant, cum ex varietate ciborum vrina coloretur. Plurimi tamen certum indicium ex ea ſtatuunt,

tuunt, infirmum hominem à ſano ex ea diſcernunt, morborum origines ex ea aſſerunt. Et tradit *Egidius in tract. de vrin. indicio.* Vrinam virginis quaſi ſubcitrinam debere eſſe, vnde vrina liuida & nimis ſerena virginem declarat eſſe conſtantem. Et tradunt Secretiſtæ, ſi ſemen portulacæ ſpargatur ſuper carbones, ita vt illa fumum ad ſe recipiat, ſi ſiet corrupta, mirabilia videri. Idem referunt de lapide Gagagathe puluerizato, ſi ipſi inſciæ detur ad potandum, ſi intacta eſt, retinet ipſum, ſin minus vrinam reddere tenetur etiam contra voluntatem, vt refert *Barthol. Anglicus de proprietatibus rerum, lib. 16. cap. 46. De Gagathe. Michael Scotus in Phyſignomia, cap.* 10. Virgo, inquit,

in tactu pitulæ naſi dignoſcitur, quia cartilago eſt ſolida, & cum eſt ſemel corrupta, ſentitur partibilis. *idem cap. 22. & 23.*

Num verum, & quæ cauſa, quod Scaliger de radice quadam refert?

SI virgines, quæ præſunt paſcuis, ſuper ea ſedeant, aut vrinam faciant, eis perinde rumpi naturæ mẽbranam, atque ſi à viro fuerint vitiata.

Refert *Scaliger* de radice illa, quæ in Atlantis iugis occidentalibus, quæ pars Suruag ab incolis nuncupatur, naſcitur. *exercitat. 175.* quod quamuis

quamuis à veritate longè abeſſe videatur, ad rupturam namque iſtius membranæ fortis actio conflictus & congreſſus requiritur, quæ non ſine ſanguine dirimitur. Ratio tamen, ſi aliqua occulta indagari queat, hæc eſt, quod acutum & fortem odorē radix illa de ſe ſpargat, qui ſummam luxuriam & pruritum excitet, quo membrana illa rumpitur, exemplo lapidis Gagathis, qui paleas, & Magnetis, qui ferrum ad ſeſe trahit.

Num ex oſculo illibata cenſeatur pudicitia virginis?

Thomas Cantipratanus in libro, qui inſcribitur Bonū vniuerſale, lib

libr. 2. cap. 30. § 49. Quinta, inquit, via ad fornicationem eſt luxus in oſculo. Quod Salomon in prouerb. cap. 7. inſinuans de muliere garrula & vaga, Apprehenſum, inquit, iuuenem oſculatur. Ratio huius eſt, quod luxuria per oſculum incitatur, quia in oſculantibus conuentia partium fit, & animales ſpiritus coniunguntur. Vnde Ariſtoteles dicit: quod equi ante coitum conſpirant anhelitu, & per hoc ad luxuriam prouocantur, abſit itaque ab vlla Chriſtiana mente, licitum & ſine crimine credendum oſculum, dum veridicus Auguſtinus in regula ſua ca. 20. etiam fixum oſculum tanta pœna cenſuit vindicãdum, Oſcula pudicitiam mulierum delibari à vete-

veteribus creditum eſt. Eſt [namque oſculum præparatorium proximum ad factum, & in linea amoris, quarto conſtituitur loco, vt Donat. ad illum *Terentij* locum: Certè extrema linea amare haut nihil eſt, adnotauit, & *Antonius Mancinellus apud Horatium libr. 1. carmin. ode. 13.* Oſculum ad quartã partem Veneris refert hoc verſiculo:

Viſus, & alloquium, tactus, poſt oſcula factum.

Hinc verſum rerfert quoque *Gloſ. in l. quod ait. in pr. de adulter.* & nominat res Veneris *Matth. de Afflict. in conſtit. Neapolitan. Rubric. 21. num. 13. libr.* & *Ouidius in primo de arte amandi*, princeps & heros amator famoſiſsimus tradidiſ-

didiſſet adulterium Dec. *in Rubric de iudic. col. 2. Sylua nupt. libr. 4. num. 77. fol.* 138. quia ex huiuſmodi præparatoriis arguitur præparatum & infertur adulterium. *Cagnol. in Rubr. C. de edend. num. 22. & ibi Bellonus num. 59. cum multis ſeqq. Couarr. in tractatu de matrimon. in 2. part. ca. 7. §. 6. n. 3. Bald. in l. aduerſus. C. de furt.* & mulier honeſta non dicitur, quæ ſit per aliquem oſculata vel cognita etiam ſemel. *Paul. de Caſtro. conſ.* 303. quamuis contrarium teneat *Marcus Mant. Pantauinus*, qui ſexaginta anno publicè docuit. *in Rubr. de iudicijs*. Verum conſuetudo plurima tollit, in quibuſdam enim Germaniæ locis, oſcula ſumere vſitatum eſt, in alijs contra

ſuma-

ſummum dedecus & grande habetur nefas. *Martinus Nauarr. in compend. manual. c.14. n.42. ait*: Non peccat mortaliter, qui tangit amore honeſto & ioco ſo, ſine mala intentione, pectus mulieris, mammillas manu premit, pedem tangit, imo vbi mos eſt, amplectitur, oſculatur, licet vterque ſit iuuenis dummodo non ſit aſpectus vel tactus partium obſcœnarum, quibus mulieres dicuntur. Olim apud Romanos oſcula fœminis dare per quam vſitatum erat, & Cato, vt refert *Plinius libr. 14. hiſtor. nat.* nullam aliam ob cauſam propinquis fœminis oſculum libare ſolitos ait, niſi vt ſcirent an vinum olerent, ex quo quidem indicium pudicitiæ ſumebant, hoc

etiam teſtari videtur Iuuenalis, cum ait:

Pauca adeo Cereris vittas contingere digna,
Quarum non timeat pater oſcula, &c.

Nec exiſtimandum eſt, omne oſculum eſſe peccatum, vt illud inprimis quod parentibus & cognatis in beneuolentiæ argumentum impenditur, vel etiam ex honeſta patriæ conſuetudine quibus vis extraneis. De hac re *Caietanus in Summula.* Oſculum, inquit, beneuolentiæ bonum ac laudabile eſt iuxta morem patriæ inter quaſcunque perſonas ſit. Oſculum vero libidinis, niſi inter coniuges, peccatum mortale. Sic ille: Idem docent conſcientiæ doctores com-

muniter omnes *Georg. Coluener. in not. ad Cantip. d c. §. 50.*

Num exhæredari queat virgo viri-potens ſine conſenſu patris habens?

DE filio controuertitur inter Dd. quia hæc cauſa inter 14. illas cauſas, propter quas exhæredari liberi à parentibus poſſunt, non inuenitur *Nou.* 115. Si vero liberi ad turpem & infamem perſonam ſe applicauerint, recte exhæredantur, pertinet enim ea res ad dedecus & infamiam totius familiæ, & à Iuſtinian. *in d. Nouell.* adiecta eſt his verbis: Si liberi cum turpibus conuerſati fuerint, fac. *l.*

 3. §. ſi

3 § *ſi emancip ff. de bonor. poſſ. contra tab.* & hanc opinionem communem eſſe dicit *VVeſemb. in parat ff. de lib. & poſtb. num. 5.* Tenet tamen Duaren. Ius Canonicum non adimere facultatem exhæredandi filiæ. quamuis velit ratum manere matrimonium, ne maius inde ſcandalum oriatur, nam multa rata eſſe tum iure ciuili tum Canonico, quæ tamen fieri prohibentur *not. in cap. vlt. de ſecund nupt.* ſic idem hic dicendum putat, vt quamuis ratum maneat matrimonium, quod inuito patre contractum eſt, nihilominus poſsit puniri filius pœna legitima, qui ſine conſenſu patris contraxit matrimonium, idem tenet *Caſtal. in l. ſi filium. C. de inoffic. teſtam.*

ſtam. Dec. in l. nuptias .ff. de R. I. Chaſſaneus in conſuet. Burgund. Tit. de ſucceſsione. §. 2, quorum opinionem Carolus V. ſecutus eſt, facta ea de re in hæreditariis ſuis terris conſtitutione. Verum negatiua opinio de iure verior eſt. Exhæredationes enim ſunt odioſæ, odia autem ſecund. regulam iur. in 6. non ſunt amplianda, ſed potius reſtringenda. Vnde & *Caniſ* I C. *Ingolſtad. in diſput. de ſponſal. & matrim th.*13. cũ matrimonij ſumma libertas ſit. *c. Gemma extra de ſponſ. l. Titia ff. de V.O.* etiam cum infamibus perſonis, *c. inter opera. extr. de ſponſal.* omnino ſtatuit patrem obſtringi & ad dotandam & inſtituendam filiam, ſine aſſenſu eius, nuptias contrahentem.

De filia plurimi affirmant, poſſe eam exhæredari, ſi ante annos 25. nubat abſque parentum conſenſu, vel ſi poſt eam ætatem nubat ſeruo, aut meretricio more viuat. ita *Cuiac. ad Nou. 18. ſibi partim contrarius obſeruat. 5.* Verum facilius ignoſcendum filiæ innuere videtur Iuſtin. Imperat. quando filio furioſi ad exemplum filiæ furioſi matrimonium ſibi copulare permittit *inſtitut. de napt.* & ibi Accurſ. De filia, inquit, facile conſenſum fuit, quia forte calidior ſanguis eſt in ea. *vt in Auth. de non eligend. §. cum igitur.* Vel verius propter fragilitatem ſexus, argumento *Inſtit. quibus alienare licet*, opinatur & hac de cauſa, quod filios non gignat filia in pa-

tris ſui poteſtatem, itaque ipſi inuito non augebit familiam, de filio vero dubitabatur, quod fortè, qui ex eo naſcerentur in aui inuiti poteſtatem naſcerentur, itaque inuito iſti ab inteſtato ſucceſſores eſſent, & imputet pater ſibi, quod nuptias filiæ diſtulerit, nec de quærendo ei viro ſollicitus fuerit. Ne tamen ô filia virgo ex eo licentiam quid vis faciundi raptas, ſed conſenſum parentis, nam hoc fieri debere, & ciuilis & naturalis ratio ſuadet *Inſtitut. de nupt. in princip. Martin. Nauar. in Manual. compend. p. 4. capit. 14. num. 25.* verecunde & cum pudore expecta.

In virginem ſi quis conſentiat, quam poſtea ab alio compreſſam reperit, quid iuris ſit?

HOCCE præmittendum duxi, reges cuiuſdam partis Aſiæ fuiſſe, qui nequaquam permittebant virgines aliquas nuptui dari, niſi prius ſingulas quaſque parentes earum eas ſibi ducerent, vt quaſcumque vellent, ſtuprarent, & ſic floribus delibatis, vt deſponderetur, permittebant: Nec audebant proci vxorem aliquam poſcere, niſi eam, quam comperiſſent, à regibus veniam nuptiarum impetraſſe refert *Franciſcus Patricius, & regno & regis inſtitut. libr.*

libr. 4. tit, de oblectat. 16. Verum illud oblectatio eorum erat, apud noſtros inſania. Ad punctum qu. D d non leuiter altercantur. Diſſolui matrimonium verius eſt, quod ab Eccleſiiis & earum conſiſtorialibus communiter eſt approbatum, legibus quoque diuinis magis conſonum *Beuſt. p. 2. q. 34. Beza de diuort. & repud. p.* 288. Diſſentit *Couarruu. in epit. cauſ. matrimon p. 2. c. 3. §. 7.* latè *VVeſembec. ad tit. ff. de ritu nupt. nu.* 8. perſequitur hanc quæſtionem & tamen concludit pro matrimonio videri pronunciandum, per *capit. fin. de re iudic. & paulo inferius* adducit *Vlp. in leg. ſi vxor.* 13. *§. final. ff. de adulter.* ibi: Stupri accuſari eam mulierem non poſſe, quæ poſt illud ducta eſt.

Sero enim, inquit, accuſat mores mulieris, quos vxorem ducendo probauerit, & cum ibi non diſtinguat inter ignorantem & ſcientem, ſed loquatur generaliter, nec nos diſtinctionem facere debere putat, *leg. de precio. de in rem act.* Verum quod cum pace ipſius dixerim, videtur mihi in ea lege diſtinguendum, quod patet ex §. præcedente, vbi repudiata vxor reducta ex delicto, quod in matrimonio admiſit, accuſari non poteſt, aboleuit enim prioris matrimonij delicta reducendo eam, ſequitur §. *fin. incipiens*. Idem dicend. &c. *cum d. §. loquatur.* de delicto prioris matrimonij noto cognito & famato, vt ſic vir reducens eam ſciens ex delicto pri-

oris matrimonij eam accuſare non poſsit, cum videatur ipſi remiſiſſe reducendo eam: puto firmiter *ſeq.* §. *idem dicend.* etiam intelligi debere de ſciente; qui ſciens aliquam corruptam, vel ſtupratam duxit, vt ita ſero accuſet mores eius, quos vxorem ducendo probauit, quod & dictio in princ. Idem innuit, non vero de ignorante. Ponit ergo Vlp. duos caſus diuerſi facti, ſed vnius iuris, prior eſt de reducta, alter de ducta, eiuſque morũ probatione antecedente cui conſentit *leg.* 47. *ſolut. matrimon.* vbi ſi mulier viri lenocinio adulterata fuerit, nihil ex dote retinetur à marito, cut enim improbet maritus mores, quos ita aut ante corrupit, aut poſtea probauit, quæ

l. ſimiliter, loquitur de vitio ſcien- te corruptam, aut præbente eam lenocinio, & videtur *d.* §. *loqui* de eo, qui duxit aliquam, cum qua ipſe ſtuprum ante commiſit, argumento §. præcedentis loquentis de re ducente adulteram, quam ante habuit, quod & innuit verbo probauit, qui enim poſſum aliquid probare, quod ante neſciui. Denique ad ſuam negatiuam tutandam adducit VVeſemb. hiſtoriam Ioſephi *Matth.* 1. (qui à iuſtitia commendatur, quod cum Maria coniuge, quam ex alio prægnantem ſuſpicatus, diuortium facere ſecreto inſtituit) & ad eam reſpond. illud exemplum præiudicium ad hanc cauſam efferre magnum non poſſe, non enim exem-
plis

plîs, ſed legibus eſſe iudicandum, *l. nemo* 3. C. *de ſent.* nec de facto, ſed de iure quæri; quanquam ibi factum nullum propoſitum ſit, ſed tantum cogitatio pij viri & iuſti, quæ ad nullum actum proceſſit; & denique dicit VVeſemb. valuiſſe illo tempore etiam legem & ſletiſſe πολιτείαν Moſis, vt eius iure recte vti, & quondam illi ἀποστάσιον adhibere moderatius homo potuerit. Verior opinio eſt diſſolui eiuſmodi matrimonialem contractum: Quis enim æs pro auro retineat? Quis alienos foueat liberos? Cuiuis vlterius indagandum relinquo.

Num

Num ſit melius vxorem ducere virginem, quum viduam?

VIRGO & vidua pari iure cenſentur, *l. inter liberos 6. ff. ad l. Iulian. de adult.* ibid. Adulterium propriè in nupta committitur, ſtuprum vero in virginem & viduam. Verum in hoc caſu præferenda videtur virgo. Duplex enim labor eſt ei, qui viduam ducit, prior vt dedoceat alterius viri mores, alter vt ſuis aſſuefaciat, quam rationem quidem quamquam diſſimili artificio tamen manifeſtè doceat *Timotheus Muſicus*, qui duplicem mercedem exigebat à diſcipulis, qui alium habu-

habuiſſent præceptorem. Vidua enim, ſi non omnia ex voto ſuccedant, ſtatim allegat & recenſet mores & acta prioris mariti, ipſamet imperium, cum hoc genus admodum libidine regnandi ardeat, arripere audet: hinc contemptus, perpetuumque iurgium, & ridicula vulgo res eſt, & cauillis hominum obnoxia, vxorem viduam ducere, quod vel tritum apud iuris ciuilis Dd. dicterium *Bulgari I C.* diſcipulorum in præceptorem ſatis oſtendit *Gloſſ. ad l. rem non nouam, &c. C. de iudiciis.* Bulgarus enim veſpere viduam vxorem duxerat, & mane *l. illam.* Rem non nouam, &c. explicare incepit, quare deriſus fuit ab auditoribus, *vt notat. Accurſ.*

Sed

Sed & Verrius Flaccus, vt refert Varro iuris Pontif. peritiſſ. eos, qui viduas ducerent veteres foſſas tergentibus comparare perquam facere ſolitus fuit: Hæc enim eius fuiſſe ſententia fertur, quia feriis tergere veteres foſſas liceret, nouas facere ius non eſſet, ideo magis viduis quam virginibus idoneas eſſe ferias ad nubend. *Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 15. Alexand. ab Alexand. Genial. dier. libr. 2. cap. 5.* Quamobrem non immerito præcipit *Heſiod.* virginem ducendam eſſe, vt gratis moribus imbui poſsit *lib. 2.* ἔργων καὶ ἡμέρ.

Παρθενικὴν δὲ γαμεῖν ὥς κ' ἤθεα κέδνα διδάξῃς.

eiuſdemque ſententiæ eſt *Ariſtoteles lib. 1. Oeconom.*

Num

Num conducat virgini iuueni nubere ſeni ſexagenario de ponte deijciendo?

QVARE ſexagenarij de ponte deijci dicantur, tradit *Marlianus in Topog. vrbis Rom. libr. 7. capit. 7.* Romæ poſt incenſam à Gallis vrbem ob inopiam cibariorum decretum latum, vt Sexagenarij è ponte Sublicio, cuius veſtigia adhuc in medio alueo Tyberis ab Auentini montis radices cernuntur, in Tyberim tanquam patriæ inutiles deijcerentur, vnde Sexagenarij *Depontanei* dicebãtur. Veritas tamen hoc habet, quod Sexagenarij à ſuffragio repellebãtur, & ita eos ponte deijci ſolitos ferũt,

aſt neutram harum opin. probandam fore cenſet *Hieron. Ferrutius in addit. ad Marlianum* cum non habeant certos auctores, ſed vulgi prorſus ſit oipinio. Ouid. ſuadet: Si vis nubere nube pari. Quæ enim amicitia inter coniuges impares? inter ſexagenarium & iuuenem puellam? quam iocunditatem, proprium connubij puella à ſene expectabit? Ariſtoteles duo de viginti natas annos puellas nuptui collocandas cenſet, virum autem ſexto & trigeſimo ætatis anno opportunè vxorem ducere aſſerit, eiuſmodi ætates perfectæ ſunt ad ſobolem procreandam, quod & cauſa fuit *Imp. in l. 25. C. de nupt.* qua ſexagenarius minorem quinquagenaria ducere prohi-

prohibetur. Cum ſint tria bona matrimonij fides, proles & Sacramentum, *cap. omne itaque 27. qu. 2. Curtius conſ. 66 ſapienter col. 3. Iaſon in l. 1. col. 12. ff. ſolut. matr. Ioh. Lup. in Rubr. de donat inter vir. & vxor. char. 12. in col. 1. Gilbertus poſt 2. Oeconomicorum philoſ. in quæſt. chart. 6.* deficiente vno, & ſic bono prolis non valet matrimonium, *Prapoſ. in capit. tanta. col. 3. & ſeq. C. qui fil. ſint leg.* Et per hoc fundamentum *Portius Inſtit. de nupt. col. 3.* dicit ſenem non poſſe nubere. Cum igitur iſti adeo ſenes non poſſunt dici haberem ſpem prolis, nec eius reſpectu contrahere matrimonium, videtur, quod vxorem capere non poſſint, nō enim ſufficit eis

quod

quod ſuper ripam Acherontis vitulus depaſtus ſit niſi antrum ſubintrauerit, *Præpoſ. in c. fraternitatis in pr. de eo qui cognou. conſang. vxor. Portius Inſt. de grad cog. col.* 3. quia verus coitus non fit ſine erectione virgæ. *Ariſt. part. 4 prob.* 23. nec ſufficit etiam rectè ambulare ſi iter non perficiat. Et ſic habere haſtam rectam ſine effectu. *Soc. in l. col. 1. 3 ff. ſol. matr. Sylua nupt. lib. 2. num. 12.*

Num virginitas totaliter perdatur actu Venereo?

ANGELVS *Clauaſinus in Summa in verbo Virginitas* §. 2. Quæ requiruntur vt amittatur Virginitas? Reſp. quod requiritur primo

po

pollutio completa, vbi ſciendum dicit, quod triplex humor de genitalibus, ſtillat ſcil. ſemen, ſecundus humor ſimilis ſemini, qui eſt medius & ſtillat quandoque ex ſolo tactu vel auditu turpium, tertius eſt vrina. Perditur autem Virginitas per ſolam ſeminis reſolutionem, quæ locum coitus ſupplet, vel eius complet delectationem. Secundo requiritur vt amittatur quod talis delectatio ſit ex voluntate operante vel conſentiente, vel non diſſentiente, vel non quantum poteſt, renitente, nam voluntate de medio ſublata omnis actus eſt indifferens. *Bald. in l. fediſsimam. per illũ tex C. ad l. Iul de adult.* non ergo deſinit eſſe virgo cui⁹ virginalis clauſtri eruptio facta eſt medicinali arte ita morbo exigẽte, vt docet

Maſc.

Maſc. de prob. in concluſ. incip. Virginitas. n. 7. Thom. Actius de infirmit. p. 2. lit. V. verb. Virginitas. Alij tamen volunt, quod ſi etiam pollutio non ſequatur, vt in illis qui ſunt ante tempus, ſeminis, qui tamen explent coitum, vel per turpem actum, vel per commixtionem cum alio & huius modi amittatur & placet, tamen per pœnitentiam recuperabitur. Valerius § 3, 5. *hinc. Mart. Nauarr. in comp. man. prac. 6. num. 1.* Vis inquit abſoluta & coactio ad fornicand. ſine conſenſu voluntatis, licet aliquã delectationẽ accipiat, de ipſo actu, dummodo non cooperetur, neque in ipſum actũ, neque in delectationẽ cõſentiat, excuſat à peccato & amiſsiõe viginitatis ex S. Lu-

cia

cla. Idem *d. li. 6. pral. n. 3.* Nõ eſt peccatum, quando omnino renitentis puellæ virginitas violatur, adde, quod nec corrumpitur virginitas, ſed duplicatur ad coronam, teſte S. Lucia Syracuſana, vt refert Gratianus *23. q. 5.*

Num ſiet ſufficiens probatio amiſſæ virginitatis abſentia Hymenis?

TRadunt Medici pro comperimento virginitatis, quod primus concubitus cum fœmina ſiet aſper & durus, ob fractionem Hymenis, quod eſt cuticula paruula intercludens ingreſſum & matricē vuluæ, ad quod etiam Moſes vide-

tur reſpexiſſe *Deuteron. 22. verſ. 13. cum ſeqq.* in cuius loci expoſitione *Eraſmus Marbach.* comment. in Pentateuch. non abs re conijcit, lintea primi concubitus præſentibus teſtibus à parentibus in locum ſecurum repoſita fuiſſe, vt vbi vſus eſſet, filiarum pudicitiæ indubitato teſtimonio eſſent. *Alex. in l. item apud Labeonem. § ſi quis virgines ff. de iniur. Abbas in cap propoſuiſti de probat. Socin. iun in conſ.102. in 2. part. Barbat. in d,c. propoſuiſti. Cotta in memorab. in verb. Hæres ſuus.* & ſtatur aſſertioni mulieris contra delinquentem, quod fuerit virgo, *Alex. in conſ.229. n.2. vol 6.* & quod præſumatur grauida ab eo, qui ipsã cognouit. *Alex. ibi. Cæſar Vrſilius in addit, ad afflict. decif.236. nu.2. & 3.*

Ann.

Ann. Robe. lib. 14. rer. iudic. cap. 10. Georg. Schell. in repetit. potiorum tradit de indic. & Tortura th 26. morem ciuitatis Nolenſis refert probari virginitatem de præterito per pannum ſanguiuolentum, *Afflict. deciſ. 236. num. 3.* Verum *Ambroſius Paræus* regius ille Galliæ chirurgus tanquam fabulam & figmétum quicquid veteres de Hymene cantarunt, reijcit, cum ipſe in tot virginum & puellarum anatomijs nullum inuenerit, ſanguiniſque profuſionem in primo concubitu, ex anguſtia & fractione tenuium venarum oriri, cum in adultis virginibus nullus dolor, neque ſanguinis effuſio in primo concubitu aduertatur. Sed & ſummi Medici, & Philoſophi, etiam quidam

Iuriſconſulti prodidere, nullum eſſe Hymen, vt doctiſsimus Cuiacius. & diligentiſsimè omnium ſententijs expoſitis ſcripſit *Alberic. Gentilis in lib. 7. de nuptiis.*

Num ob abſentiam Hymenis ſponſus ſponſam repellere queat?

IOhannes Chryſoſtomus ait ſuper Matth. cap 9. relat. 32. q. 1. 6. Sicut crudelis & iniquus eſt, qui caſtá dimittit vxorem, ſic fatuus & iniuſtus eſt, qui retinet meretricem. Patronus enim turpitudinis eſt, qui celat crimen vxoris, ibique gl. Et fruſtra quis petit ſibi fidem ſeruari ab eo, cui ipſe non ſeruat, *c. fruſtra,*

ſtra. de R. I. in 6. quorſum enim tu caſtam tibi virginem poſtulas, quũ tuum corpus luem contraxerit? aut cur dimidiam tui partem purgatã deſideras, alteram autem partem pollutam retineas? pulcrè & verè regiè docet *Iacobus Scotiæ & Angliæ Rex in* Βασιλικῷ δώρῳ *ad filium ſuũ* Henricum. Si enim meruit *Imp.* Iuſtinianus, ob non ſolutam dotem, mulierem à viro forſitan repelli, & diſtrahi matrimonium, *l. generaliter. fin. ff. ad SCtum Vell. ibique Bald. l. fin. C. de ſent. quæ ſine cert. quant. prof.* & eſt ratio, quia ex dote tenetur vir onera matrimonij ſuſtẽtare, vt *in c. ſalubriter. de vſu & l. ſi cum dotem, §. ſin autem ff. ſolut. mat. in c. per veſtras. de donat. int. vir. & vxor.* & ibi. *Abbas. Bald. in l.*

 in diuiſ.

in diuiſ. ff. eod. Platea in tr. reſtitution. num. 64 per leg. ſi donatarius. ff. de condict. ob cauſ. 30. quaſt. 5. cap. nullum ſine dote. Gl. notab. in §. fin. in verb. onera. Auth. de non eligend. ſecundo nubentes, Iaſon. in §. fuerunt, nu. 98. Inſt. de act. Bald. reputans eam gloſſ. ſingularem, & mente tenendam, *in cap quemadmodum. num* 8. *verſ. vlt. ſcias de iureiurand. Vincent. Carocc. de patr. fil. dot. quaſt. 20. Boer. deciſ. 22. n. 1. Baldus in leg. vltim. C. ad Velleian. Baldus in lege vxor. num. 2. ff. de negot. geſt. & Gail. obſeruation. 87. lib. 2. pract. obſeruat. num. 2. & obſeruat. 95. num. 26. lib. 2. Hermannus Mevrer de praferent. credit. libro 2. capite 6. numero 8.* Quanto magis ob interitum illum dotis

interna

internæ caſtitatis videlicet & pudicitiæ repellenda erit, vt enim dona animi interna præferuntur donis, & *Iuriſconſultus Pomponius in lege* 11. *ff. ſolut. matrimon.* Dotium cauſa ſemper & vbique præcipua eſt, nam & publicè intereſt dotes mulieribus conſeruari, cum dotatas eſſe fœminas ad ſobolem procreandam, replendamque liberis ciuitatem maximè ſit neceſſarium, *dict. leg fin. C. ad SCtum Velleian.* Caſtitas autem ſumma dos fiet virginis, vtpote, quæ & maior in ſexu fœmineo requiritur, quam maſculino, *leg. ſi qua illuſtr. C. ad SenatusConſultum Orfitian leg. oratione de ritu nupt.*

Num virgo nupta mater eſſe volens, ab impotente marito diuorti queat?

IMpotentia coeundi eſt vitium animi vel corporis, vel vtriuſque, quo quis impeditur alij carnaliter commiſceri, ſecundum Rayn. & ſunt tres eius ſpecies, prima dicitur naturalis, vt frigiditas in viro, arctatio in muliere, & defectus ætatis in vtroque vel altero. Altera eſt accidentalis, quæ prouenit à cauſa extrinſeca & accidentali. vt caſtratio, & tertia maleficialis, quæ à dæmonibus prouenit. Circa frigiditatem & arctationem ad hoc, vt impediat matrimonium contrahendum, & dirimat contractum requiritur

ritur, primo, quod præceſſerit tale impedimentum matrimoniũ, quod ſi adueniret poſt contractum, non dirimeret, licet eſſet rationabilis cauſa diſpenſationis fiendæ per Papam, vel aliter aptus contrahere cum alio, ſi nondum erat matrimonium conſummatum, *vt not. Pau. in c. ex part. & in c. ex publ. de conuerſ. coniug.* Idem dicitur de impotentia accidentali, ſecundum eundem Paul. *c. qui ſedem, & c. conſultation. de frig & malef.* Secundo requiritur quod ſit tanta, quod nullo modo poſsit coire, hoc eſt, ſecundum *Petr. de Palude*, quod ſit talis, quod impediat actum perpetuo ſaltem, quia licet impediret effectum generationis, ſed non actum, qui eſt emiſsio ſeminis in vaſe, non eſ-

ſet impedimentum. Tertio, quod ſit perpetuum impedimentum, ita quod nullo medicamine aut remedio poſsit remoueri, quia ſi poſset ſine periculo mortis remoueri, non dirimeret, hoc *not. in c. 1 & 2. 33. quæſt. 1. cap. 1. & 2. de Frigid.* quia quando non poteſt iuuari, impedit. vt notat *Richardus in 4. diſtinct. 34.* & eadem ratione de nimia caliditate, quæ coitum impediret, ſecundum *S. Thom ead. diſt.* Quarto, quod ſit ignorans, quando contrahit de tali impotentia, quia ſecundum *Petr. de Palude,* qui ſcit ſe vel alium impotentem, & eum accipit, non poteſt amplius eum dimittere, quo ad vinculum, quod eſt verum matrimonium, vt *in d. conſultation. de frigid.* Et hæc quatuor etiam re

quiruntur in impedimento acci-
dentali, vt dirimatur. Circa vero
impedimentum naturale vel acci-
dentale eſt ſciendum, ſecundum
Pa. in cap. 1. de frig. & malef. quod
quando non poteſt per aſpectum
probari, ſemper debet ad minus
habitare per triennium, antequam
matrimonium diſſoluatur, vt in c.
in. eodem. Secus in impedimento
quod poteſt per aſpectum probari,
vt *in c. fraternitatis, de eo qui cog-
nou. conſang. vxor.* vel per iuramen-
tum proprium cum ſeptima manu
propinquorum, vt in c. laudabi-
lem. eodem tit. quia ſtatim poteſt
dirimi. Circa impedimentum ve-
ro, quod diabolo auctore, per ma-
gos & maleficos homines cauſatur,
aduertendum eſt, quod aliquando

quis

quis eſt maleficiatus reſpectu omnium, & ſic contrahère non poteſt, & ſi contrahit, poſt primum matrimonium contractum, & coniungitur cum ſecunda, redire tenetur ad primum, quia patet, quod impedimentum non erat perpetuum, & ideo primum matrimonium fuit firmum. Si autem ſit maleficiatus reſpectu vnius perſonæ, ſic non reſtituetur, quamuis cognoſcat ſecũdam, quia primum matrimoniũ fuit nullum, & ſecundum validum. *Angelus Clauaſinus in ſumma. in verbo matrimonium 3 impedimento 16. §. 1. 2. 10. & 22.*

Num virgo ita arcta, vt mulier fieri non poſſit, matrimonium contrahere queat?

In

INVENIRI puellas velatas & attritas, aquas vocant, quæ ita clauſæ ſunt in pudendi ſinu & ore vteri, vt nec conſuetudinem viri ferant, nec effluant menſtrua, conſtat. Et non perforatarum meminit *Ariſtoteles in 4. de generat. animalia 4.* & dicit Pontifex *in ca. 3 de frigid. & malef.* quod ſi vitium illud mulier à natura contraxit, nec ope medicorum poterit adiuuari, viro aliam accipiendi tribuãt facultatem. Item, *cap. 4. d. tit.* reſp. Pontifex, quod licet incredibile videatur, quod aliquis cum talibus contrahat matrimonium, Romana tamen Eccleſia cõſueuit in conſimilibus iudicare, vt quas tanquam vxores habere non poſſunt, habeant vt ſorores

iuxta Auguſtini dictum. Si non poſsit cohabitare, vt coniux, cohabitet, vt frater, vel ſoror. Sed quid ius ciuile Romanum de talibus? *Iuriſconſultus Vlpianus in leg. quæritur 15. §. mulierem ff. de ædil. edict.* ita arctam vt mulier fieri non poſsit, ſanam non videri conſtat. Maritus ergo, qui vult eſſe pater liberorum, licitè diuortium ab ea petere poteſt. Fauor enim liberorum maximus erat apud Romanos, *§. ſi enim tres liberos. §. filij autem ſuperſtites. Inſtit. de excuſat. tut. vel curat.* & dabatur priuilegium illis, qui ſobole ciuium numerum multiplicabant. Auguſtus Cæſar in Oratione ad maritos. Item, ad Cœlibes *apud Dion. Caſsium Nicæum*

li-

libro 56. tum maximum & præcipuum munus ac officium mulierum eſt accipere, & tueri conceptum, *d. l. quæritur, in pr.*

Vtrum mulier propter arctitudinem ſeparata à primo viro & coniuncta ſecundo, quando efficitur habilis primo, propter vſum ſecundi ſit reſtituenda primo?

RESP. *Pa. in ca. fraternitatis. de eo qui cognouit conſ. vxor ſuæ.* quod ſi non poterat coniungi primo viro antea ſine periculo mortis, per aliquod remedium, quod non reſtituetur, ſed ſtabit cum ſecundo, quia cum primo non fuit matrimonium, vt tenet *Abbas,*

& Petrus. & ſequitur Iohann. Andr. in d. cap. fraternitatis. in fin. quod verum limita, quando apertè apparet de diſsimilitudine mēbrorum amborum, alias eſſet reſtituenda, quia videtur Eccleſia decepta. Et ſic concorda Doct.

Num ab incubo infeſtata virgo amittat virginitatem?

PLurimi tradunt ortum gigantum ad Dæmonum concubitus, quod teſtatur & *Bonauentura in 4. ſentent. diſtinct. 44.* Si vero quæras, vnde habuerint ortum, dicendum, quod ſicut narrat Ioſephus Dæmones incubi aſſumptis corporibus generent, & Dæmon o-

ſten

ſtendit mulieri, cum qua concubuit, figuram talem hominis maximi, & ideo tum propter virtutem animalem generatus fuit homo miræ magnitudinis, & ille poſtmodum alios generauit. Verum plerique negant medias illas poteſtates eſſe, quas Plato in Sympoſio ſtatuit, hinc & *Theodorus Byzantius* & nonnulli alij Philoſophi ſenſerunt, ſimulacra & nocturnas apparitiones ſapientibus nunquam apparuiſſe, ſed pueris, mulierculis vecordibus atque ægrotis, qui per imbecillitatem animi aut corporis aſſidua formidine quatiuntur, & inanes vanas atque ab omni veritate alienas opiniones amentia quadam ducti ſibi perſuadent. Vnde & *Remigius*

in Dæmonolatria ſua negat ſpirituum cum mulieribus commiſtionem. Quid enim corporis expers cum corporeo agere poteſt? aut conceſſo, quod ad tempus aſſumant corpora; ea aut è nubibus & terræ vaporibus erunt compoſitá, aut mortuorum hominum cadauera induta, ſed quid illa corpora, cum ſimile procreet ſimile, aſſumpta, omnique calore penitus deſtituta ad procreandum idonea erunt? Etiamſi ſemen aliunde auferatur, vt contendunt quidam Magiæ ſcriptores, illud tamen quamprimum vaſe egreditur debito, frigidum redditur, & ad omnem generationem inhabile, ideoque pollutio illa & titillatio nocturna, quam ſentiunt virgines

gines, ex prauis cogitationibus diurnis, ſummo appetitu, maximoque pruritu, ſeminiſque copia abundante oritur & contingit. Spiritus enim cui neque caro, neque ſanguis, neque membra famulantia generationi conceſſa ſunt, quo modo coire deſideraret? qui cibo non reficitur, vnde cibi ſuperfluitatem, ſemen, vnde pruritum libidinis haberet? immortalis an ſucceſſorem cuperet? incorporeus num in complexum corporis venire poſsit? & ſi generaret, nonne ſibi similē potius ſpiritum, quam corpoream ſubſtantiam produceret? quo dato iam dudū omnia dæmonū pleniſsima forent? Et quāuis multæ ſagæ congreſſum Sataniicum expertæ ac peperiſſe dicantur.

Reſp. melancholicas ac pituiſoſas mulieres ſæpius recubantes incubo vexari, præſtigijſque venereis deludi poſſe, ſine tamen ſemine maſculo concipere, fœtumque corporeum excludere non admittend. cenſet *Tandlerus in orat. de faſcino & incant. qu. An Lamia Venerem exerceant. p. mihi 18. & 19.* ſi quando igitur Lamiæ peperiſſe viſæ ſunt, partum vel imaginarium fuiſſe, vel ſuppoſititium credibile eſt. *Laurentius Ananias tamen in libr. de natura dæmonum* contrarium huic plane ſtatuit, pleroſque namque heroas deperditosque homines ex tali concubitu ortos eſſe ſcribit, Neronem ex angue con-

cep-

ceptum, Merlinum illum vatem Anglum ex incubo procreatum, aſtipulatur huic *Strozius in theatro vniuerſ. natur. ſeu magia omnifaria libr. 3. capit. 3. allegans Scot in 2 ſentent. diſt. 7. quæſt. 1. Auguſt. libr. 15. de ciuit. Dei. ca. 23. & libr. 1. qu ſup. Geneſ. 43.* cuius verba ſunt: Fama, inquit, vulgatum eſt, & à multis approbatum, atque etiam acceptum ab ijs de quorum fide dubitari non debet, Faunos & animalia quædam Sylueſtria à vulgo Incubi dicta, mulieribus ita moleſtos fuiſſe, vt concumbere cum ipſis luxuriemque explere cupierint recenſet ex Henrico Inſtitore & Iacobo Sprangereo exemplum, de monacha diu ab incubo tentata. Ex incubis

cubis vel ſuccubis geniti videntur, quos Mahometani Noſſefoglios vocant, & è Spiritu ſancto natos impiè credunt. Saxo Grammaticus, & alij ſcriptores affirmant Gothorum reges è matre nobili & Spiritu incubo vrſi formam gerente ortum habuiſſe. Iohann. de Barros auctor eſt Peguſianos & Seianitas Indiæ populos à mulieribus dæmonum concubitu impr æ gnatis originem traxiſſe. Incubos generare *Beda* in hiſtoriis Britonum & multæ aliæ Scripturæ teſtantur. Qua autem ratione hoc fieri poſsit non videtur, niſi hac ſola, quod virile ſemen effuſum mox in vas muliebre cum debita temperantiæ qualitate trãsfundunt, Sed ſic proprie generare

rare incubum non dicendum, infinitas tamen rationes latere humanis ingenijs in rerum ſecreto naturæ pleniſsimè confitendum, & pauciſsimos reſpectiue hominum ſenſibus apparere. Et incubos dæmones oppreſſiſſe fœminas quaſdam, alias Veneris confabulationibus, ad concubitum illexiſſe, in veneficijs vtriuſque ſexus in parte Orientali Flandriæ atque Britanniæ per iudices ſæculares deprehenſum eſt, & ſcelus illud extremo ſupplicio punitum: confeſsique ſunt occaſione huiuſcemodi peruerſiſsimæ voluptatis ſe ad veneficij crimen protractos: & quamuis eſſent coniugati, quod tamen relicto thoro legitimo, alter ſuccubo, alte

altera incubo multo tempore ſceleratiſsimè permixti fuerint. Similia ſcribunt in Germania contigiſſe ante annos centum *Iacobus Sprengerus & Henricus Inſtitor. in malleo malef. part. 1. qu. 1. cap. 4. & Innocentius VIII. in epiſtola decretali aduerſus maleficos. extat in 7. decretal.* De incuborum generatione latè agit *Petrus Boyſteau in libro Gallicè edito, de hiſtoriis prodigioſis*, vbi multis in vtramque partem citatis auctoribus, & exemplis docet eos nullo modo generare poſſe, quia generari nequit homo niſi ex humano ſemine. Verum hæc ratio nulla eſt, nam ſi generare poſſe dicamus incubum, non id fiet ex proprio ſemine, quo caret, ſed humano aliunde

onde petito, ideoque nec filius dæmonis erit, qui ex huiuſmodi naſcetur concubitu, ſed illius hominis, cuius eſt ſemen. Eos itaque generare poſſe plerique omnes confitentur, vt *Thomas in 2 diſt.* 8. *artic.* 4. *& in ſumma p.* 1. *qu.* 51. *artic.* 3. *Durandus ibid quaſt.* 2. *Iacobus Sprenger loco citato Gotſcalcus Hollen. ſermon. vlt. in 6. præcept. Decalogi. Sylueſt. verb. Matrimonium* 8. *num.* 15. §. *Franciſcus Valleſius in libr de ſacra Philoſophi cap.* 8. vbi putat cum Ioſepho eorum opera gigantes illos de quibus in *Gen.* 16. genitos eſſe: & plures alij quos citat *Benedictus Pererius lib* 8. *commentar in Geneſin diſput.* 3. ſed ipſe nihil determinat.

Legatum puellæ minori vt intelligatur?

INTELLIGITVR cum erit viripotens, non enim dicitur nupta, quæ virum pati non poteſt, *leg. quod puellæ ff. quando dies legat. ced.* & ſi ante ætatem nubilem decedat puella, non transmittit, ſi conditio ſit adiecta ſubſtantiæ legati, ſecus ſi præſtationi, *Bald in leg. ſi cui legetur. §. 1. ff. de leg. 1. illuſtriſſ. Mantuan. de coniect. vltim. volun. libr. 11. tit. 23. num. 27. Actius de minor. in delict. excuſ. quæſt. 21. num. 3. & 4.*

De donatione virginum?

DONATIONEM ex pluribus reddi inualidam ob doli ſuſpicionem ſcripſit *Auguſtinus Beroius conſil.* 59. licet de ſimplici per tot. volum. 1. interdum ratione perſonæ, vt quando formoſa adoleſcens pulcro iuueni donat, ſubeſt enim doli ſuſpicio re ipſa ex timore inhoneſtatis *Beroius loc. citát. num 13 per text. in leg. fin. in fin. cum gl. ff. de A. & O & ibi Alex. in apoſtil. ad Bartolum & Paulus de Caſtro in l. poſt contractum. ff. de donat.* licet facta à iuuene formoſo pulcræ adoleſcenti valeat, etiamſi ſubſit aliqua ſuſpicio inhoneſtatis. *Beroius ad numer. 13, per text. in leg affectionis ff. de don.*

quo

quo caſu, vbi donatio nulla eſt ex ſuſpicione inhoneſtatis, quæ damnatam à iure ſaperet turpitudinem, forte non male diceret, qui vellet donationem nullam quidem eſſe, quo ad donantem & donatarium, donata tamen pertinere ad fiſcum & ab adoleſcente donante tamquam ab indigno auferenda, per ea, quæ de clerico donante concubinæ vt applicentur fiſco, dicit *Capra conſ.* 127. *Quidam Rodonellus Viuius in commun. opin.* 205. *Donatio facta concubinæ num.* 5. *verſ. limitatur, & Bart. in l. mulierem ff. de his quibus vt indign.* Et ita tandem fuiſſe iudicatum in ſupremo ſenatu regni Luſitan. quamuis ſibi viſa fuerit dura deciſio teſtatur *Anton. à Ga-*

Gama in deciſ. 38. *in proceſs. cauſ. in fin.* ſed certè non adeo demiratus fuiſſet Gama hanc opin. ſi Grat. Viuium, Bartol. in locis citatis vidiſſet ſecundum Ripam in *tr. de Nocturno tempore c.* 105. *de donat. num.* 1. 2. 3. 4.

Num virgo ſine tutore donare poſſit?

CVM mulierum genus auariſsimum ſit *gloſſ. in* §. *quoniam infirmus in verb. Maxime auth. de nupt. Bartol. conſ.* 127. *part.* 1. Tiraquel. *de retract. conuent. in præfat. num.* 35. *verſ. ſuper eo tamen. poſt* Barbat *conſ.* 8. *illud afferam. ſolum.* 5. *verſ. modo in propoſito. li.*

4 Ri-

4. *Ripa de nocturn. temp. ca 7. nu. 85.* adeo vt pro miraculo habeatur eius donatio, de iure ciuili definitum eſt donare ipſam non poſſe, *l. filiumfam. in pr. ff. de donat.* De iure vero Saxonico virgines & viduæ ſine tutore donare poſſunt, *text. eſt in art. 4.* Landtrecht. ideo errant, qui illarum donationes infringere volunt, propterea quod ſine tutorum autoritate donauerint, ſunt enim validæ & firmæ, dummodo eius ætatis ſint, vt tutorem habere non teneantur, & tutoris non interſit, ex quo ſequitur, quod virgines abſque conſenſu tutorum contrahere poſſunt. Landrecht. *d. art. 45. Schneidevv. Inſtit de donat. inter viuos. §. alia. num. 53. &c.*

Num

Num ſi virgo perſuadet iuueni, ſeſe eſſe diuitem, & ita inducat illum ad promittendum matrimonium, ſubueniatur iuueni ſi contrarium compertum ſit?

DECIDIT *Iohann. de Imola in cap. cum dilectus. extr. quod met. cauſ.* Quod non: ſicut nec error fortunæ facit, vt matrimonium dirimatur, vt eſt *text in cap. 1. 29. quæſt. 1. adde Iaſon. in l. pacta nouiſsima. C. de pact & Alb. In cap. cum dilecti. de empt. & in d. cum dilectus. vbi poſt Innoc.* præd. limitat, niſi eſſet tantus & inſignis dolus, qui planè remoueret conſenſum, & prudentiſsimum quem-

quemque falleret, iſto caſu ſubueniretur decepto, niſi poſtea per voluntariam ratihabitionem iſte dolus eſſet purgatus. argum. *cap. de illis. de deſponſat. impub. Neuiz. in ſylua nupt. lib. 2. num. 58.*

Num virgo poſsit eſſe legata?

QVVM Romani, vt videre eſt apud Liuium lib. 2. ſæpius & dederint & acceperint obſides puellas virgines, ſiue prætexatas, nunquam vero mulieres corruptas: hic die virgine legata agendum duxit *D. Gœddaus in comment. ad l. mulieris 13 ff. de V. S. num. 11* hoc axioma tradit: prohibitiones legales interpretationes, & alia iu-

ra

a ad mulieres pertinentia com-
prehendunt etiam virgines viripo
entes, niſi ſubiectum vel circum-
tantiæ qualitates aliud ſuadeant,
deoque cum intercedere, poſtu-
are, procuratorio munere fungi,
udicare, magiſtratum genere mu-
ieres prohibeantur, *l. 2. ff. de R.*
I. intelliguntur etiam virgines vi-
ipotentes prohibitæ per *d. l. mu-*
lieris fac. cap. vnic. § quin etiam
Epiſb. Abbas c. 1. in cap. 1. in pr. &
ſi. de ſucc. feud. ca. 1. § ad filias de
ſucc. fratr. de vſib. feud Et *Vlp.*
proficiſci procoſ melius ſine vxo-
re exiſtimat, *in l. 4 ff de offic. proc.*
multo minus igitur mulierem ſo-
iam proficiſci aut legari mune-
re fungi permittet. Ratio per
quam lepida eſt apud Kirchner.
in

in legato, cum natura illas partes, quæ ad ſeſſionem ſunt deſtinatæ, latiores in fœminis fecerit, quam in viris, innuens domi eas manere debere. Et *in d. leg. 2. ff de R. I.* vbi fœminæ ab omnibus officiis ciuilibus vel publicis remouentur, interpp. nullam aliam rationem ad dunt, niſi quod moribus ita receptum ſit Roman. non attenta conſuetudine, alias rationes aſſignari poſſe ego duco. In iudice ſiquidem vt & in legato requiritur animi grauitas, auctoritas & conſtantia, cuius animi motum vultus non detegat, *l. obſeruand. ff. de leg.* quæ in fœminis deſunt, & ſi adſunt, ſcurrilitas potius & inanis audacia cenſetur, quam grauitas, ſecretum ſi quod a

agen

agendum ſiet, taciturnitas rarum, rariſsimum imo in fœmina donum eſt. Nec refert, quod Dd. hanc regulam fallere aiunt in dignitatibus hereditariis, exemplo reginæ Siciliæ *Iohannæ*, quam in regio ſolio ſedentem & ſententiam dicentem vidiſſe refert *Angelus*: Exemplo Eliſabethæ Anglicæ, quæ per multos annos feliciter regnauit. Reſp. quia *d. l.* non loquitur de talibus dignitatibus hæreditariis, ſed de ciuilibus & publicis officiis conſtitutæ bene Reipubl. Virginem igitur Legati munere fungi haut poſſe cócludo, non enim poſſunt eſſe virgines de conſilio, quia ſunt molles, imbecilles & leues. *Bened in repet. c. Rayn. fol. 14. col. 4. de teſt.* & miſſio Veturiæ matris

matris, Coriolani apud Liuium non fuit propriè legatio, ſed deprecatio.

Num virgo poſsit eſſe miles armatus?

PRimo intuitu videtur dicẽdum, Quod non. quia non poteſt eſſe miles togatus per *l.* 2 *ff. de reg. iur.* inhibitum ſiquidem eſt fœminis munus Notariorum, Procuratorũ, proque alijs intercedere, & ratio quidem prohibendi, nè contra pudicitiam ſexui congruentem alienis cauſis ſe immiſceant, ne virilibus officijs fungantur mulieres. origo vero introducta eſt à Carfania improbiſsima fœmina, quæ inuere-

uerecundè poſtulans, & magiſtratum inquietans, cauſam dedit edicto; *l.* 1 § 5. *ff. de poſtulando.* iam de milite terreſtri ad aduocatum, quē militem togatum interpretes iuris ciuilis denominant, argumentum ducitur per doctr. glo. quæ exiſtimatur ſingularis in iure *in leg. miles de re iud.* quæ ſcribit, patronum cauſæ atque aduocatum habere idē priuilegium, quod miles armatus, & ratio eſt in promtu, & colligitur ex conſtitutione *Imp in l. aduoc. C. de adu. diuerſ iud.* qua cauetur aduocatus æquiparari militibus, & militare, cum per eos tanquam per milites vita & patrimonium hominum defendantur, & deriſorium eſſet à fœmina quærere de militia, dicit *Angelica Summa* in verb; in-
 terro-

terrogationes in confeſsione, §. 2, *Sylua nup. Neuiz. libr. 1. numero* 29. Inueni tamen ego textum in *l. bello amiſſ.* 18. *ff. de excuſ tut.* ibi, eos ſolos, qui in acie amittuntur, prodeſſe debere, *Cuiuſcunque ſexus vel ætatis ſint.* quem textum non legi ab alio eſſe obſeruatum, ex quo colligo, virginem militem agere poſſe, ſicque etiam ex conſequenti priuilegijs gaudere militaribus, vtpote quæ militibus nullo habitu reſpecto, ad ſexum conceſſa ſunt. Exempla (quamuis ijs iudicandum non ſit) *l. nemo Iudex, C. de ſentent. gl. Inſtit. de iur. nat. gent & ciu. §. ex non ſcripto.* bonum tamen eſt, vt inquit Seneca, interpretari præcepta, breue & efficax per exempla, & res magis clarior fit & manife-

ſta

ſta exemplis, *l prope.* §. *quoties de collat bonor. l. hactenus. Inſt de gradibus,* & exemplis viuitur. *Nouell.* 72. c. 21. *in fin.* ſunt antiquæ illæ Amazones, de quibus multi meminerunt & apud Græcos, & apud Latinos, non Poetæ ſolum, verum etiam hiſtorici, quos à vero recedere turpiſsimum eſt. *Trogus Pompeius, Diodorus, Ephorus, Strabo, AEneas Syluius de ſecunda Aſiæ parte, capite* 20. Camilla regina Volſcorum apud Virgilium. meminit & Virgilius Pentheſileæ Amazonum reginæ libro primo AEneidos.

Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis,
Pentheſilea furens, mediiſque in millibus ardet,

Aurea ſubnectens exertæ cingula mammæ
Bellatrix, audetque viris concurrere virgo.

Fuerunt & in expeditione illa ſuſcepta ab Alemannis Conradi Cæſaris auſpicijs in Palæſtinam virorum comites fœminæ quædam ingentis animi, quæ armatæ inſidentes equis Amazonum ſpeciem præbebant, vt refert Glycas annal. Puella *d'Orleans*, quæ inſpiratione diuina arma bellica aſſumens, Anno Domini 1430. reſtaurauit regnũ Franciæ, Anglicos è regno expellendo vi armata, & Regem Carolum ad ſuum regnum Franciæ reſtituendo, quæ puella regnauit tribus vel quatuor annis, quam vidiſſe D. Guido Papæ affirmat q. 84. n. 2. &

Aure-

Aurelijs in ponte ſtatuam meruit, quam ipſemet vidi. Teſtantur de ea hiſtoriæ & iudicia ſub titulo *Sibyllæ Franciçæ*. tandem fortè in manus hoſtium peruenit, qui fortitudinem eius diuinam magicis artibus attribuentes, atrociſsimo crudelitatis exemplo eam concremarunt. Sed è reſcripto Calixti Pontificis; cauſæ cognitores conſtituti Ioannes Archiepiſcopus Rhemenſis & VVilhelmus Pariſienſis innumeros teſtes omni exceptione maiores, ſuper eius innocentia, modeſtia, caſtitate, & religione examinarunt, eamque innocentiſsimam compererunt ac pronunciarunt, actaque adhuc ſeruantur in ſcrinio Pariſienſis Eccleſiæ, quod Papirius Maſſonus teſtatur. Exemplum mirabile

rabile quo ad militiam armatam & togatam fuit Regina illa Anglica, quæ noſtra ætate iam poſt longam regni ſui adminiſtrationem in viuis deſijt eſſe. Nec refert imbecillitas animi, quæ maximè viget in ſexu fœmineo, ob idque vocabulum Sexus, non ita intelligendum fore, ſed explicari per voculam: vel ætatem, arg. *d. leg 2. de R. I.* Reſpondeo: Summam quandoque audaciam in fœmineo reperiri ſexu, vt prædicta exempla ſatis declarãt. Et Ennius inquit: Vos animum geritis muliebrem: illa virago viri, &c. deinde bene quidem alternatiua illa *vel* reſoluitur in copulam, quando ponitur inter genus & ſpeciem, vel inter totum, & partem, vt tradit *Lanfrancus de Oriano in c.*

quo-

quoniam ſuper falſam. de probat. nu. 17. text, in lege ſape. verſ. & cum dicimus de V. S.| & in lege Quintus. in fin. ff. de aur. & argent. leg. Verum hic planè inter diuerſa ponitur. Notum eſt enim, quid ſexus in homine ſit, quidque ætas, *l. Hermaphroditus, ff. de ſtat. hominum.* Contrarium tenet, quod videlicet fœminæ non conueniat militare, *Alciatus in conſ. 10. & Matth. de Afflict. in c. de vaſall milit. qui arma bell. depoſ.* Verum textus ille loquitur de milite vaſallo, argumento Rubricæ, de quo contentio noſtra non fuit.

∴

Ad quid teneatur, qui inſectatur virginem?

RESp. *Franc. de Plateâ in tract. reſtit. n. 4* Quod inſectans virginem, & poſt eam vadens, quocunque vadat, teneatur ei iniuriatum, quia propter aſsiduam eius frequentiam & inſectationem infert virgini multam infamiam, §. *iniuria. Inſt. de iniur. & eſt text. in l. apud Labeonem, §. appellare, & § aliud. ff. de iniur.* ſecus ſi non frequenter inſectetur, ſed aliquando gratia ſolatij & ludi honeſti. Et hoc verum, quando interpellat de luxuria virginem honeſtam, ſecus ſi veſte meretricali eſſet induta, quia tunc

tunc eam appellans & inſectans non tenetur iniuriarum; *d. l. item apud Lab. §. ſi quis virginem. ff. de iniur.*

Virginem deflorans, qua puniatur pœna?

De iure Ciuili pœnam lex Iulia de adult. irrogat ſtupratoribus, ſi honeſti ſunt, publicationem partis dimidiæ bonorum, ſi humiles, corporis coercitionem cum relegatione, §. *item l. Iul. Inſt. de publ. iud.* licet, vt inquit *Iul. Clar.* §. *ſtuprum non ſeruetur.* De Iure Canonico Clericus propter ſtuprum cum virgine commiſſum punitur pœna depoſitionis, & eſt communis opi-

nio, vt dicit *Grilland. de diuerſ. crimin. lib 3. q. 7. poſt num. 2.* Laicus autem committens ſtuprum cum virgine, tenetur eam dotare, & in vxorem accipere, ſi ipſa, & pater conſenſerint, vbi vero non conſenſerint, ſolummodo dotem ſoluere tenetur, ſi vero ſtuprator renuerit, tunc prius verberibus tractatus, in monaſterium detruditur pœnitentiam acturus, *capite 1. & 2. de adult.* Lex diuina præcipit, vt corrupta virgo dotetur, & in matrimonio habeatur. *Deuteron. 23.* Verum copulatiua illa ob rationes, quas adfert VVeſenbecius *in Pandect. ff. ad tit. ad legem Iuliam de adult. nu. 21* in alternatiuam reſoluta eſt. Aut ducatur violata, aut pro eius conditione dotetur, *c. 1. vbi Dd. Extr. e*

odem

idem. quando ad eam quantitatem redigi ſolet, quam dediſſet in dotẽ veriſimiliter corruptæ pater. Id ſequitur *Papo. lib. 22 tit 9. Arreſto 9.* & ita in facti contingentia conſuluit *Chaſſ. conſ. 40.* & hoc idem etiam ſeruatur in Hiſpania, vt atteſtatur *Anton. Gomeſ. ſup. l. 80. Tauri. n. 7. in fin.*

Qua pœna puniatur ſtuprans virginem per vim?

CApite punitur. § *ſin autem per vim. Inſtitution. de public. iudic. Dd. ibidem. Iaſon in §. omnes autem. num. 24 Inſtitution. de action. lege 3. §. præterea. ff. de vi publ. lege mariti 29 § fin ff. ad l. Iul. de adult.*

De vi publica punitur, cuius pœna eſt deportatio, qua ſucceſsit in locum eius, qua aqua & igni reo interdicebatur, *l. qui dolo* 10 *in fin vbigl. ff. ad l. Iul. de vi publ* §. *item lex Iulia. Inſtit de publ. iud. l. ſi quis viduam ff. de quæſt.* hic addendum ad conceptionem non requiri voluptatem, ſeu ſemen mulieris, quod etiam Phyſici tenent ſecundum *Bertachin. in Repertor. lit. S. verb. Stuprum. nu. 6.*

Qua ſit pœna puniendus ille, qui deflorauit, ſeu deflorare conatus eſt puellam nondum viripotentem?

In hoc dubio variant Dd. *Anto. Gomezius ex cap. 1. de adult.* infe

qua

quod ſi al quis maior & pubes ſtuprauit & cognouit per vim aliquam virginem immaturam, minorem & impuberem: tenetur pœna ordinaria delicti, modo ipſa puella ſit viripotens, & poſſit corrumpi. Si vero maſculus ſit minor & impubes, non tenetur licet ſit viripotens & malitia ſuppleat ætatem, ex Saliceto *ad leg. impunit. C. de pœn.* Raro tamen contingit ante duodecimum annum ætatis. Vnde *gloſſ. in ſum. 20. quæſt.* 1. meminit pueri, qui cum eſſet nouem annorum, nutricem imprægnauit, & autoritate D. Gregorij *libro 4. dialog. p. 10. D. Hieronym. teſtatur in epiſtola ad Vetal.* presbyterum ſe audiuiſſe quendam puerum feciſſe grauidam nutricem, v-

bi ſubdit Solomonem in 10. anuo genuiſſe Roboam. Achaz in 11. anno procreaſſe Ezechiam *Cœlius Rhod. lib 8 antiquit lect c.8 Igneus ad l. 1. § impubes. n 9. ff. ad Syllan. Vincentiũ Caroccius de minor. excuſ. q. 20 n. 6 7. Ripa de nocturno tempore c. 23. Iulius Clarus lib 5. ſentent. §. ſtuprũ. n. 9.* diſtinguit inter humiliores & honeſtiores, illos in metallum damnari, hos vero in inſulam relegari, vt eſt *text. expreſſus in l. ſi quis aliquid 28. §. qui nondum viri potentes. ff. de pœn.* & ſecundum hãc opinionem conſuluit *Signo. conſ 207.* in fine tamen dicit ſe ſemper fuiſſe in voto, quod vbi ſolum eſſet conatus ad deflorandum non puniretur pœna mortis, ſed alia citra mortem graui, puta triremium per

perpetuo ad decennium, vbi vero frangeret pudēda, nullo modo eua dere deberet pœnam vltimi ſupplicij Bald. indiſtinctè dicit eſſe decapitandum *in ſi quis non dic. vlt. col. in verſ ex hoc concluditur, C de Epi. ſc. & Cler. & per Ioan Andr. in c 1. de deſponſ impub.; Ioann. Fab. in §. item l. Iulia. Inſt. de publ. iudic. Gabriel. Sara in addit. ad Mattheſ ſing. 99. n. 5. AEmil. Maria Manoleſſus in addit. ad Repertor Bertachini in verb. ſtuprum. num. 8.*

Qua pœna puniatur raptor virginis?

IMP. *Iuſtinian. in l. vnic. C. de rapt virgin.* raptores peſsima criminū cantes capitis ſupplicio plectendos decernit, etiamſi quis ſponſam ſuā ſaltem per vim rapere auſus fuerit:

 Inſtit.

Inſtitut. de public. iudic. ſed de iure Canonico poteſt raptor raptam in vxorem ducere. *Iacobus Rutrig. ad dict. leg. 1. Cod. de nupt. virg per gloſ. c. 2. de haret. in 6. gloſſ. 20. diſt. de libell. perc. tua 36 quaſt. 2. do puellis. Iohan. Cald. in conſil. & in cap. fin. de raptor. & in Spec. de diſpenſat. §. Nunc de diſpenſatione Epiſcopi verſ. 29. alias 28.* Caue tamen, inquit, *Bertacbin. in repertor. verbo Raptor. numero* 10. quod loquitur in alia materia, quod nota pro amico liberando à pœna, & *Salic. poſt gl. in d. l* 1. ſed perdit bona, licet matrimonium teneat, *Salic. ibi. c. pen. c. fin. de raptor. Hippol. Marſil. in l. 1. n* 228 *de rapt. virg.* quo in loco concludit, multisque exemplis comprobat in hoc ius Pontif. ciuili an

referen

referendum. *AEmilius Maria Maneleſſus in addit. ad repertor. Bertac. d. l. Vincent. Caroc. de minor. in delict. excuſ. q.* 35. & D. Hieronymus oppoſuit ſe concilio determinanti, quod rapta non poſſet raptori coniungi, oſtendens hoc ſacris litteris repugnare, *Exod.* 22. *& Deuter.* 22. propter quod concilium reuocauit ſententiam, vt teſtatur *gl in c. de libellis d* 20. *& elicitur* 36. *q.* 2. *cap. tria. c. ſi autem, & c. c. ſi placuit. Panu d. c. cum cauſa de rap.* tenet, quod ſi præceſsit tractatus determinatus de matrimonio, & ob hanc cauſam abducit, non committitur pœna de iure Canonico. Si vero prædictus tractatus non præceſsit, etiam ſi puella fuit voluntaria, committitur pœna, 27 *q. vlt. lex illa. art.*

36. *q.* 1. § *ex hoc.* & obligatur ad reſtitutionem non ſolum ſubtracti ſed etiam lucri, quod habuiſſet ille ſub cuius poteſtate erat ſecundum Dominum *Ioan de Platea Inſt. de act. quae ex delict. naſc.* § *interd.*

An tranſactio ſuper raptu fieri poſsit?

EST *quidem l. pen. ſi quis ſeruus. C. pro quib. cauſ. ſerui libert. accip. ibi.* (Aut pactione Tranſmiſſum) ex qua ſuper raptu videtur permiſſa tranſactio, eaque ſententia eſt Iohannis Antiqui gloſſ. & eſt etiam textus pro hac opinione *in l. qui cœtu* § *qui vacantem ff. ad l. Iul. de vi publica ibi.* (Etſi pater iniuriam ſuam precibus exoratus re-

remiſerit.) Hæc tamen ſententia Iohannes communiter probatur à D d. & probabiliorem horum eſſe opinionem contra Iohannem affirmat *Alciatus num.* 2 4. quam diſputando ſuſtineri poſſe putat *Iaſon. num.* 1 4. quam etiam Montaluus probauit *in l. partit. col.* 2. *verſ. item nota. ſolum Baldum allegans.* Horum aduerſus Ioannem duæ ſunt rationes. Prior illa eſt, quod grauius ſit crimen Raptus adulterio *d. leg.* 1. *C. de rapt. virg.* Cum igitur in adulterio non ſit licita transactio, neque in raptu, qui grauior illo eſt licere debet, vulg. *leg. nec in ea. ff. de adult. verſic.* ſed qui occidere. Poſterior ratio ab illis ſumitur ex text. *in d.leg vnic.verſ. pœnas in fin.*

C *de rapt. virg.* vbi parentes, qui tranſigunt ſuper raptu filiæ deportatione plectuntur, ſed ſi ex *leg. tranſigere.* C *de tranſact.* diſpoſitione legitimè tranſigerent minime punirentur, vulg. *leg Gracchus.* C. *ad leg. Iul. de adult.* Sunt tamen plures, quibus Iohannis opin. relata in *gl. placuit.* magis exiſtimantes licere, ſuper raptu tranſigere, hanc enim opin. ſecuti ſunt *Oldrad. & Franc. Accurſus*, *quos retulit Albert. num.* 19. qui *num.* 20. affirmat, ſe credere Iohannis opinionem eſſe veriorem eam ſequutus, quam *Bartolus* etiam tenet *num* 11. *Angelus num.* 4. *&* 8 *Fulgent.* 3. *Salic. nu.* 8. *Alexan. num.* 12. qui affirmant, hanc eſſe veritatem, & eſſe hanc

opin.

opin. communem affirmat *Iaſon. num.13. Rimin. col. 6.* communemque eſſe teſtantur *Curt. Senior. nu. 33. Purpur. nu.67.* eam ſequuti, licet Purpur. articulum hunc diſputabilem eſſe pro vtraque parte affirmet. commun. eſſe hanc opin. præterea teſtantur *Alc. n.23. Curt. Iun. nu. 35. Claud. nu. 21* eam ſequuti, & communem eſſe hanc opin. eam ſequuti teſtantur *Greg. in l.regni.in gl.de adult. Diegas Villalpando ibi gl 17. n. 4.* tenet etiam opin. *in d. l. qui cœtu § qui vacantem.&c.n. 1. Bald.in d. l pen.C.pro quib. cauſ. ſeruit.* & hanc opinionem, quod ex Cyno conſtat renuit *Petr.de bella Pertica.* & referút eam nonnulli ex recentioribus *Iacobus Butrig.* & præter ſuperiores teſtan-

tur eam eſſe communem *Aymon. Crauett. de antiquit. tempor. folio paruo num. 113 numer. 24. Boerius deciſio. 91.* Quorum eæ rationes ſunt præter illa duo iura, quæ iam allegaui, quod textus *in d. l. tranſigere.* quæ adulterium ſolum excipit videtur inuenire in omnibus alijs regulam permiſſuram locum habere, *l. nam quod liquide. § fin ff. de pen. legat. l. Lucius. § pluribus ff. ad Treb. ll. l. quæſitum. § denique ff. de fund. inſtr.* quam *hic allegauit Baldus.* Secunda ratio eſt, quoniam in raptu, non adſunt eædem rationes, quæ ſunt in adulterio, quoniam crimen raptus non adeo frequens eſt, ſicut adulterium, quod paſſim committitur, etſi raro illud in iudicij telam defera

feratur. Nec obſtat huic opin.*tex. d. l. vnic. verſ. pœnas de rapt. virg.* Quoniam etſi lex parentes puniat, non ex hoc videtur infirmare transactionem, quoniam transactio valeat ad imponédum finem proceſſui, licet tranſigentes puniantur. ita illi *l. vnic. reſp. Bart. in præſent.* & eſſe eius intellectum communem affirmat *Alex. nũm.* 13. Sicque habentur vtriuſque opin. rationes. Verior tamen mihi videtur negatiua: nam quod *leg. ſi quis ſer. verſic.* Aut pactione tranſmiſſum, *C. pro quibus cauſis ſerui. attinet.* Reſp. non ſunt ea verba legis diſpoſita, ſed enunciatiua, ſiue enarratiua ad mortẽ tranſigentiũ propter pecuniam reſpicientia, & ſic nõ affirmãt neque approbãt transactionẽ.

Idem

Idem R. ad vlt. *l. qui cœtu* . *§. qui vacantem* ibi. Etſi pater iniuriam ſuam precibus exoratus remiſerit, *ff. ad l. Iul. de vi public.* nam ex ea aperte patet non eſſe illam tractationem ex auctoritate legis, alias non admitteretur extraneus etiam poſt quinquennij præſcriptionem ad rei poſtulationem, vt *ind. leg. item quia precib.* ad transactionem incitatus pater attenta grauitate huius delicti & pœna tranſigentium ſuper eo. Nec obſtat, quod non tanta ſit frequentia huius delicti, ſicut adulterij quia illa non eſt cauſa, cur tranſigere nõ liceat ſecundum Dd. ſed quia adulterium eſt crimen cæteris grauius & deteſtabilius, nam vt Paulus 1. *Cor.* 6. carnis deteſtans flagi-

tia dicebat: omne peccatum quodcunque fecerit homo extra corpus eſt, qui autem fornicatur in corpus ſuum peccat: nam etſi inquit eo loco Theophylactus, videatur cum hominem trucidamus corpore id facinus admitti, non tamen vniuerſum ex eo corpus ſordeſcit, poſſumus namque vel lapide vel ligno, vel alio quopiam tormento ictus infligere & nihil corpus hoc inquinate, verum tamen nullo pacto licebit ſine corpore fornicari in quo fit vt illud omnino commaculetur. Quid igitur in omnibus peccatis adulterio grauius eſt *cap. quid in omnib. 32. q. 7.* Non abs re igitur Accurſ. quædam inquit crimina atrocia ſunt, quædam atrociora, quædam atrociſsima vt adul-

terium, quod tam ægrè fert maritus, vt moleſtius id patiatur quam propri filij mortem & libentius. Neque obſtat illa exceptio ſolius adulterij, *in d. l. tranſigere*, quia licitum eſt extendere delicta ad ſimilia, imo & ad grauiora & maiora quale eſt crimen raptus *argu. l. C ſi quis non dic. de Epiſc. & cler. l. 1. C. de reſcript l. in ſuis. ff. de lib. & poſthum. l. 22. § 3 ff. de adult. Dion. Gothofr. in exppſit. d. leg. Tranſigere. verſ.*

Qua pœna puniatur virgines fricantes ſeſe?

IN fœdo illo & contra ſexus naturam mulierum inter ſe coitu eiuſque pœna *Clarus libr. 5. ſent.*

tent § Fornicationum 28. verſic. inter mulieres. adducit. l. fœdiſsimam 20. C. ad l. Iulian. de adult. vt & Petrus Binsfeld. in tract. de confeſsion. malefic. ca. Dubium hic moueri poteſt. verſ. cum nihil efficiatur. circa med. p mihi 228 in eadem eſt ſententia, in qua lege pro hoc crimine impoſitam pœnam mortis eſſe volunt, & dicit Clarus eſſe communem opinionem allegans *Antonium Gomezium ſuper legem 80. Tauri. num. 34.* vbi maxime, quod ſaluo excellentiſsimi D. Practici iudicio dictum eſſe volo, hallucinatus mihi videtur, nam nullo verbo mulierũ inſe coitus meminit ea lex, ſed de mulieribus, quæ vltro ſe ſtupro dedũt,

vt &

vt & gloſſa ibi tenet loquitur, id quod patet á contrario in ijs verbis: Non earum, quæ per vim ſtupro compreſſæ ſunt, vbi opponuntur per vim ſtupratæ, & quæ vltro ſeſe proſtituunt, quæ oppoſitio nō procederet inter per vim ſtupratas & inter ſeſe coeuntes. Dicitur igitur fœdiſsima nequitia *in pr. d. l.* earum, quæ pudorem ſuum alienis libidinibus proſternunt, eo quod vltro poſcunt, quod alias ab ipſis rogatur, & vt gl. exponit, quæ mulier ſponte committit ſtuprum cum aliquo. Quo vero modo illa fricatio fiat, tacere quam exprimere melius eſt, ne virginibus memoria & cogitatio eius rei daretur. *Gomez plura refert*, quibus id opus à virginibus exerceatur.

Num

Num virgo menſtrua non patiens, ſana ſit?

RESP. *Paulus IC. libr.* 11. *ad Sabinum in l.* 15. *de ædil. edict.* Quæ bis in menſe purgatur, ſana non eſt. Item, quæ non purgatur, niſi per ætatem accidit, decimotertio ſiquidem anno ſtatim virginibus menſtrum fluere incipiunt ſecundum Ariſtot. in problemat. quæ ſi emaneant, puellas magni & periculoſi morbi manent quibus plurimæ morti præmaturè traduntur. Sed quid de ea, quæ vrinam facit? *Vlp. in leg.* 14. *ff. de ædil. edict.* R. non ob eam rem ſanum non eſſe quem, quod in lecto ſomno,

uo, vinoque preſſus, aut etiam pigritia ſurgendi vrinam faciat, ſiue autem vitio veſicæ collectum humorem continere non poteſt, non quia vrinam in lecto facit, ſed quia vitioſam veſicam habet, redhiberi poſſe (tanquam morboſum:) & verius eſt.

An virgo, cui os olet, ſana ſiet?

IS, cui os olet, an ſanus ſit, quæſitum eſt. *Trebatius ait*, non eſſe morboſum alicui os olere. veluti hircoſum ſtrabonem, hoc enim ex illuuie oris accidere ſolere, ſi tamẽ corporis vitio id accidit, veluti quod iecur, quod pulmo, aut aliud quid ſimiliter dolet, morboſus eſt,

l. quis

l. quis clauum ff de ædil. edict. Nihil minus, quam oris illuuiem libero & liberali viro competere.

Quæ cauſa, quod virginis primo menſtruum fluxum habentis camiſia in ignem proiecta, eum ſiſtat?

VT refert *Michael Papa in ſua mira. medilin. pagin. 2. fol. 196. 197 Coler. OEcon. pagin 6. libro 18, cap. 116.* Virgines primum menſtruum in puro linteo obſeruant, multis enim prodeſſe ferunt. Sed illud de Camiſia ſuperſtitiosè creditur, & à quibuſdam cum experimento obſeruatum memini, aſt cũ damno puellæ maximo, illa enim ſucceſſu temporis omnino exaruit, mor-

mortiſque holocauſto oblata eſt. Ratio, ſi qua dari poteſt, occulta ea eſt, & è ſecretis ſecretioris Philoſophiæ petenda. Forte an ſumma antipathia inter ignem calidum & inter menſtruum ſanguinem frigidum in cauſa eſt. Salamandra enim ſerpens frigidiſsimæ naturæ in igne viuit, & potens eſt contra incendia, adeo eius inter omnia venenoſi vis maxima eſt: viuit medijs flammis ſine conſumptione pariter & dolore, nec aduſtionem ab igne recipit, ſed ipſum incendium mitigat & extinguit, vt dicit *Iſidorus libro* 12. *Bartol. Anglicus de proprietat. rerum, libro* 18. *do angue. Plinius lib* 10. *cap.* 47. huic, inquit, tantus eſt frigiditatis rigor, vt ignem extinguat ſicut glacies. Vnde

deductam

deductam illam ſuperſtitionem puto. cum menſtruus ſanguis quodammodo frigefaciat, & languidū reddat corpus virginis, ita & ignem eiuſque calorem, non vi propria, ſed harmonica & cœleſti extinguit, & ſopit.

An honeſta virgo pro defenſione attentatæ pudicitiæ violentum ſtupratorem licitè occidat?

TRadunt *gloſſ. & Dd. ad l. vt vim atque iniuriam 3. verſ. nam iure. ff. de iuſt. & iuſt.* etiam ob tutelam rerum ſuarum permiſſam eſſe defenſionem, & occiſionem, dummodo cum moderamine, *l. 1, C. vnde*

de vi. l. 4. §. cum igitur. ff. de vi & vi armat. Si illud in rebus terrenis & ſoli, quæ non mage in ſummo illo bono Virginitatis tutandæ & cõſeruãdæ, vtpote quod Paradiſum replet, & ſola poteſt animas præſentare Deo, & eſt principium aliarum virtutum *gl. in c. cauſam. in fin. in verb. priuilegio. De prob.* procedat? accedit, quod minus bonum eſt contemnendum propter conſeruationem maioris boni, ſicut ad conſeruationem vitæ aliquis proijcit merces in mari, ſed virtus caſtitatis eſt maius bonum quam mẽbrum corporale. Ergo cum quis licitè ſibi poteſt amputare virilia, propter conſeruationem caſtitatis, multo magis alterum ad tutandam virginitatem interficere ſe-

teſt, & *Sanctus Hieronymus in cap. non eſt noſtrum, 23. q 5. dicit*. Vnde & in perſecutionibus non licet mihi propria manu perire abſque eo, vbi caſtitas periclitatur. Sed ponitur ibi ſecundum quoſdam, Dictio *abſque*, incluſiuè, ſicut ibi: Pulchræ ſunt genæ tuæ abſque eo, quod intrinſecus latet, ſic & dictio *vſque* etiam incluſiue ponitur 13. *quaeſt*. 2. *cap. Ebron*. Adſtipulatur quo ad ſe non poſſe occidere, *Graff. deciſion. caſ. conſc. pagina 2. libro tertio, capite 29. numero 57, Actius de infirmit*. Ru-*bric. numero 43*.

Num

Num virgo ob furtum ſit ſuſpendenda?

COnſtitutio illa Impp. qua fures ob quinque ſolidos furcis addicuntur, nullum ſexus diſcrimen facit, verum conſuetudo quæ pro lege non immerito obſeruatur, *l. de quibus. ff. de ll. non ita ſtricte* cum virginibus agit, ſed vel alia eas coercet pœna, puta relegationis, vel gladij, in quibuſdam tamen locis etiam ſuſpenduntur, aſt inferius colligatis veſtimentis. vt vidi in aliquibus locis.

Legatum virgini num corrupta debeatur, & præſtetur?

HEC ſane diſtinguendum puto. Num intuitu virginitatis. num vero affectione, quum erga eam habuit legator propter conſanguinitatem, affinitatem vel amorem factum ſit legatum. priori caſu legatum non præſtari ceſſate conditione legati, poſteriori deberi dico, argumento, §. *Siquidem* 29. § 30. §.31. *Inſtitutionibus, de legat.* Hinc non probo, quod Baldus in caſu: *S*i maritus leget vxori, ſi vicam ſeruauerit viduam, at quingentos caſus, ſi nupſerit, determinat, quod erunt propria ipſius vxori

tranſeuntes ad ſecunda vota, in *leg.* 1.*Cod de ſecund.nupt*. motus ratione, quia ita dicendo, maritus videatus licentiare vxorem de maritando ſe, & tranſeundo ad ſecunda vota, quo caſu licentia mariti faciat ceſſare pœnas tranſeuntium ad ſecunda vota. Mihi nulla eo legare licentia data videtur, ſed potius prohibitio, nam non eſt caſus inſolitus mulieres ad ſecunda tranſire vota, vt ſi prohiberetur, licentia ſiue memoria potius delinquendi daretur, qualem putabat Socrates, cum de parricidio pœnam nullam ſtatuiſſet, dicens, ſe nõ cogitaſſe, tales inueniri homines. Quia autem mulieres ſemel ſubmiſſæ virili iugo, incontinentes ſunt multo virginibus: puto poti

as eſſe prohibitionem ex alterna-
tiuò illo legato: Mille ſi non ſecun-
do nubat. Quingentos ſi nubat, in
primo continetur prohibitio, in
altero conceſsio.

Num, ſi virgo damnatum quempiam ad mortem petat in maritum, liberet et ipſum à morte?

ID olim Veſtalibus erat conceſſũ, vt ſcribit *Alexander ab Alexandro libro 5. Gen. dier. cap. 12.* Tantæ enim dignationis fuere, quod ſi dum foras vadunt, ad capitale ſupplicium quiſpiam traheretur, ſi obuiam fieret, ipſum tunc mortem oppetere, aut nouiſsimo exemplo aſſici non decebat. Et hodie S. R. E.

Cardinalibus conceſſum eſt, ſi dum ad ſupplicium ducitur damnatus, Cardinalis obuiaret, & poteret capellum ſuum ſuper eius caput, pœna omnino ei remittitur. ita *Capoll. in caut. 2. in princ. M. Antonius Blanc. pract. crim. caut. 1. in 2. Paul Caſtrenſ. in l. adductos C. de Epiſc aud. Paris de Puteo in tract. Syndic in verb. pœna. verſ. an ſi primo.* vbi dicit, idem eſſe in filio regis, qui ſi obuiat condemnato ad mortem poteſt eum à morte liberare, quod tamen reſpectu filij regis reliquit ſub dubio, rationibus per eum adductis, id tradunt *Dd. ad d. l. adductos Iul Clarus* 1. *ſent.* §. *vlt. q.* 98 *num.* 8. quoad Cardinales eam rationem reddit: Quod Cardinales æquiparantur regibus, & in ijs f

rè r

rè reſidet tota maieſtas reipublicæ Chriſtianæ. Quo ad punctum noſtrum. *Refert Papa 24. Arreſto 10. artic. 14.* exemplum, idque in Hiſpania vſitatum addit, quorum conſuetudo fortè deriuata ex *can. inter opera charitatis. 20. ext. de ſponſ. add. lege 27. C. ad legem* Iul. *de adult. & Chaſ. in conſuet. Burgund. §. 2. in verb. S' it u' à grace notat.* ſe nullam huius rei rationem afferre poſſe, niſi forte quis cenſeat, matrimonio iniecto maiorem pœnam indici, quam ſi mors eſſet indicta. Semel memini factum Marpurgi in prouincia noſtra Haſſia.

Nam mulier poſt partum virgo dicenda ſiet?

PRopriè mulier poſt partum virgo haud dicenda erit, excepta B. Maria, quæ ſecundum communiſsimam Theologorum ſententiã, ante partum, & in partu, & poſt partum ſancta & immaculata Virgo permanſit.

Alij tamen Theologi aliter ſentiunt, dicuntque vuluæ apertionem cum virginitate conſiſtere nõ poſſe. Obiect. *Virgo pariet*. Matth. 1. v. 23. Ergo partus cum virginitate nõ pugnat. Reſp. illi, in Hebræo non eſt Bethula, quod propriè virginem ſignificat, & intactam viro, & eſt nomen integritatis, ſed gnalma puel-

quod puellam ſignificat, & eſt nomen ætatis. 2. Virgo pariet, id eſt, quæ fuit virgo, non quæ eſt, dum parit. Sic enim de infantula liceat loqui, Hæc pariet liberos, & non protinus pariet infantula. Hieronymus tamen affirmat, gnalma in V. T. tantum de virgine dici. Sed hanc contentionis nucem Theologi enucleent,

---

An virgo nolens nubere gaudeat priuilegijs nuptarum?

BAldus in *l. imperialis, Cod. de nupt.* tenet, quod ſic, verba l. ſunt: Sed etſi tales mulieres poſt diuinū reſcriptum ad preces earum datum ad matrimoniū venire diſtulerint, ſaluam ei nihilominus æſtimationem ſeruari præcipimus, &cæt. *gloſſ. ibidem ad verbum* Diſtulerint.

 Id in

Idem & ſi nunquam venerint, ſi *& l. ſi repetendi,* C. *de condict. ob cauſ.* ſic ergò latè extenditur conceſsio. ſic & *l. fin. ff. de conſt. pr. & l. quidam conſulebat. ff. de re iudic. & l. ſi quando. De bonis vacant.* Prædictam autem interpretationem licet facere, etiamſi iurauerit contrarium. Vnde ſequitur. Auth. quod eis, &c. *Bertach. in repertor. in l. M. verb. mulier. num. 42. & in litt. V. e verbo Virgo. num. 7.* Virginitas enim replet paradiſum, & ſola poteſt animas præſentare Deo & eſt principium aliarum virtutum. *gl. in cap. cauſam. in fin in verb. Priuilegio de probat. & ibi Panorm in 2. col. in fin. in verſ vlt. gl. quærit. per Felin. in d. cap. cauſam.*

An virgo per vim ſtuprata Deo poſsit conſecrari?

STuprum voluntarium punitur in vtroque, id eſt, in mare & in fœmina. Violentum vero non in patiente, *text. in leg. 20. tit. 9.C. 9. ad l. Iul. de adult.* vſque adeo vt per vim ſtuprata nullam patiatur infamiam, nec de adulterio, nec de ſtupro accuſari poſsit text. & Dd. ibid. licet ipſa ſine præfinitione temporis ſtupratorem perſequi poſsit *l. mariti in fin. ff. eod.* Et adeo inuiolatæ exiſtimationis eſt, vt nec nuptijs illius alijs interdicatur text. ibid. in fin. & virginitatem retinere cenſeatur *cap.*

propoſitæ 32 *quæſt*. 2. licet non poſſit in monaſterium recipi, & vt virgo Deo conſecrari cap. Iuuenculas & ibi *Canoniſt*. 26. *qu*. 1. quia non agitur de peccato, ſed de Sacramento niſi recipiatur huiuſmodi vitiata cum diſtinctione aliqua, omittendo aliquid ex ſigni. virginitatis *S. Thom*. 4. *ſentent. diſtinct*. 38. *qu*. 1. *Elbertus Leoninus in proceſſ. criminal. ad leg*. 20. *C ad l. Iul. de adult. Summa Raimundi lib*. 3. *c*. 2. *& ibi. Gulielm. Rhodonenſ. in annot*.

Vtrum ſi ſtarent ſimul duæ puellæ, honeſtum ſit dicere: illa eſt caſta.

RESP. Quod non, quia excluſiuè altera pungitur, & decreg:tur no caſt.

Rebuff. in can. omnis vtriusque ſexus in vltimo notabili in 7 fallentia. Vincent. Caroc. de reuelat. confeſſ. q. 39. Limito ego, ſi ambæ duæ ſint notæ, tunc enim videtur vna excludi, ſecus ſi vna ſiet incognita, tunc in dubio de nota & eius caſtitate videtur loquens ſentire.

Num mutatio vocis in puella arguat virginitatis amiſsionem?

Ariſtoteles *libro 8 de animal.* Incipientibus, inquit, Venerem, vox tranſit in ſonum virilem, abſtinentibus verò è contrario. Ratio videtur eſſe, quod ætatis mutatio, quæ in maſculo regulariter fit per ſeptenarium, in fœmina autem per ſenarium,

ſenarium, vt *Cleuens Alexandrinus ex Solone notauit 6.ϛρομα τέων* ante quam ætatem Venus non exercetur, plerumque & vocis mutationem importet. Alia ratio, quod in coitu, qui incipientibus, & nondũ expertis dulcis eſſe ſolet, eoque frequentior, arteriæ dilatentur, ſicque vox ſonora magis reddatur, propter nimium pruritum, & intemperantiam, vti videre eſt in brutis animalibus, ceruis, & aſinis, qui in coitu totam ſyluam vociferat one & clamore complent. Accedit, quod vox ſit nuncius cordis. *Baldus in tract. Schiſmatis; 12 col.* ſicque arguit integram hauc eſſe virgrnitatem, exemplo eſt ol la, ſiue campanula, quæ tota & integra minorem & clariorem ſoni

tum

im pullata reddit, è contra fracta,
at rima accepta, obtuſiorem &
ariorem. Accedit, quod lætitia,
uæ in coitu ſumma eſt, dilatatio-
em tum cordis, tum & ſpiritum
iciat, vt pulchrè tradit ex *Hieron.*
racaſtorio in libr. de Antipath. &
ympath. Vincentius Alſatius Ligur
i lib. de inuidia & faſcino veterum.

Cum gemelli maſculus & fœmella ſi-
mul naſcuntur, vter prior natus
cenſeatur?

IN dubio primo maſculus tanquã robuſtior natus præſumitur, ar-
gumen. *l. ſi fuerit* 10 *in fin. ff. de reb.*
dub. vbi tradunt *Bar. Socin. & Ca-*
ſtrenſ. & idem Bar. ibi. in l. ſi ...
neus, n. 3 ff. de condict. cau. dat. ...

 nun

non ſec. Guido PP. intr. de præſ. n. 3 in fin & *ibi* plures allegat, quos refert *Gregorius Rolbag in certam maſculoſ. acie virili capite* 13. *numero* 10.

Num proniores in Venerem ferantur virgines?

MAximè pronæ in Venerem ferantur virgines, vtpote quæ magis expetant eam voluptatem experiri, cuius hactenus fuerunt expertes, ſi ad eam inuitentur. *Tiraquell. lib* 9. *connub. n.* 17. & *Ariſtot. lib.* 7. *animal. hiſtor. cap.* 5. ſuadet, puellas tum maximè cuſtodiendas eſſe, cum menſes habere incipiunt. Eſt verum ſecundum aliquos, quod virgines magis appe-

tunt coitum, quam coniugatæ, quia dulcius putant, quod nunquam experTæ ſunt. Et tamen poſtea comperiunt eam voluptatem eſſe, ſicut ſunt cæteræ huius mundi, quæ momento vix durant, cum non poſsit durare quantum vna Ephimera vel interdictum de glande legenda, quod durat triduo, vel quantum PapaGregorius Mediolanenſis ſucceſſor Cœleſtini, qui durauit quindecim diebus, prout hæc 4. Epiſt. refert *Rodefr. in rubr in ſede vacante, col.* 1. vel quantum ſponſæ menſis Maij, quæ durant vno die *L.*1.*C. de Maiuma, lib.*1. vbi Iacob Rebuff. ponit formam antiquitus obſeruari ſolitam, vel quantum durat ſtrena, quæ durat 1. die *Ianuarij, gloſſ. in au. ſi. C. de conſt. in verb. Ianuarij.*

Verum contrarium verius eſt, in-continentiores videlicet eſſe viduas coniugalis iſtius beneficij compotes factas, & adhuc memores, quam virgines, quæ dulcedinem iſtam nondum fuere expertæ. Hinc & *L. Apuleius in Apolog.* Non tamen libẽter in ipſo ætatis ſuæ flore tam diu vidua. Et ibi *Scipio Gent. in not. n. 668.* Impatientius enim viduæ, vtpote expertæ, à coniugio abſtinent, iuniores præſertim. Id quod & ſacratiſsimus Imperator Iuſtinianus animaduertit, & cenſuit in *tit. C. de indicta viduitate colenda*, addit rationem, cum enim mulieres ad hoc natura progenuerit, vt partus ederent, & maxima eis cupiditas conſtituta in hoc ſit, *l. 2. d. tit.* Vnde & tempus elugendi ſuos

maritos, mulieribus præſtitutum erat decem menſium, propter turbationem ſanguinis, *l liberorum* 11. *ff. de his qui not. inf.* ex quibus patet, incontinentiores ſemper habitas fuiſſe viduas virginibus.

Quare virgines in quibuſdam locis proniores ſint ad Venerem, & luxurioſiores, quam in aliis?

LVxus in cauſa eſt: nam is eiuſmodi flagitia gignere conſueuit. Idcirco Moſes Iſraelitis præcepit: Vbi comederis, ac biberis, caueto, ne fortè Domini Dei tui obliuiſcaris. Etiam præſtantiſsimus ille Medicorum Galenus voluptatem

ac delicias oſtendit eſſe præpoſteræ illius Veneris & procliuitatis ad eam cauſam, quum ait: In Myſia noſtra, quæ Pergamo finitima eſt, raro quis fœminam adulterij facinore ſe obſtringentem reperiat, & rarius etiam proteruos homines, qui dediti ſunt ijs amoribus, quorum ne nomen quidem aperiendum eſt: At Romæ propter abundantiam deliciarum, quæ iſtic minime ſunt inſolentes, procliue eſt huiuſmodi patrare. Vnde exclamat Marſ. quod defecerunt ætates, & illud quod ante ſcribere ſoliti ſunt autores *in leg. ſi infante in pr. de iure deliberandi* circa vitia & defectus in quintodecimo anno, faciunt nunc infantes in quinto, vnde ludere ad taxillos, & alios

ludos

ludos prohibitos, & decipiunt ludentes ſecum. *Idem in leg ſi quis re. C. eod.* quales ſunt illi, quos Lombardia, Normandia & Roma generat, *gloſſ. in l. ſequitur, in verb. Animum ff de vſucap. Vantius de nullitat. ſent. ex defect. mand. numero 6.* Sic vrbe tot in Veneta ſcortorum millia cur ſunt? Cauſa eſt copia & abundantia deliciarum. Verè enim Venetiæ à *Iaſone in l. ſi inſula. ff. de V. O.* Paradiſus deliciarum appellantur. Hinc Germani quibus omnium mater non ita delicias ſuppeditat, qnum & frigidiori ſub cælo habitent, nec ita delicatè viuant, frigidi & ſegnes in Venerem feruntur. Cum reliquæ gentes, nationeſque, vtpote Itali, Galli, Hiſpani, Turcæ, belluino quodã mo-

do furentes in Venerem proruant. Luxus igitur & delicata vita in cauſa eſt. Vbi enim omnium rerum abundantia, ibi lætitia gaudiumque omnia replent, timor fugit, ſicque omnia in peius ruunt. Luxuriant enim animi rebus plerumque ſecundis. Id quod & in diuerſis Germaniæ noſtræ partibus cernere licet. quo enim terra fertilior eſt, eo homines nequiores.

De variis virginum in variis Italiæ locis, dotibus, & vitiis externis?

COllegit ſubſeqq. Nathan Chytræus in delicijs variorum itinerum, præcipuè Italicæ nationis.

Senen-

Senenſes pulcræ.
Florentinæ delicatæ.
Peruſinæ elegantes.
Caietanæ formoſæ.
Coſentinæ obſtinatæ.
Beneuentanæ ruſticæ.
Bononienſes arrogantiunculæ.
Mutinenſes benignæ.
Ceſenates rapaces.
Genuenſes fallaces.
Placentinæ difficiles.
Mediolanenſes vrbanæ.
Pedemontanæ procaces.
Veronenſes gratioſæ.
Brixienſes diligentes.
Formianæ ſpecioſæ.
Lucenſes caſtæ.
Piſtorienſes faciles.
Romanæ graues.
Capuanæ ſuperbæ.

Neapolitanæ ſollicitæ.
Brunduſinæ inertes.
Rauennates humanæ.
Vrbinates affabiles.
Vicentinæ conſtantes.
Parmenſes auratæ.
Papienſes lucri cupidæ.
Laudenſes ſuperſtitioſæ.
Cremonenſes ſumptuoſæ.
Teruiſanæ zelotypæ.
Bergonates aſtutæ.
Aretinæ tenaces.
Puteolanæ bellæ.
Venetæ petulantes,
Cremenſes fallaces.

Virgo nupta, quo tempore ſponſa dicenda?

Spon-

Sponſorum appellatione non ſolum eos venire inter quos breui nuptiæ futuræ ſunt, ſed etiam eos, quorum nuptiæ recens fuerint celebratæ, docet omnino communis vſus loquendi. *Ripa vero in tract. de nocturn. temp. cap. 33.* eos ſponſos appellat, quorum non futuræ ſint nuptiv, ſed celebratæ, ſed recens. Addit ex Canonibus ſacris *in cap. ſponſus, & ſponſa. diſtinction. 23.* vbi ſunt hæc verba: Sponſus & ſponſa cum benedictionem acceperint, eadem nocte pro reuerentia ipſius benedictionis in virginitate permaneant; declarando tamen, vt ibidem declarat *gloſſ. in verb. Virginitate.* vt ſcilicet illud ſit de ſalutari conſilio, non autem de præcepto ſiue mandato. *ex Ioan. Neu'z. in ſua*

in ſua ſylua libro 4. in verb. eſt iubendum. num. 79. verſ. & communiter, qui ſcripſit, cauere omnino debere ſponſum, qualē ſe prima nocte ſpōſæ ſuæ ſignificet, an ſimplicem & bonum hominem, an calidum & prudentem virum, talem enim ſæpius conuenit mulier virum habere in poſterum, qualem prima nocte ſibi perſuaſerit.

Cur in lege antiqua virginitas non commendabatur?

QVAERI poteſt, cur in antiquo populo Dei non commendabatur integritas virginalis & tunc poſt aduentum Chriſti deſerta eremi virginitatis liliis decoratur. Vna

Vna ratio propagatio fuit humani generis & maxime populi Dei. Secunda, quia rudis ille populus ad litteram maledictionem ſterilitatis metuebat. *Exod.* 23. Vnde filia Iephte virginem ſe morituram expauit, & à patre deflendi virginitatem ſuam tempus tantum trium menſium poſtulauit *Iudic.* 11.

Quæ cauſa, quod virgo primitias arboris decerpens, fructus eius arboris fiſſura notet?

NVM quod virgines quodammodo impuræ & immundæ cenſentur ob menſtruum illum fluxum, qui ſegetibus, frumentis, herbiſque noxius eſt? Vnde & virgine-

 ac

ad primitias roſarum decerpendas iuuenes adoleſcentes inuitare ſolere ſcio, vt in poſterum ſine fiſſuris naſcantur.

Quare pulices puellis, virginibus, imò ſexui fœmineo inimici magis ſint, quàm iuuenibus adoleſcentibus.

NVm quod pellibus & tegminibus ouinis pleræque ſint circumdatæ, in quibus latibula quæritant ſua? Num quod puellæ & fœminæ maiora venandi pulices, ocia habeant, quum veſtes gerant inferius apertas, cum contra iuuenibus ſemper caligæ ſint ſoluendæ? Num quod tenera & leuiora habēt corpora virgines, quæ plena cruore

e lacerare magis poſſunt, quam Iuuenes? Num pœnæ loco, vt infirmitas earum ex ea conſpiciatur, quod paruus pulex tam amara lues & inimica puellis? ad quod & Ouidius videtur alludere in ſuo carmine Pulex.

Parue pulex, & amara lues, inimica puellis

Num quod virgines ſemper habeant inguina humida, ſicque non longè abſunt pulices à fonte, id quod & præfecto in carmine Ouidius innuit.

Auſus es interdum per membra libidinis ire.

quod & ſecutus facetus Poeta Seb. Schefferus libro 2. epigr. p. 107.

Acrius exagitat pulicū muliebria cœtus
Corpora, ſecuros & ſinit ire viros.

Scilicet

Scilicet hi tribuunt eſcam tantummodo, potum
Illa ſimul viuo tradere fonte ſolet.

Quare deteriorem odorem puellæ virgines de ſe ſpargant, quam iuuenes adoleſcentes?

DE Domitore illo mundi Alexandro M. ſcriptores referunt corpus ipſius à natura odorem Moſcheum vel inſtar nucis myriſticæ ſparſiſſe, vt & veſtimenta eius odore plena aſtantibus nares impleuerint. Id quod mirandum naturæ miraculum in mirando mundi Domitore æſtimandum eſt. Deterioris autem odoris puellarum ratio eſt impuritas ſanguinis, quæ ex

ex defectu & imbecillitate iſtius ſexus oritur, accedit venenoſum illud menſtruum quo vexātur, quo laborantes etiam ſolo habitu ſpecula inficere, maculas illis inurere, teneros faſcinare oculos dicuntur, cuius quidem rei aniculæ non paucæ fidem faciunt, quarum impuritate multi pueri effaſcinati grauiſsimum diſcrimen adeunt, ſæpe etiam acerbam ſubeunt mortem, pecudes partu & lactu priuantur, equi macreſcunt & emoriuntur, ſegetes ſine fructu meruntur, arbores areſcunt, ac denique omnia peſſum ire videntur, perfectior autem & fortior, vt eſt natura ſexus [illegible]culini eo maiori & meliori eti[illegible] odoris ſacrificio naturæ ſacrificat. Hinc & Dæ-

Dæmonibus præter lumina & nidores Cæſarum victimarum cantus etiam & odores grati ſunt. Iccirco Medea vtpote venefica ſacrorum rituum peritiſsima cum ventis ſacrificaret *apud Apollonium Rhodium lib. 4.*

procul illa è montibus altis
Deduxere feram ſylueſtrem quo illa cupiuit.

Et Homer. lib. 1. Iliad. pro depellenda peſtilentia nidores victimarum Apollini etiam obtulit in his:

Si vult caprarum, ſi vult nidoribus ille
Obuius agnorum fieri ac depellere peſtem.

Hinc Dæmones ſexum fœmineum magis aggrediuntur, eique maiores ſtruunt inſidias ex odore malo ad

ad malum proniorem & procliuiorem ducentes.

Quare clarior vox virginum puellarum, quam iuuenum?

CVm ſermo manifeſtet animi qualitatem, *l. is qui §. Diuus. ff. de tut. & curat. dat ab his*. Item, vox eſt nuncius cordis, *Bald. in tract. Schiſm. 12. col.* Clarior illa vox Virginum & ſexus imbecillitatem & fragilitatem & animi inconſtantiã item ſubiectionem arguit. In iuuenibus adoleſcentibus contra dura & aſpera vox & cor durum mageque conſtans arguit. itemque imperium in fœminas. *Vnde Ariſt 1. Pol.* Silentium præſtat ornamentum, & homines ſonis, vt æra tinnitu dignoſcimus. *Quint lib. 11.*

Quibus coloribus, quo ad veſtimenta vti debeant virgines?

NVM ruber? Non, quia denotat tyrannidem, & effuſionem ſanguinis. Sic Tamerlanes quando vrbem obſidione cingebat, primo caſtra & tentoria alba metabatur gratiam pollicens & promittens, altera die rubra oſtendebat, tyrannidem in effuſione ſanguinis minans. Tum quia & ignis iſtius coloris eſt omnia conſumens. Vnde & ruber iſte color in Iride mundum igne periturum denotat ſecundum Chaldæos, meminit & *Imper. Iuſtin. rubri coloris in Inſtitut.* §. *interdum*

dum furti tenetur. ibi, qui panno rubro fugauit armentum, *de obli-gat. quæ ex delict.* Tauri pannum rubrum ferre non poſſunt, hinc Ouid. *lib 12. Metam.*

Haud ſecus exarſit quam circo Taurus aperte
Cum ſua terribili petit irritamina cornu
Phœniceas veſtes.

Num flauus? Non quia proditorius cenſetur color, fortean, quia auri color eſt, cuius gratia nihil non perpetratur iuxta illud: Auri ſacra fames quid non mortalia pectora cogis? hinc & proditor Iudas flauo pallio depingitur. Et Iudæi in pleriſque ciuitatibus, vbi certis ſignis notati incedere tenentur flaui coloris circulo vti coguntur,

tur, ſic Francofurti ad Mœnum. *In* Italia Patauij Antenoris & Romæ flauis pileis. In terris ſereniſsimi Dominij Venetiarum deferunt biretum crocei vel lutei coloris, vt ab omnibus dignoſcantur, quod introductum eſt in eorum ignominiam & opprobium, vt ab eis ſit cauendum. Marquard. de Suſannis de Iudæis, *pag.* 1. *c.* 4. *num.* Item, Monetarijs flauis pellijs de cōnſuetudine incedere tenentur, vt attigi in comment. *ad tit. de dignitatib.* C. *lib.* 11. *l. neque ad Dominum Ioann. Bleymollerum Variſcum.* Moriones itemque AEthiopes apud nos flauo veſtiuntur colore, vtpote contemptibili & deſpecto. Vnde & inſignia eorum, qui facinus aliquod perpetrarunt hocce colore

in

in dedecus & infamiam perpetuam notantur. Num purpureus? Nõ, quia denotat ſuperbiam, eo enim ſolummodo Imp. antiqui vtebantur, *l. purpura. & tot. tit. C. de veſtib. olober. & aurat. & de intinctione ſacri muricis. lib.* 11. Num niger? Non, quia triſte notat, hinc inferi eorumque habitacula nigra dicuntur, noctes atque dies patet atri Ianua Ditis, hinc & lugentes nigro incedunt veſtitu. Et Manichæi tenebras ob nigredinem, à malo principio creatas arbitrabãtur. Hinc & prænominatus Tamerlanes tertio die nigra tentoria oſtendebat internecionem vſque ad vnum minando, nulli parcendo. Num glaucus? Videtur, quod ſic, quia cælicus hic color eſt, quotidie nos

nos admonens cælica & ſuperna quærere. Vnde & conſtantiam veteribus denotat, quando Germanos cæſijs ſiue glaucis oculis laudabant. Num ſpadiceus? videtur. quod ſic, quia non ita luxuriat, ſed commixtus eſt, ſicque aliquo modo gratus cenſetur. Num viridis? Maximè: quia iocundiſsimum anni tempus eo cingitur & ornatur, omnes herbæ medicamina morborum gramina & paſcua campus nutrimenta pecorum, hocce inſigniuntur. Num albus: Optime, Maxime: Simplex enim iſte color puriuſque ſimplicitatem & puritatem, candoremque animi ſignificat: hinc & Angelorum proprius, *Matth.* 25. Ex quibus liquet viridem, & album colorem maxi-

maximè condecere virgines. Alba etiam veſte ornari ſolebant, qui candorem animi, & hilaritatem præ ſe ferebant, vt in conuiuiis, *Cic. in Vatinium.* Cum ipſe Q. Archius epuli Dom. albatus eſſet. Hodie quoque apud Italos virgines deſponſatæ, quas vulgus vocat Fiancees, albis tunicis vti ſolent ad puritatem quandam & integrum pudorem oſtentandum. *Bayſius de re veſtiaria cap. 9. de lanarum & veſtium coloribus.*

Qui crines exornent Virgines?

RVber num? Non, quia prærerquam quod malum ac peruerſum

 ſum

ſum denotat animum, ſuperabundantiam menſtrui arguit ſanguinis. Num Niger? videtur eum prouocare Salomon Eccleſiaſticus in Canticis ſuis, quo beneuolum ſe lego Lectorem. Etenim matronæ & ſpectatæ pudicitiæ mulieres nigro capillo, & longe lateque fuſa toga, ad talos demiſſa, ſtolaque & flammeo ac vitiis & reticulo, quo capita velarent, vtebantur. Cum meretrices flauum capillum haberent *Alexand. ab Alexandro Genial. dier. libr* 1. *cap.* 18 Hodiernis mulieribus maximè probantur & laudantur flaui crines, coloribus aureis, flauis, albis, &c. tingendi & mutandi crines formulas tradit *VVeckerus in lib.* 5. *c.* 6. *de ſecretis.*

Qu

Quare non ita multum bibant virgines, vt iuuenes maſculi?

NVM quod non ita ſunt calidæ naturæ ſicut maſculi? Num quod imbecillioris ſunt naturæ? Num quod non ita ſunt aſſuetæ? verius conſuetudo etenim eas à conuiuijs arcet, nam & apud Romanos bibere vinum illis prohibitum erat *ex l. 12. Tab* Vnde & Ignatius, quod vxorem, quod vinum bibiſſet, baculo ante dolium interfeciſſet abſolutus legitur. hinc & oſcula originem ſumpſerunt, vt ita ſentirent num vinum redolerent.

Num ex longo & acuto naſo præſumenda ſiet virgo iracunda?

PRæſumptio hæcce communiter recepta eſt, ſecundum phyſionomicos. Naſus enim longus & aliquantulum ſubtilis ſignificat hominem audacem, curioſum, in factis iracundum, vanum, cito conuertibilem; ad vtrumque debilem, & ex facili credentem, vt recenſet excellentiſsimus rerum naturalium perſcrutator *Michael Scotus in Phyſionomia ſua ad Fridericum Roman. Imperatorem, cap. 64. de Naſo.* Sed quæ cauſa iſtius præſumptionis? Num, quia vbiuis locorum impingant, ex quo ita facilè iraſcan

cantur. Forteaſ & pudor in cauſa eſt: defectus enim ſiue exceſſus naturæ ſemper inuidiam & iram excitat, vt pulchre deducit *Vincentius Aſſatius* Ligur *in libro de inuidia & Faſcino veterum*. Fortean, quia acutiorem & perfectiorem olfactum habent, & ſic quemuis aera facilius & citius ad ſe recipiunt, ex quo & citius, & facilius ad iram commouentur & bilem, ſicut de canibus referunt excellentiſſimi naturæ perſcrutatores, quod olfactu cæteris animantibus præſtent, & mage iracundi in reliqua feruntur animalia.

Quo ingreſſu condeceat virgines incedere?

QVVM multum augurij quoad qualitates animi ex moribus externis ſumatur, maxime ſubijcit ingreſſus. Paſſus pedum enim eundo, ſi fiant tardi & ampli ſignificant hominem habentem malam memoriam groſſi ingenij, turbidi intellectus tenacem, pauci laboris & non facile credentem omnia, cuius paſſus eundo fiunt veloces & curti, ſignificant hominem velocem in agendis cito imaginantem, vicem teneræ capacitatis. Cuius paſſus fiunt ampli & diſcordantes, viam rectam non

te

enentes ſignificant hominem ſimplicem & groſſi nutrimenti ac ſagacem in malo, vt patet de vulpe, *Michael Scotus in phyſionomia. cap.* 97 Aſt virgines quis mage condecet? Num celer? non, ne videantur mobiles & leues luxurioſæque, ſi celeri planta plateas terant. Num tardus? Non, ne videantur ineptæ & ſegnes ad regimen domeſticum. Moderatos igitur probatur moderatum denotans animum, ad bona quæuis pronum. Pudicè igitur incedant puellæ virgines. Nullus enim ita cautè vnquã ſe geſſit, quin carperetur à malitia; nec virgo ita pudicè vitam inſtituit, quin vel ex oculi nictu, vel veſtigio per viam imprudentius facto à libidinoſo adoleſcente in ſuſpicionem violati pudoris venerit.

Cum Tullia Ciceronis filia concitatius incederet quám deceret fœminam, contra Piſo gener lentius quam deceret virum, ambos eodẽ dicto taxauit Cicero filiæ preſentẽ genero dicens: *Ambula, vt vir.*

Quare luxus & ornatus conuenientiꝰ virginibus, quam adoleſcentibus?

CVm natura imperfectior ſit ſexus fœmineus, minoreſque ei animi dotes conceſſæ, externis ſeſe extollere & exornare geſtit, cum fibulis ac baltheis auratis gemmatiſque incedit, qui luxus virginibus congruentior quam adoleſcentibus. Forma etenim *viros neglecta* *decet*

decet, vt canit Ouidius, & vino vendibili non eſt opus ſuſpenſa hædera. Vt igitur facilius emptorem inueniant puellæ, comam exornare, faciem fucare, mollibus & expolitis incedere veſtimentis, quo iuuenes adoleſcentes alliciant, illisque retibus capiant, ſumma illis cura eſt. E contrario iuuenis molliter incedens, & delitiosè vitam colens, magnopere improbatur, vt refert Nerodianus *lib. 5. de ſuis temporibus, de Imp. Macrino.* quo beneuolum ſelego lectorem. Comparantur igitur eiuſmodi excultæ puellæ Templis AEgyptiorum, quæ extra ſplendido ornatu fulgent, interius autem nil niſi ſimia vel felis inuenitur.

Num ornatus ad occultandam morbi turpitudinem, virginibus permiſſus?

ORnatus mulierum licet ſæpè reputetur illicitus, vt per ſummiſtas in verſ. ornatus tamen vbi fit ad occultandam turpitudinem, ex morbo prouenientem, non improbatur, *ex D Thoma 2 2. qu. 169. artic. vltimo in fin* aliud enim eſt fingere pulchritudinem non habitam, & aliud occultare turpitudinem ex accidenti aliquo prouenientem, vt ex morbo, hoc enim licitè fit, vt per *Thabienam, poſt D. Thomam citatum in verb. Ornatus, col. vlt. ... de infirm. lit. Q. in fine.*

Quar,

Quare amantes palleſcant?

QVamuis amor vtrumque affi- ciat ſexum, fœmineum tamen ardentius vrit. Palloris autem cauſa in amoroſis eſt, quia præ amoris magnitudine æſtuantis dilatati cordis ſpiritus euaporant, propter quorum nutrimentum & reſtaurationem natura calorem ab exterioribus ad interiora reuocat, & ſic ſuperficiem cutis per ſubtractionem calidi ſanguinis diſcolorat, iuxta illud:

Palleat omnis amans, color eſt
hic aptus amanti.

Bartol. Anglicus de proprietatibus rerum, libro 19. de coloribus, capite 12. de pallido colore.

Num

Num virgo ad ſanitatis conſeruationem. actum coniugalem admittere debeat?

Non poſſe abſque veniali peccato, dixit *Turr. Crem. in ca. quicquid verſ quinto poteſt* 32. *q.* 2. coitus autem cum non coniuge penitus eſt illicitus, etiam ad vitandam mortem ex commun. *Vincent. deciſ.* 223. *numero* 18. *libro* 2. Vbi laudat Ludouicum Francorum Regem, qui mori maluit, quam ita ſe à morbo liberare. Ratio eſt, quia quamuis intendere ſanitatis conſeruationem, non ſit per ſe malum, tamen intentio mala efficitur, cum ex aliquo ſanitas intenditur, quod non eſt ad ſanitatem principaliter ordi-

ordinatum, ſicut ſi ex ſacramento baptiſmi ſola corporalis ſalus quæreretur, vt dicit *Cardin. à Turr. Crem. in loc. cit. Actius de infirmit. cap. 44. nu. 29. vſque ad n. 33. excluſiuè refert. Fulgoſ. in l. fin. vltra fin. ff. de pignor. act.* fuiſſe epiſcopum, ſeruantem caſtitatem, cui affines, & medicus ſuaſerunt coitum, vt liberaretur ab ægritudine, & ita ſequutum eſt: cumque fleret, & conſolaretur ab affinibus, credentibus eum hoc facere ex pœnitentia delicti, reſpondit, ſe non flere peccatum, ſed quod citius non incepit.

Num virgo vt propriam ſanitatem recuperet, poſsit ſine peccato medico id petenti ſui corporis copiam facere?

ET non poſſe colligit ex Epiſco po *Benzono de fuga libr. 1. pag* 100. *verſ. tertia concluſ. Actius de infirmit. rubr. 49. num. 44. in verbo iudicis*, nam grauiſsimè peccant Medici carnalem copulam vel ſimplicem pollutionem conſulentes & eis obedientes à mortali peccato, non excuſantur. *Summ. Toleti in praeſat. 6 ca. 13. & 14. peccato contra naturalem.*

D

De planctu virginitatis filiæ Iephtah.

HISTORIA eſt in libro *Iudi- um cap* 11. vbi Iephtah victoria contra filios Ammon potitus vouit Domino, quod ex domo eius ſibi occurreret, quando cum pace à filijs Ammon rediret, in holocauſtum Redeunti Iephtah, occurrit filia vna cum tympanis, &c. quæ percepto voto patris petijt. 2. menſes ad plangend. ſuam virginitatem. Qualis hic planctus fuerit quæritur? Num quod virgo & innocens ex voto patris mori teneretur? Videtur id textus innuere quando dicit; virum ignorabat;

An autem verè immolarit pater ipſam, dubitatur. Quidam volunt, non immolaſſe eam, ſed cultui diuino dicaſſe: verum textus aliter arguit, primo, quia planxerit ſuam virginitatem, & pater regreſſus à montibus fecit illi, ſicut vouerat. Item: Et erat conſuetudo in iſrael. vt filiæ Iſrael ſingulis annis exirent ad plangendum filiam Iephtah per quatuor dies. In eadem ſententia eſt *Glycas Annal. part, 2. C. vnde vos imponendi, &c.* & dicit: Deum alios monere volentem, vt non abſque conſideratione vota conciperent, iugilationem hanc non impediuiſſe, nam expendere ſecum ipſe prius debuerat Iephtah, fieri fortaſsis poſſe, vt vel canis, vel aſinus, vel aliquid aliud immundum ex

indig

indicatione legis, animal ipſi primum occurreret. Sed priori opinioni aſſentitur *Albertus Magnus, de muliere forti c. Res* 20. §. 1. *lit. B.* vbi dicit, filias naturæ, quæ animum & voluntatem ad propagationem ponunt, hoc arbitrantes optimum, iocundari ſcilicet in filijs & marito, ſignificari per filiam Iephtah, quæ duobus menſibus ſuam virginitatem fleuit in montibus, eo quod ſemen ſuper terram non relinqueret. Andr. Oſiander *in d. cap.* putat Iephtah, diſtinctione vouiſſe, vt quicquid primo egrederetur domo ipſius, aut ſeruitio cultus diuini deputaretur (aut ſi idoneam ſacrificij materiam præberet, immolaretur.) Sciebat enim Iephtah ex lege, quod etiam inter ani-

malia non omnia ritè poſſent Domino ſacrificari; multo igitur minus hominem immolare voluiſſe videtur. D. Chytræus ſuper hunc locum. Sentiunt inquit aliqui Iephtham non interfeciſſe filiam, ſed cœlibem DEO conſecraſſe, vt virgo ſine marito & liberis ſeorſim ab aliorum hominum & æqualium conſortio recluſa vitam finiret. Idcirco enim enim filia Iephthæ in montibus non amiſſionem vitæ ſeu mortem ſuam, ſed virginitatem perpetuam, quod abſque marito & liberis victura eſſet deplorat, ſicut Hannam matrem Samuelis ſterilitatem ſuam, quod nullos Dei cultores procrearet amaris lacrymis defleuiſſe legimus, Nec in hiſtoria dicitur Ieph-

ephta filiam in holocauſtum mactaſſe, ſed tantum feciſſe ei ſicut vouerat, ſc. vt virum non cognoſceret. ſed perpetuam virginitatem ſeruaret. Sunt enim voti *Iephtah* 2. membra in contextu Hebræo: Quod egreſſum fuerit de foribus domus meæ, erit domini & offeram illud in holocauſtum. Quo loco coniunctionem non copulatiuam, ſed diſiunctiuam eſſe, (vt in dicto, qui percuſſerit patrem & matrem pro aut matrem) morte morietur, oſtendunt quaſi dixiſſet Iephtah. aut immolabitur Domino holocauſtum, ſi eius generis erit, vt immolari poſſit (homines autem mactare nō licebat) aut ſi non offerri licebit, erit alioquin DEO conſecratum.

Et conſentaneum eſt Iephtah de hac difficili cauſa ſciſcitatum fuiſſe Sacerdotes Domini, qui ipſe nequaquam autores filiæ immolandæ eſſe potuerunt. Denique talem virum cuius pietatem ac fidem Epiſt. ad Hebræos honorificè celebrat, & quem Spiritus domini rexiſſe ſcribitur, tam tetro & abominando filiæ parricidio ſe polluiſſe veriſimile nequaquam eſt.

Num raptus virginum in choreis a filijs Beniamin poſsit excuſari iudic. 21.

Videtur textus excuſare ex eo? Non enim rapuerunt eas iure bel-

bellantium atque victorum, ſed rogantibus vt acciperent non dediſtis, & à veſtra parte peccatum eſt. Verum non omnia, quæ referuntur, etiam excuſantur, cum ſæpiſsime loquatur Scriptura non ſecundum rei veritatem, ſed ſecundum æſtimationem illius, qui aliquid facit, vt de Razia loquitur 2. *Machab.* 14. Qui ſeipſum interfecit, & tamen Scriptura ex hoc videtur eum excuſare, quia ibi dicitur: Eligens potius nobiliter mori quam ſubditus fieri peccatoribus, vt & in alijs exemplis. De Samſone *Hebr.* 11. Samuele 2. *Reg.* 28. Sic & hic raptus non excuſatur à ſacra Scriptura, ſed ex conſilio filiorum Iſrael, vt habet textus, cœperuntque conſilium, & cæt.

Numeri vero 31. Dominus iubet cunctos interficere, quicquid eſt generis maſculini etiam in paruulis, & mulieres, quæ nouerunt viros in coitu iugilare. Puellas autem & virgines fœminas omnes reſeruare, quarum fuerè numero captæ 32000.

Quare puellæ virgines in via præcedant matres, filij vero adoleſcentes ſequantur patres.

COMMVNIS ratio datur, quod matres certæ ſint & certiores de ſuitate liberorum quam patres, *leg. 5. ff de in ius voc. Dec. in leg. Imperium de Iuriſdict.* cum pater incertus ſit & iuris præſump-

tione, *leg. filium. de his qui ſui vel alien.* niſi vera & certa proba-tione oſtendatur, *leg. Lucius Ti-tius de condit. & demonſtrat.* Hinc Telemachus apud Homerum Mineruæ quærenti, an Vlißis ſit filius, reſpondit: Mater me qui-dem ex illo natum dicit, attamen ego neſcio; nondum enim ali-quis ſuum ipſe nouit genitorem, *Odyſſ. libr.* 1, hinc & vulgo quæ-ſiti litteris S. P. quaſi ſine patre notabantur, ex quibus deinde pro-pter initium congruens Spurij di-cti ſunt & mulieri prægnantem ſe afferenti creditur, vt tradunt *Dd. ad reg. iur. ſi quis prægnant. 187. ff. de reg. iur. & notat Ang. in illud per gl. ibi ſi pars hær. pet.* & creditur ma-tri dicenti ſuum filium legitimum

not. in l. fin. ff. de probat. cum ſecundum ICtum *in l. ſi miles §. defunct. ff. ad l. Iul. de adult.* mater poſsit eſſe adultera & nihilominus filium legitimum habere ex marito. Et mater eſt certior patre *Inſtitut. de ſucc. cogn. §. vulgo.* quod verum ſecundum *Bartol. in d. l. 4.* niſi in his, qui exponuntur ad hoſpitale cum eorum etiam mater ſit in certa ſicut & pater. Secunda ratio poteſt eſſe, quod maiori cura obſeruent magisque diligant matres liberos ſuos quam patres, quippe cum matribus dictum ſit. Cum dolore natos paries, plus enim filius in procuratione à matre quam à patre accipit, nec aliter ſperma hominis, quam fides ad cytharam, hoc eſt, quam inſtrumētum

tum ad materiam eſſe exiſtimat, *Galenus vt refert Socin in conſ. 1. col 1. verſ. cum ergo vol. 1. Ioann. de Lignano in libell. de amicitia q. Quis magis diligat? fol. 12. col. 3. Anton. Vacun. in l. 3. fin. ff. de his qui ſui. quos refert Arius Pinell. in rub. C. de bon. mat. p. 2. num. 12. in fin. & ſequitur Petrus Gothofr. in Dialog. de amoribus lib. 8. cap. 8. Gregor. Rolbag. in certam. maſculo fœm. cap. 3. num. 14. 15. 16. 17.* Tertia ratio poteſt eſſe. Quod magis diligant matres filias quam filios propter ſexus ſui ſimilitudinem. Quarta ratio eſt cum maior caſtitas requiratur in ſexu fœmineo quam maſculino *l. ſi qua illuſtr. C. ad Sanctam Orſitian.* maiori etiam cura cuſtodiēdæ erūt filiæ, Vnde & Muſon. A filia libera-

mur re difficilis & moleſtæ cuſtodiæ, & Euripides: ἀλλὰ θυγάτηρ κτῆμ' ἐστι ἐργῶδες πατρί. Verum filia laborioſa eſt poſſeſsio patri. Quinta ratio eſſe poteſt, quod grauitas quædam in comitatu conſideratur, grauius autem hodiernis moribus eſt in eundo ſatellitum cohortem à tergo alere, quam ante ſe præmittere. antiquus autem & noſtri Germani principes & domini præequitabant, ſeruis à tergo ſequentibus. verum cum Imp. Albertus prope Moguntiam ex perfidia & inſtinctu à ſuis ſeruis trucidaretur, mos in contrarium verſus eſt, vt ſerui præequitent, Domini vero ſubſequantur.

Quare primum præponatur & diſtribuatur in menſa cibus virginibus puellis?

HOCCE mos eſt vbiuis gentium, vt in menſa & in conuiuijs primitiæ ciborum virginibus præciſoribus offerantur. Quare? Num, quia antiqui ſationem frugum inuentionemque omnium leguminum Cereri tribuere? *Natal. comes in Mytholog. libr. 5. cap. 14. de Cerere.* Num, quia Veſta à Ioue virginitatem perpetuam & primitias omnium, quæ Diis offerrentur ab hominibus popoſcerit? *Idem lib. 2. cap. 1. de Ioue.* Num quod in eo habeatur ratio gloriæ virginitatis. quæ ſemper apud omnes gentes magni æſtimati fuit.

Num,

Num, quod habitus fuerit reſpectus ad appetitum illum muliebrem, qui inſatiabilis penè eſt, moræque impatiens.

Cur Magi præſtigiis ſuis virgines & pueros caſtosque adhibeant.

MAGI ſane vt ſimpliciores ſub prætextu pietatis & caſtitatis magis decipiant, volunt quod Spiritus & Dæmones propter ſimilitudinem maximè diligant virgines pueros & caſtos. Similitudo enim dilectionis eſt cauſa, ipſi nāque non coeunt, quia nullus Dæmon ſuapte natura mas eſt vel fœmina. Vnde inquit Galeotus Mart. de doctrina promiſcua capit. 10. Quum

Quum Deos placare intendimus, caſtitatem ſeruamus, ſecundum illud:

Hac caſti maneant in religione nepotes.

Quod etiam tetigiſſe Poeta videtur, ait enim,

Et ſpiſſis noctis ſe cõdidit vmbris
Apparent diræ facies inimicaque Troiæ
Numina magna Deûm.

Nam Venere præſente (ea namque Deorum & ſpirituum viſionẽ prohibet) nihil viderat, Sic nonnulli Magiam imitantes quum furem in Phiala aquæ, vel ſpeculo apparentem noſcere exoptant virgunculas aut infantulos impollutos eligunt, vt ea ſimulacra conſpiciant, quæ impollutus minimè videt. Hiſce magi-

magicis ineptijs olim Didium *Iulianum* delectatum fuiſſe tradit *Ælius Spartianus in eius vita.* Fuit, inquit, in Iuliano hæc amentia vt per Magos pleraque faceret, quibus putaret vel odium pop. deliniri, vel militum arma compeſci. Nam & quaſdam non conuenientes Romanis ſacris hoſtias immolauerunt, & carmina profana incantauerunt, & ea quæ ad ſpeculum dicunt fieri. in quo pueri præligatis oculis incantando vertice reſpicere dicuntur, Iulianus fecit, tumque puer vidiſſe dicitur, & aduentum Seueri, & Iuliani deceſſionem, &c.

(∴)

ui fiat, quod lis ſit cum forma magna pudicitiæ?

D*iſputauit hanc quæſtionem Ie- næ And. Schœfferus ſeqq. cauſis, n.7.* quod mulieres, quæ formo- ores plerumque ſint præditæ cor- oribus, maſculoſis, calidis ſpirs- bus & ſanguine refertis, quæ om- a quin Venerem prouocent & ex- imulent, planè non eſt dubium, *am.* 8. *Tanta* vero mollities eſt ; imbecillitas ſexus muliebris, : illam naturæ prauitatem, & penumero comprimere non oſsit, aut edomare ſciat, hinc Na-) Epiſt. 18.

Vt corpus teneris ſic mens infirma puellis.

puellis. n. 11. pulchritudinis tantæ vis eſt, vt omnium propè quos habet, deſiderium excitet, voluntatē adiungat, amorem ſibi conciliet? hinc Propert. Formoſam raro non ſibi quiſque cupit. num. 12. At vero magno cum periculo cuſtoditur, quod multis placet, vt ait Mimus, ſeu vt habet Hieronymus: Difficile retinetur, quod multi petunt. Benè Phocylides, κάλλ☉ δ᾽ ἄϛεκτον ἔφυ κτεαςιτχίων το. Et perquam eleganter Seneca: Fœminæ, quæ malam faciem habent, ſæpius pudicæ ſunt: non animus illis deeſt, ſed corruptor, *libro ſecundo controuerſ. 1.*

N. 13. Præterea mulieres, quibus ſpeciem corporis eximiam natura liberaliter indulſit, ob hoc ipſum nimis

nimis ſuperbæ ſunt & inſolentes, adeo quidem, vt ſui ipſarum admiratione penitus occæcatæ, nemini non ſe præferant, reliquas fœmellas omnes ſuperciliosè deſpiciant, nequicquam Deum, vel homines penſi habeant Inde Ouid.

Faſtus ineſt pulcris, ſequiturq; ſuperbia formam.

Et Menander in Monoſtichis:

Formoſa mulier plena res eſt ſuperbia.

N. 14. Secundas formas decent ſuperbiæ, vbi vber, ibi tuber addo, *vbi Helena, ibi Troia, vbi amor, ibi oculus.*

C. 4. num. 19. Quin & hoc certum eſt, materculas ab omnibus laboribus, & curis domeſticis ſuas ſtudioſe ſubmouere & arcere filiolas,

las. metuunt enim, ne fortè maci-
contrahant, & faciei ſibi prauita-
tem affricent, ſi vehementius ſib-
cordi rem familiarem patiantur
formam enim corporis aſsiduis la-
boribus minui, & corrumpi, pro-
nunciat Philoſophus *lib. 9. polit.*
20. Aſt homines nihil agendo mal-
agere diſcunt, & amor ad illos, qu-
perpetuo torpeſcunt, & liqueſcun-
otio, nec quicquam operis moli-
untur, nó aliter quàm ad flammam
naphia tranſcurrit. hinc Ouid. lib
11, *de amor in Octan.*

Quàm platanus riuo gaudet, quàm
populus vndâ,
Et quàm limoſa canna paluſtri
humo:
Tàm Venus otia amat.

Ot

Otia dant vitia.

Et Seneca: Vis magna mentis, blandus atque animi calor Amor eſt. iuuenta gignitur luxu, otio nutritur inter læta ſecundæ fortunæ bona.

Num. 23. Vt autem amor illis, qui Acheloia pocula boni conſulunt, & vix atrum panem habent quem ex heſterno iure famelici deuorent, nihil ferè moleſtiæ creat, & negotij faceſsit, ita ingluuie, luxu, & temulentia velut oleo, pice, ſulphure flamma libidinis fouetur, alitur, & augetur. Vinum enim, vt ait Ariſtophanes, lac Veneris, quæ ſine Cerere & Baccho friget. Et perquam celebris eſt illa veterum combinatio quadruplex: Periclitatur plerumque Caſtitas in delitijs Humi-

Humilitas in diuitijs. Veritas in multiloquio, probitas in negotio.

N. 27. Accedit, quod fœminæ, quæ formæ luculentia conſpicuæ ſunt, literis dent operam, & cum alia ſcriptorum genera ſcrutentur, tum etiam inter ea libellos contrectent amatorios, hiſtorias ſpurcas euoluant, laſciuiora poemata perluſtrent, quas peccatorum illecebras & occaſiones cum non vitent, & libidinum flammis ſæpenumerò corripiantur, & infeſtentur.

Num. 26. Accedit, quod plerumque ipſis contingit, quod apud Terentium Chereæ, qui fatetur ſe incitatum ad ſuum illud facinus pictura Iouis, qui imbrem aureum demittens in gremium Danaes, cõſimilem luſum luſerat, *Act. 3. Sce. 1*

Verum

Verum hæ rationes & cauſæ ſub-
ſtuntne omnino? 1. non videtur
rocedere, ſequeretur enim, for-
noſitatem ex ſola craſsitie eſſe æ-
timandam, cum & paruæ & gra-
iliores reperiantur formoſæ. Illis
nſuper mollities & imbecillitas
ommunis eſt tam pulcris, quam
eformibus. Illud N. 11 non omni
nodo procedit: Pulchritudo enim
auſa non eſt amoris, alias ſeque-
etur, omnes teneri amore alicu-
us, quod non eſt; ſed diuerſitas &
liuerſum iudicium amantium in
auſa eſt: ſuo enim cuique ſponſo
ponſa placet, etiamſi ſiet def e-
noſiſsima; latius de hac cauſa egi
n *Linea Amoris*, ca. de viſu. N. 12.
conceditur, & deformes ſi placent,
rt placent ſuis, difficulter cuſtodi-

O untur,

untur. N 3. Etiam ſuperbiunt deformes, ſeque haud minus pulcras ſomniant, N 20. Commune eſt illud, malè agi nihil agendo, tam deformibus, quàm pulcris.

N. 23 Luxus itidem ingluuies temulentia commune quidpiam eſt tam deformibus, quam pulchris modò ſuppeditet Plutus: N.45 præratione facultatum & honorum itidem commune eſt deformibus ac pulcris, dare operam literis, incidere in turpes lectiones, &c. *Du*co igitur formam illud malum maximè in culpa eſſe deſiderij illius quo pulchriores minus caſtæ laudantur. Vbi etenim præ alijs pulerior quædam virgo inuenitur, omnes de ea colloqui, plerique eam inſectari, plerique eius amicitiam adf

adfectare, pudicitiam eius attentare, & poſtea minimè ea potiti, increpare, conuitia in illam conijcere tanquam minus caſtam criminari, & neſcio quid de ea in volgus ſpargere hinc volgus pulcram minus caſtam credit, litem illam pudicitiæ cum forma affirmat, ideoque ſi qua ſiet pulcra, facilius in ſuſpicionem incidit.

Vrbes perquàm celebres à virginibus nomen ſortitæ.

Athenæ ciuitas totius Græciæ clariſsima nomen duxit ab Athi Granici regis filia: quæ in præſentiarum mutato rerũ cardine Ce-

thina dicitur in perexiguum vicum redacta.

Corſica à Corſica muliere, cuius taurus cum ex continenti inſulam tranaſſet, nomen quod habet, retulit.

Campania illa vrbs celeberrima Neapolis, hodie quæ dicitur, primùm Parthenope fuit appellata, quo nomine vna Sirenum fuit, editiore in colle ad vltimum maris ſinum ibi ſepulta, perinde, vt & ab alterius ſepulcro Leucoſia dicta eſt. Quæ ſanè vrbs poſteaquam frequẽtius habitari cœpiſſet, veriti Cumani (quos ex Chilcide & Cumis ortos, Pythecuſas primum ſedes tenuiſſe, dein Cumas in Italia condidiſſe Strabo memorat) ne patria ſua desereretur, Parthenopes iterum

um deſtruendæ conſilium cepere, quo facto, non ita multo poſt immani graſſante peſtilentia, oraculo moniti, vt nouam vrbem inſtaurarent, longè ſplendidius eam refecerunt, & ex verbis oraculi arrepto nomine, Neapolim, id eſt, nouam vrbem appellarunt.

Caieta celeberrimus Campaniæ portus ab AEneæ nutrice ſic nominatur.

Lauinium ab ipſius AEneæ vxore Lauinia ſic dicta.

Virginium eſt arx in Vmbria, quæ eſt ſexta Italiæ regio.

Virgium eſt oppidum in Liguria Tranſappenina, quæ eſt nona Italiæ regio, procul dubio ambæ à virgine nominatæ.

In Germania ad Albim eſt Metro-

polis Magdeburgum, à virgine ſic di-ćta. Venerem namque ibi coluere antiquitus, vt etiamnum geſtat in inſignibus virginem cum ſerto ſuper Burgo.

Eſt & montana vrbs Mariaburgum, à D. Maria nomen ſortita: altera Mariæburgum in Boruſsia, &c. Iohannes Olorinus in ſua Coſmograph. mundi parte poſter, pag. 43.

Et ſolent hodie vrbes, oppida castella, arces, & fortalitia, quæ nondum hoſtium vi oppugnatæ, & captæ fuerunt, adhucce virgines appellari.

De ſtirpibus, plantisve à Diuis, vel ſanctis virginibus denominata.

Barba

B*Arbarea vulgo)* S. Barbaræ herba à virgine ſic dicta, *Tragus lib.* 1. *capite* 32. *Lonic. libro* 5. *cap.* 197. *Ryſius in Dioſcor. libro* 4. *capite* 28. *Fuchſius hiſt. c.* 283. *Dodonæus hiſt. Gall. libro* 1. *capite* 61. *Garcbius in Enchir. paginá* 253. *Fauardus in Gale. oe ſtirp. lib.* 8. *capite* 167. *Hiſtoria general. paginâ* 650. *Geſn de col. ſtirp. fol.* 62. *Thalius in Garcynia paginâ* 811. *Tonites in Onom. Philoſ. pag.* 61.

S. Catharinæ herba) al: Balſamina fœmina, In Italia Balſamina altera, *Anguillara epiſt.* 13. Lonic. *libro* ... *cap.* 276. *Dodonæus hiſtor. Gall lib.* ... *ca* 83. *Ryſius lib.* 3. *c.* 58. *Herbar ſtim imagines Egenolphi pag* 178.

S. Clara herba) *Lobd. in Ic. & herb.*

S. Guyteria herba) *Cluſius in hiſtoria Hiſp. ibl.* 2. *c.* 65. *Hiſt. gen. libro* 5. *c.* 15.

S. Helenæ radix) *Cluſius in deſcr. peregr. ſtirp. p. 3?. Catalogus Francofurt. p. 64. hiſtor. general. pl. lib. 18. cap 46.*

S. Kunigundis herba) officini eupatorium *Vragus lib. 1. cap. 16. Matthiolus in hiſtor. Germ. lib. 4. c. 41. Toxites in Onom. Philoſ. p. 21? Fuchſius hiſtor. cap. 101. Schvvenk in theſau Pharm. 1. lib 1. p 10. Lonicerus lib. 5 c. 277. Amatus in Dioſco. lib. 4. enar 61.*

S. Mariæ arbor) *Lumiuare maius Iacobi de Manlijs ſup. Vng. de arthritica fol. 58.*

S. Mariæ Calceolus) *Dodonaus hiſt. Lat. Pemp. 2. lib 5. ca. 22. p. 183. Cluſius in Pannon. lib. 2. cap. 2. p. 273. hiſtor. general. libr. 10. cap. 2? Geſn. de col. ſtirp. fol. 64. pagin.*

VVa

Virſung. in indice. VVinckler in [*C*]*hron. ſtirp. initio Dodonæus hiſtor.* [*pl*]*um. cap. 91. Fuchſ. hiſtor. cap. 201.* [*T*]*oxites in Onom. Trog lib. ſecundo,* [*c*]*apit. 3. de Reformat. VVorm. ſect.* [*2*]*, fol. 31.*

S. Mariæ carduus) *Toxites in O*[*n*]*om. Phil. pag. 354 Fuchſius hiſtor.* [*c*]*ap. 16. Reformat. VVormſ. ſect. 1.* [*p*]*ag. 25. Friſchlinus in Nomencla*[*t*]*ur. cap. 32. Apollo Rad. 1. ſupr. El* [*L*]*amech. fol. 106.* Eucharius Roslin [*i*]*n Herbario Germanico anno 1533.* [*f*]*olio 121. hiſtoriar. general. libr. 14.* [*c*]*ap. 22.* Harchius in Enchirid. *ſim*[*p*]*lic. pag. 241. Amatus in Dioſcor.* [*l*]*ibr. 3. enarrat. 7. Geſnerus de hor*[*t*]*is folio 241. pagin. 2. Cordus in Di*[*o*]*ſcor. lib. 3. capit. 10.* Matthiolus [*l*]*ib. 1. epiſt. Anguillara epiſt. 8. pag.*

 15

251. Fauardus in 6. Galen de ſimpl
11. Ioh. Agricola de med. herbarum
lib. 1. Catalogus Francof. p. 18 Lo
nicerus in hiſt. lib. 5. ca. 26 Tragu
lib. 2. c. 107. Aduerſaria p. 366. Came
rarius in horto p. 35.

S. Mariæ chirotheeæ) Hiſtor. ge
neral. lib. 7. c. 12. Aloyſius Mundell
in exam ſimpl. Ruellius lib. 3. ca. 37
Cornar in Dioſcor. li 3. c. 43.

S. mariæ claues) Eadem herba cum
S. Mariæ calceolis.

S. Mariæ flores) Cordus in Dioſc
lib. 1. c. 7. Catalog. Francof. pag. 6
Friſchlinus in Nomencl. c. 31.

S. Mariæ fumus) Cluſius in Pan
non. lib. 3 c. 54.

S. Mariæ herba) Luminare maio
Iacobi de Manlius in Martineo. h
ſtor. gen. lib. 5. c. 48. Dodonæus hiſ

Ga

al lib. 2 lib. 62. Fuchſ. hiſt. c. 111. nguillara epiſt. 13. Coldombergius uellius lib. 1 c. 33. Cordus lib. cap. 1. Lobel obſer. pag. 174. Cornarius Dioſc. or. lib. 1. c. 149. Toxites in O- om. Phil. pag. 378. Pand. mor c. 354. æſalpinus de pl. lib. 12. c. 12. Mat- tiol in comment in Dioſ. lib. c. 35. iſt gener. lib. 5 c. 50.

S. Mariæ lac) *Dodon hiſt Gal lib. c. 38 Cæſalp. de pl. lib. 13. c. 13.*

S. Mariæ lacrymæ) *Amatus Luſi- anus in Dioſc. lib. 3. c. 155. Cluſius in iſtor. lib. 2 c. 100.*

S. Mariæ lilia) *Geſnerus de hortis ag. 247.*

S. Mariæ Linum) *Schvvenck. in heſaur. Pharm. lib. 1. c. 13. Matthio- us in hiſt German. lib. 4. c. 117. Do- onæus hiſt. Gall. lib. 1. c. 53.*

S. Ma-

S. Mariæ manus) *Cardiatæ. Lonic. lib. 5. cap. 227.*

S. Mariæ Mentha) *Matth. in hiſt. Germ. lib. cap. 36. Euchar. in herbar. fol. 239.*

S. Mariæ pallium) *Harchius in Enchir. ſimp. p. 232. Catalogus Francof. Matthiolus in hiſt. Germ. lib. 4. cap. 109. Tragus libro 1. c. 184. Fuchſius hiſtor. cap. 334. Codon. hiſtor Gal. lib. 1. cap. 46.*

S. Mariæ pyra) *hiſtor. gen. libro 3. c. 7. Geſn. de hort. fol. 782.*

S. Mariæ Roſæ) *vulg.* Roſa *Hierichuntina* C*æſalp. de pl. lib. 2. cap. 2. Lonic. lib. 5, cap. 309.*

S. Mariæ ſigillum) *Monachi in Meſ. diſt. 1. cent. 11. Amatus in Dioſcor. lib. 4. cap. 5.* Iacob. *de Manliis in Luminari maiori in Triphera Sar.*

centi

enica fol. 6. Apollorad. 1. in dya-atyrio 2. fol. 33. Matthiol. in Di-ſcor. libr. 4. cap 5. Cæſalp. de pl. b. 10. cap. 49 Fernel. meth. med. br 6. 6. cap. 9. hiſt gener. lib. 5. c. 3. Schvvenck. lib. 1. theſ. Pharm p. o. Lobel. obſer. pag. 344

S. Mariæ ſtrameo) *VVinckler in hron ſtirp I un. Tragus lib 1. c. 166 Matthiol. in hiſt germ. lib 4. ca. 93. onicerus hiſtor. lib. 5. cap 323 Cor. arius in Dioſcor. lib. 4. ca 81. Harbius in Enchirid. ſimpl. Amatus in oſc. lib. 4. enar 97.*

S. Mariæ tribulus) *vide ſupr. S. Mariæ Carduus.*

S. Marthæ poma venenata) *M. una hiſt. Ind. accid. genus libr. 2. ap. 81.*

S. Othiliæ herba) *Conſolida re-*

galis Toxites in Onom. Phil. p. 357.

S. Virginis chlamys) Cluſ. de pl. Hiſpan lib. 2. c. 19.

S. Virginis Linum) Cluſ. in Pannon. lib. 2. c. 27. p. 130.

S. Virginis Mentha) Cluſ. in nomencl. Pannon.

De Aqua virginis Romæ.

EST Romæ inter celebres aquas in vrbem ductas *Aqua Virginis*. ad ortum eius in agro Lucullano puellæ imago ad fontem ſtetit, vt Frontinus teſtatur. Agrippa ædilis cæpit in via Prænestina longè à Roma milliarib. 8. & illa hodie eſt dicta *Fons Treio*. Reſtituta à Nicolao V. opere arcuato quadrati lapi

dis

dis: per campum Martium nunc fluit, ex agro Tuſculano, qui à Lucullo olim poſſidebatur. Ouid. lib. 3. Faſtorum ait; eos qui in campo exercerentur ea ſudorum & puluerem abluiſſe;

Nunc vbi perfuſa eſt oleo labente iuuentus
Defeſſos artus virgine tingit aqua.

Plinius lib. 31. Quantum inquit Virgo tactu, tantum præſtat Martia hauſtu; hanc videlicet bibenti ſalubrem, illam natanti & lauanti commodam ſignificans. Virgo cæteris frigidior fuit, quod Ouidius ſcribit 3. de arte. & eandem poeticè *Liquorem* Virgineum appellat de Ponto, & aquam Virgineam in Faſtis; hæc etiam Aqua Auguſta appellata fuit, vt auctor eſt aliquot locis Dion,

AEdicula, inquit Frontinus, fonti appoſita hanc virginem pictam oſtendit. Alij autem virginem appellatam tradunt, quod quærentibus aquam militibus Virguncula venas quaſdam monſtrauit, quas ſecuti ingentem aquæ modum inuenerunt. Barthol. Marlianus in Topograp. Romæ de aqua virginis lib. 6. c. 15 & lib. 7. c. 16.

Quæ membra hominis ſubſint virgini?

SEcund. Gnoſticos & Planetarios virgo in homine tenet ventriculum & inteſtina. Quando Sol virginem permeat, pulcrum tempus eſt, humiditates multæ in campis.

Ipſius virginis ſignum in vniuerſum quidem humidum perhibetur ac tonitruoſum, diuiſim tamen habetur huiuſmodi, vt quæ antecedunt partes ſint calidæ, corruptionique accommodatæ, quæ mediæ temperatæ, quæ vltimæ humectâtes ac pluuiæ: partes vero ſeptẽtrionales ventoſæ, quæ tamen in auſtrum tendunt, moderatæ, &c. Quando luna in virgine eſt, non prodeſt prædictis membris mederi, ſiue ferro tangeré, nec Venere.

Vnde cera, membrana & mel virginis dicatur?

VT puritas virginitatis ſemper ſummo in honore habita fuit,

ſic omnia prima & primitiæ rerum puriores quodammodo cenſentur & reputantur. Hinc mel, quod primitus apes mellificant, vt & cera à ſua puritate & integritate Mel & Cera virginea nominantur, vt & membrana ex iuuenculis agnellis, &c. confecta membrana virginis dicitur.

Virgines laudatæ in Sacris.

QVANQVAM vt ſuperius dictum, magna ſit lis cum forma pudicitiæ, fuerunt tamen quædam mulieres ſanctæ & pulcræ exterius & tamen non vanæ, quia pulchritudinem ſuam mundo in concupiſcentiam non oſtenderunt hinc

hinc laudat ſacra pagina à pulcritudine filias hominum, *Geneſ.* 6. videntes filij *Dei*, filias hominum, quod eſſent pulcræ, ſumpſerunt ſibi vxores.

Laudatur & à pulcritudine *Rebecca c.* 24. ibi Rebecca puella nimis decora, virgoque pulcerrima & incognita viro.

Laudantur & à pulcritudine filiæ Iobi, *capit vlt.* Non ſunt autem inuentæ mulieres ſpecioſæ ſicut filiæ Iobi in vniuerſa terra.

Laudatur & à pulcritudine Iudith iſta heroina. *Iudic. capit.* 10. ibid. cui etiam Dominus contulit ſplendorem, quoniam omnis iſta compoſitio non ex libidine, ſed ex virtute pendebat. Laudatur & à pulcritudine Virgo regina Eſther ibi. *Eſther capite ſecundo.* ibid.

Eſther pulchra nimis & decora facie; itidem erat formoſa valde & incredibili pulchritudine omnium oculis gratioſa & amabilis videbatur.

Laudatur & in cap. 1. libri Eſther reiecta & repudiata illa regina Vaſthi à pulcritudine ibi. Erat enim pulchra valde, & præcepit rex Aſuerus vt introducerent eam, vt oſtenderent cunctis populis & Principibus pulchritudinem illius.

A pulchritudine toties commẽdat ſponſam ſuam Salom. in *Cant. ca.* 1. Nigra ſum, ſed formoſa: O pulcerrima inter mulieres! pulcræ ſunt genæ tuæ, ſicut turturis, collum tuum ſicut monilia. Ecce tu pulcra es amica mea. Ecce tu pul-

cra

cra es, oculi tui columbarum, ca. Totam commendat à greſſu ab vmbilico, ventre, collo, oculis, naſo, capite & coma, &c. Maxime autem commendatur & ſupra omnes alias B. virgo Maria, quæ ante partum, in partu & poſt partum manſit virgo.

Virgines culpatæ in Sacris.

INcrepantur in Sacris filiæ illæ duæ Lothi ob inceſtum cum patre commiſſum, *Geneſ.* 19.

Redarguitur Dina filia Liæ ob curioſitatem, quod egreſſa fuerit, vt videret mulieres regionis illius & ſic raptum & ſtuprum perpeſſa fuerit, *Geneſ.* 34.

Culpantur negligentiæ quinque illæ virgines fatuæ, quæ acceptis lampadibus non ſumpſerunt oleum ſecum & ſic nouiſsimè venientes excluſæ ſunt. *Matth.* 25.

Redarguitur etiam ſaltatrix iſta puella filia Herodiadis, quæ præmonita à matre pro precio iurato promiſſo, poſtulauit caput S. Ioan. Baptiſtæ, *Matth.* 4.

Virgines laudatæ à profanis Scriptoribus.

A Speciosa forma præ alijs maximopere commendatur Helena illa Troiani belli & excidij primaria cauſa.

A pulcritudine & celeritate curſus

ius laudatur Atalanta, quæ corporis viribus & celeritate pedum nõ ſolum fœminas, ſed & homines anteibat *Nat. comes in Mytholog. lib. 7. capit. 8. de Atalanta.*

Laudatur & ab eruditione filia Accurſij.

Laudatur & Iohanna Lotharingica illa virgo à fortitudine, de qua ſuperius.

Laudatur ſummopere ab vtraque militia Eliſabetha illa Angliæ regina, quæ poſt diuturnum regimẽ in viuis deſijt eſſe.

Laudatur à ſeruata virginitate Kunigundis Henrici Imper. coniux.

De Sibyllis virginibus diuinantibus.

DIcit *S. Hieronymus* inter gentiles ſolas Sibyllas virgines donum prophetiæ à Deo adeptas fuiſſe propter virginitatem. Marcus Varro decem ponit Sibyllas in lib. de cultu diuino, hunc ſequuti *Lactantius, Hieronymus, Auguſtinus.* Ex communi tamen relatione Duodecim numerantur Sibyllo, quæ viderunt gloriam incarnationis dominicæ & plurima de Chriſto prædixerunt, vt

Sibylla Perſica) *cuius meminit Nicanor in vita Alexandri* M.

Sibylla Lybicà) *de qua Euripides.*

Si-

Sibylla Delphica) *de qua Diododorus Siculus, Plinius, Euſebius, & S. Hieronymus.*

Sibylla Cumæa) *de qua Virgil. libr. 6.*

Sibylla Erthyæa.)

Sibylla Samia) *cuius meminit Eratoſthenes, Euſebius, & S. Hieronymus.*

Sibylla Cumana) *Alias Amalthea.*

Sibylla Hellespontiaca.

Sibylla Phrygia) *Alij dicunt Caſſandram regis Priami f.*

Sibylla Tiburtina) *Alias Albunea*

Sibylla Europæa.)

Sibylla Agryppa) *De quibus num. 10. tantum eſt videre apud Lactantium lib. 1. c. 6. diuin. inſtit.*

De carminibus & vaticinijs earum

rum, & an ipſæ Sibyllæ fuerint ſalutem conſecutæ videat beneuolus Lector. *Memorabilia mundi Mathiæ Quadi part. 1. de Sibyllis Marquar. de Suſannis in tra. de Iudæis part 3. c. 1. nu 56. 57. 58. & 59.*

De puellis virginibus in mares mutatis.

Contingit interdum fœminas in mares mutari; nunquam vero mares viri in fœminas mutantur repugnante ſcilicet natura, quæ ſemper expetit dignius & indigniori reſiſtit, nec fabuloſum hoc eſt, eſt enim clariſſima & vera Hippocratis & Galeni ſententia habere etiam mulieres ſuos teſti-

culos

culos & genitalia æquè atq; viros, atque ob id non minus etiam quam viros caſtrari poſſe, quemadmo-dum eas in Lydia caſtrari affirmat *Alciatus in l. Spadonum ff de verb. ſignif. & lib. 4. antiq. lect. cap 10. & lib. 20 c. 14.* quamuis in maribus genitalia membra propter caliditatem expellantur, in fœminis vero propter frigiditatem intus retineantur. Plures ita conuerſæ leguntur. Hippocrates ſcribit, Phætuſam Pythæ vxorem in marẽ iuſſe conuerſam, barbam, hirſutũ corpus, & vocẽ aſperam habuiſſe. Idemq; Namyſiæ Georgippi vxori in Thaſio accidiſſe. *Plinius libr. 7. nat. hiſt. cap.* 4. inquit. Licinio Craſſo, & Caio Caſſio Longino Coſſ. ex virgine puerum effectum Caſinum appel-

appellatum: quod etiam confirmat *Gellius lib.9. noct. Attic.ca.4. Liuius libr. 4. ſecundi belli Punici.* Q. Fabio Maximo, & M. Claudio Marcello Coſſ. ait, Spoleti virum ex muliere factum fuiſſe. *Lucius Mutianus* prodit Agris vidiſſe Areſcuſam mulierem maſculum Ariſcontem appellatum euaſiſſe, barbam emiſiſſe ac vxorem duxiſſe & Smyrnæ ſimilem puerum agnouiſſe. Et in Aphrica nuptiarum die Lucium Coſſorium ciuem Tiſdridanum ex fœmina in marem fuiſſe verſum. Amatus Luſitanus Medicus cent. 2. curatione 39. ſcribit: in Luſitania in oppido Eſueica Martham Pacchecam primorum menſtruorum loco Priapum emiſiſſe, & ſic in marem verſam virilem

lem togam ſumpſiſſe, Emanuelem appellatum, qui ad Indos profectus poſtea diues & clarus in patriam reuerſus uxorem duxit. *Baptiſta Fulgoſ. in libro rerum memor. ſcribit*. Neapoli Ferdinandi Regis tempore Ludouicum Guernam ciuem Salernitanum quinque habuiſſe filias, quarum primas Franciſcam & Carolam cum ad decimum quintum annum peruenifſent, virilia emiſiſſe, vnde mutato habitu Franciſcum & Carolum fuiſſe appellatos & pro maribus tractatos: Et idem *Fulgoſius* dicit: Sub eodem rege puellam prima nocte, qua cum viro ſuo concubuit genitalia membra protuliſſe, demumque reuerſam in iudicio dotem ſuam repetijſſe & exinde matrem fuiſſe

iſſe habitum. De alijs fœminis in mares conuerſis ſcribit *Marcellus Donatus libro 6. De medica hiſtoria mirabili, vt teſtatur Ioh Benedict. in tractat. de furt §. animo lucrandi num. 107. Matthias Quad. in memorabil. mundi part. 1. fol. 46. Gregorius Rebug. in certamine maſculofœm. in acie viril. capite 8.* recenſet *Iohannes Pontanus de rebus cœleſtibus libro decimo, capite quinto,* ſe vidiſſe, & perquam cognitum etiam ab eruditis viris habere: Caietana muliercula viro piſcatori nupta, cum quo annos complures Veneris res miſcuerat, vt Antonius Panhormita piſcatoris amicus referre adoleſcentibus ſolitus eſt, poſt quartum decimum annum è muliere in virum tranſijt exorto repen-

pente in muliebris naturæ loco
rili pene. Quo facto, quod con-
tionis perpuderet ſuæ, vt qui à
ris pariter mulieribuſque ride-
tur, è ciuili vita ad vitæ genus
ligioſum tranſijt, vixitque in
onaſterio, in quo ipſe eum no-
t, vitæ ſuæ reliquum, ſepultuſ-
que eſt Romæ in Mariæ ad Miner-
um Templo: aliud exemplum
em refert de Æmilia mutata in
rum. *Seuerinus Pinæus Carnu-
nſis Pariſiis in Chirurgia Magiſter
imus*, plane non credit ſexus
utationem, ſeu filiæ in filium
nuerſionem *in tr. de notis vir-
ginitatis problem.* 2. *pag. mihi*
56. quo beneuolum ſe lego
Lectorem.

Quid

Quid portendant ſomnia de virginibus.

QVAMVIS ſomnia fallaci l
dant temeraria nocte, & pau
das mentes falſa timere iubeat
aliquid tamen diuini & vaticin
in ijs latere, ſacra pagina ſatis ſ
perque demonſtrat *Geneſ.* 28. *Ge*
41. *Matth.* 1. Plura alia exemp
ſuppeditant Biblia *Geneſ.* 20.
37. 40. 46. *Num.* 12. *Iud.* 7. 1. *Sa*
3. 28 2. *Sam* 7. 1. *Reg.* 3. 28. *Eſt*
1. *Iob* 7. 33. *Dan.* 1. 2. 3. *Ioel.* 2.
Macch. 15. *Matth.* 2. 27. *Act*
16 Sic enim ex ſomnijs varias o
ſeruationes collegerunt Secret
ſtæ & ſecretioris Philoſophiæ pe

rutatores, vt indicant libelli ſo-
niorum & interpretationes eo-
m. In quibus ſomnia de virgi-
bus delicias, voluptates & gau-
a omniaque læta portendunt.
natores enim plerumque ſom-
ant amaſias, amplexus & oſcula,
andaque colloquia.

---

cpoſitio l. 6. §. 1. l. 34. in fin. ff. de adulter. §. item lex Iulia Inſtit. de publ. iudic. ibi.

Stuprum in virginem committitur.

A*Ccurſ. eod. l. 34. §. adulterium.* 1 (ibi ſtuprum in vidua vel gine, vel puero committitur.)
colli-

colligit, ſtuprum committi an
pubertatem, adulterium poſt p
bertatem tantum. *ff. ad leg. Iul.*
adult. adducit l. 6. Cod. ibi. (Qu
niam tale crimen poſt pubertate
incipit,) ſed reprehendit eum i
Gothofr. lit. M. nam virgo ibi opp
nitur nuptæ, qualis puber eſſe p
teſt: & proprie *d. l 36* non loquit
de ætate ſiue tempore huius delicti
ſed de ætate excuſationis à delict
& dicit: Si minor annis, adulteriu
commiſerit, leg. Iulia tenetur, qu
niam tale crimen poſt pubertate
incipit. Loquitur ergo in termin
excuſationis: nam minores quar
uis alias in delictis beneficio ll. e
cuſentur, cum ipſos innocen
conſilij tueatur. In hoc tamen c
mine, vtpote graui, excuſation

R

on merentur: nulla enim depre-
tio adulterij pœnæ eſt, *lege 37.*
. ff. de minor. igitur addit. (Quo-
iam tale crimen) non quod non
oſt pubertatem incipiat hoc cri-
en committi, ſed quod non me-
atur veniam etiam à minori per-
etratam. Poſt pubertatem) in-
it ſubintellectio tamen. Si ſupra
fiet minorennis illa: alias eſt
ſtuprum, vt ſupra, de quo
latius egi in *cent*
2. *quaſtione*
13.

Expo-

Expoſitio dicti Iobi c 31.

Pepigi fœdus cum oculis meis, vt ne cogitarem quidem de virgine.

SIMPLICITER intelligendo hoc dictum, videtur omnis cogitatio, omnis conuerſatio, omne colloquium, &c. cum virginibus prohibita, ſic & nullus introitus ad matrimonia ineunda patebit. Verum ſincere intelligendum erit de praua in nobis concupiſcentia coercenda. *Syr.* 23 Domine Deus, Dominator vitæ meæ cuſtodi me ab oculo impudico & cuſtodi me ab oculis malis, ne patiaris me obbruteſcere

n crapula & libidinibus, & cu-
ſtodi me à corde impudenti. Ide-
que fœdus Iobi intelligitur pa-
ctum cum oculis ratione prauæ
concupiſcentiæ, non veri & ſin-
ceri amoris, qui nullibi prohi-
betur, cum & ipſe habuerit vxo-
rem: ideoque fomenta & irrita-
menta libidinum extra ordinem
vagantia ſunt fugienda, non ve-
ro legitimus & conceſſus vſus
Syr. 9. Fuge amicas, ne inci-
das in láqueos ipſa-
rum.

Expoſitio verſ. apud Catul.

Virginitas non tota tua eſt, ex parte parentum eſt.
Tertia pars matri data, pars data tertia patri.
Tertia ſola tua eſt, noli pugnare duobus,
Qui genero ſua iura ſimul cum dote dederunt.

SVNT Catulli ad Iuliam ne Manlio ſit refractaria. Quæri autem hic poſſet, quare non tota ſit puellæ Virginitas, cum ipſa volente ſeruetur & tollatur.

Et reſp. Totam eſſe virginis quo ad ineſſe: pater enim & mater nihil

hil faciunt ad virginitatem filiæ, niſi quod talem producent filiam, parentum ex parte eſſe quo ad attinentiam, quia & parentum intereſt filiæ virginitatem illibatam eſſe: ideo fecit hos verſic. Catullus ad Iuliam ne ſiet refractaria marito ſuo Manlio, vtpote cui parentes ſua iura attinentiæ ſimul cum dote dederint: ideoque nihil aliud innuere voluit, quam totum ius & dominium, quod parentes habuere in filiam, maritum accepiſſe in vxorem.

Num vere inter miſerabiles perſonas reponantur virgines?

Reponit *Menoch. de arbitr. Iudic. caſ. 66. n.* 1. *& n.* 3. inter miſerabiles vltra infimos & ſedes etiam virgines *Viuius decif.* 65. *num* 3. *& 5.*

& 5 vt refert Actius de infirmit. rubr. 13. paginâ mihi 31. Ratio, ſi petatur, quæ erit? Num quod ſine tutore exiſtant? Num vero, quod cuiuis ſuſpectæ ſint etiam ex vnico oculi nictu? Num quod nihil per ſeſe ſine ſuſpicione agere queant? Num quod caſtitatem, qua propius ad Deos accedunt, ſeruant? Quod verum puto. Verum cum caſtitatis virtus omnes alias ſuperet, & à Dijs ſumme colatur, non ex eo inter miſerabiles perſonas cenſeri duco, ſed potius exemptas, vt ea ratione ijs ſuccurratur. Nam concurrentibus virginibus, cum ſecundum Actium inter miſerabiles perſonas præferatur is, qui maiori dignus eſt miſericordia, vt inter pauperes pauperior, ibid. *numero* 5

qu

quæ præferenda erit virgo ? Cum
na non magis virgo ſiet quam al-
tera, quia intenta virtus eſt virgi-
nitas, vt ſupra.

An virgo dici queat ſterilis?

VIrgo, quæ diu virgo fuit, ſteri-
lis nullo pacto poteſt dici, cum
rilis Græcè ἄκαρπος dicatur, h.
. infructuoſus & infœcundus per
riuationem, ergo præſupponitur
otentia, quæ quidem potentia con-
ipiendi non eſt naturaliter in vir-
ine quamdiu virgo perſeuerat. Id-
oque præſumtio illa, quo ad par-
us ſuppoſitionem, ſi mulier, quæ
icatur peperiſſe, diu fuit ſterilis,
e qua *Soc. Iun in conſ 90, num. 19.*

verſ adeſt etiam lib. 2. Roſſ. de partu ſuppoſito n. 12. verſ & ita videtur. & Maſcar. concluſ. 1152. receptiſſimal n. 9. verſ. alia etiam præſumptio, & Menochius præſumpt. 24. n. 12. verſ. Secunda eſt coniectura, nullius eſt momenti in ea, quæ diu fuerit ſterilis, quæ diu fuerit virgo. Dicit *Polyd. Ripa in tractat. de nocturno tempore rubric. 162. numero 9. 10. 11.* 12. 13. 14. 15. & quidem duplici de cauſa, quarum ea eſt prior, quia diu virgo non dicitur diu fuiſſe ſterilis, atque ideo ſi longo tempore virgo perſeuerans tandem viro ſubijcia-tur, inde potius prægnans ſurrexiſſe præſumitur, quam partum ſuppoſuiſſe.

Q. Cu

Q. Cui ſexui annumerandus Hermaphroditus?

RESP. *Vlpianus in leg. quæritur* 10. eius ſexus æſtimand. qui in eo præualet, *ff. de ſtat. homin.* quod ſi magis incaleſcit in ſexu maſculino, pro maſculo habend. fac. dictum *Ald. in lege fin. C. de ſuis, & legit.* qui vult, quod Hermaphroditus, ſi magis incaleſcit in ſexu maſculino, poteſt ſuccedere in feudo. ad id fac. dictum Bald. in *d. l. quæritur quod ſi Hermaphroditus* magis præualet in maſculino, tunc excludit fœminas, ſtante ſtatuto, quod maſculis extantibus fœminæ non ſuccedant, & idem tenet *Baptiſta de S. Blaſio tract. de arbitr. quæſtione 6. in fin.*

Sed quid erit dicendum, ſi vterque ſexus æqualiter apparet in eo, ita quod non poteſt iudicari, qui ſexus magis præualeat? Reſp. Quia ſexus maſculinus præſumitur magis potens, argum. *leg ſi fuerit. § fin ff. de rebus dubiis*. Item, quod quis ſit maſculus, eſt magis dignum, *leg. in multis ff. de ſtatu homin § ſingularum Inſtit. de rer. diuiſ.* Angelus tamen *in leg. de quib. col. 3. ff. de ll.* dicebat: quod Hermaphroditus, ſi aſſerit præualere in maſculino, debet id probare, quando vult excludere fœminam à ſucceſſione ſtante ſtatuto. Sed aduertendum, quod dictum Angeli procedit, quando venit ad excluſionem alterius, & ſic fœminæ: vnde dicendum, ſecundum *Guilielm. de Cuneo, & Alber. in dict.* *leg*

g quæritur, quod totum ſtat in e-
ctione Hermaphroditi, qui opti-
ne cognoſcit, in quo ſexu ſit magis
otens, & quo velit vti, & illo v-
tur, quem magis in ſe præualere
ntit, & cum agatur de conſcien-
a ſua, & nullus ita bene ſcit ſicut
pſe, vnde debet ſtare electioni ſuæ
ot. *in* §. *ſed iſta Inſtit. de act. & in*
l. iuncta l. viduæ. C. de nupt. hoc
apt. de S Blaſ in d. tractat. de ar-
itr. quæſtione 6. M Antonius Blanc.
e compromiſſ. quæſtione 2. numero
9.

Apes cur non iciunt virgines?

TRadit Andreas Picus *in tract. de Apibus. pagina 2. capite 3.* Apes

aduerſari impuris, & Venereis ho-
minibus. Item, mulieres menſtrua-
tæ debent ſibi cauere ab acceſſu a-
pum: nam ſecundum naturam in-
pellit mel ſanguinem in homine, &
ſi talis, aut vulneratus non abea
mortem expulſione ſánguinis in-
fert. *pagina 4. capite 2. numero*
Rationem adfert idem, *paginâ pr-
imâ, capite primo*. Inter omnia terr-
animantia mixtionis exſortes ſu-
apes, vnde impuritatem in
hominibus ſtatim probant,
eoſque ſeueriter o-
derunt.

Cur buffo addatur vir-
gini?

Radit *Eraſmus in colloq. peregrinatio religionis ergo* Buffonem
i virgini. Ratio eſt, quia hæc
rcitiem omnem, virulentiam,
ſtum, auaritiam, & quicquid
eſt terrenarum cupiditatum,
vicit, calcauit, & ex-
tinxit.

F I N I S.

HENRICI KORNMANN
ex Kirchaina Chattorum.

LINEA AMORIS
Siue

Commentarius
In verſiculum gl.

VISVS, COLLOQVIVM
CONVICTVS, OSCVLA,
FACTVM.

in l. 23. ff.

Ad l. Iuliam. de adulterijs.

CAPVT I.

De Viſu.

AMOR ex ſuggeſtione & inſtinctu fortunæ, primum ſibi in definiendo locum attribui petit, cum totus Tractatus de amore inſtituatur. Aduerſatur *Viſus*, tanquam mater quæ gignit Amorem, ſibique primas vendicat ex ordine illo, & prærogatiua naturali, cum illud, quod prius eſt tempore, potius etiam fiet iure ſecundum Legiſtas & Canoniſtas in *c. Qui potior. ff. de Reg. I. in 6.* cui aſſentiar? à cuius partibus ſtem? hæreo? Poſtquam ne Amorem? ille me

reſpuet & poſtponet, & tanquam lapidem, qui non ardeat, accuſabit, omnes flammas de corde meo extinguet, omne deſiderium auferet ipſum, mundum odioſum mihi faciet, ab hominum cœtu ſeparabit, in clauſtrum detrudet ad Eremitas me relegabit, igni & aqua mihi interdicet, in inſulam deperditam & inhabilem deportabit. Eheu quod ſuppliciorum generat. Vnum non ſufficiet, ſed ex metallo in opus metalli me detrudet. Poſtponamne Viſum? Incido in Scyllam, qui volui vitare Charybdim, & ipſe me Viſu priuabit, quo quid acerbius ſupplicio? Miſer imo miſerrimus eſt iſt-, qui lumine caſſus eſt, quomodo enim cæcus amet cum ſit tam p-

er *iuxta Martialem libr.* 3. *Epigrã.* 5. Cæcus ſiquidem pauperrimus ſt, omnibus priuatus delicijs, nec mundum cernere, nec cælum tueri, nec terram poterit. Siue igitur Viſum, ſiue Amorem præponam, t inter illos maxima bella orientur, de dignitate & præſtantia hinc iſſidia, hinc pugnæ quarum omnium cauſa ego ero efficiens, omnes deinde victi milites me odio perſequentur, in meam vrbem ac rcés ruent, ac de me tanquam auore pænas grauiſſimas ſument: Conſultius igitur laborem illum mittere quam ſuſcipere fuerit. Quid igitur incipiam miſer? Sie Viſu tempus conteram mem? Idem ac ſi ſine animo vierem: nam oculi non a-

animi tantum fidiſsimi Duces ſunt, ſed alterum animum nuncupare audemus, hos enim cum oſculamur, animum ipſum attingere videmur. Viſu ſi carcerem, ſummo DEI beneficio carerem.

Oculos igitur vtpote in quibus magna virtus eſt, retinebo. Amori in me, ſi odium ſuum conijciat, ſi me accuſare intendat, edoctus lupum obuiam mittam, qui illico ei vocem adimat, vt ne ſonum quidem emittere valeat, tantum aberit, vt aut vociferari, aut fari queat. Aliaque calliditas ad amorem conciliandum adhibenda eſt, quam abunde mihi ſubminiſtrat *Vairus d. libr. 1. cap. 4.* vbi ſolo veſtium tactu amorem mulierum allici poſſe dicit. *Et Agrippa*

a in de occult. Philoſoph. libro
rimo, capit. 48. docet Amorem
onciliari, ſi annuli ſiue imagi-
es, ſiue ſpecula, ſeu alia per a-
quod certum tempus ſepelian-
ur, aut abſcondantur in lupa-
ari, quo ex loco illo venerea
uadam facultate afficiantur. Ra-
ionem reddit *Vairus dicto loco*
i enim ea, quæ in terræ viſceri-
us, & in eiuſdem ſuperficie
rocreantur, vt mineralia, la-
ides, herbæ, plantæ & ani-
nalia ſolo attactu tot incredi-
iles effectus dare compertum
ſt, quare eodem modo humanæ
aturæ earundem etiam efficien-
larum virtus non inerit? Tu igi-
ur ad definitionem tuam perci-
iendam, egredere, meque aduer-

ſus tela Amoris defende, ipſa in illum retorque ſic in ordine primus, primas habebis. VISVS. Brocardica ille Iuris te defendit. Naturalis ille ordo, vtpote matrem prætulit. Primum autem operæ pretium duxi oculorum, quibus videndi poteſtas à natura tributa eſt, naturam ac munus rectè contemplari. Petrus Apponenſis oculum ad videndum factum eſſe oſtendens ita diffinit: Oculus eſt inſtrumentum videndi complexione aqueum, cum quadam anteriore planitie, rotundum in ſuprema anteriore capitis parte locatum, ex ſeptem tunicis & tribus humidis conſtitutum, ſex muſculis motum, & vno vel duobus, ſeu tribus fultum. Quæ definitio ſatis oſten-

ſtendit dignitatem & præexcellentiam, maieſtatemque fulgentem oculorum. Vnde & Vates Dauid cantat in Pſalm. ſuis hinc inde, Leuaui oculos meos ad Dominum. irridens gentium Deos: Oculos, inquit, habent & non vident. Senſit Ouidius & perbelle expreſſit hiſce:

Os homini ſublime dedit, cælumque tueri
Iuſsit & erectos ad cælum tollere vultus.

in Prouerb. vlterius ceſſit. Oculus Domini ſaginare equum. Hiſce præmiſſis, munus oculorum, quæ Viſio eſt diffiniamus. Viſio eſt, medij luce mediante per pupillam ſpeciei coloris ſuſceptio. Et Ariſtoteles *de generat. animalium.* ... inquit: Viſio eſt oculi motus

ſecundum quod diaphanus. & *Alexander. Aphrodiſ.* Viſio eo fit, inquit, quod ſenſorium colores excipit, & ſeſe quodammodo coloribus ſimile præbet. Vnde natura de tam præſtantſsima oculorum actione ſollicita, non vnum animali, ſed binos ſingulis largita eſt, vt perfecta cognitio eſſet, & vt vno deficiente, non protinus tanto priuaremur dono.

Et quamuis duobus oculis præditi ſimus, vnionem tamen inter ſe habent oculi, id quod videlicet quotidie in ijs, qui ad metam & ſcopum iaculantur, qui vnum oculum claudunt, de quibus videatur Ariſtoteles in *Problematibus de Viſu*. Neruus enim opticus à cerebro duplici diſcrimine ſectus oritur,

tur, qui paulo poſt coniungitur, & vnus fit. poſtea in duos diuiditur, ac quiſque in ſuum oculum proficiſcitur. Inter Philoſophos tamen maxima eſt difficultas, vbi videndi vis conſiſtat. Et hanc quidam in humore Cryſtallino ſtatuunt, alij in tunica retina, nonnulli in Aranea, quidam in humore vitreo, quidam in neruorum opticorum coniunctione. reliqui in humore Cryſtallino, quantum ad initium in neruo & ſpiritu, quantum ad progreſſum, in ſenſu exteriori, quantum ad perfectionem locant: nihilominus aliud quam videndi officium in illis non collocarunt; & omni ex parte vſum ad videndum videri poteſt eſſe formatum, ſiue ipſius temperiem animaduertas, ſiue poſitionis op-

portunitatem, ſiue fulgoris colorem, ſiue operimentorum vim, ſiue oculorum motum, quoniam tegmen leue eſt & lucidum ad ſpeculi ſimilitudinem. Quod autem huic proximum eſt, venoſum, molle nigrum ac perforatum eſt. Venoſum quidem quo corneam abunde alat, molle vero ne ſuo contractu humorem Cryſtallinum lædat Nigrum vt ſplendorem vniat, & ad pupillam tranſmittat. Perforatum vt quem tranſmittit ſplendorem, foras mittat. Tegmen tenue, album ac durum. Tenue & album vt nitores celeriter tranſmittat, durum vt tuto conſeruet, atque ne læderetur palpebris cilijs oſſibus ac etiam cute circumdedit & muniuit, vt omne, quod è fronte at-

te atque adeo à capite fluit antequam in oculos incidat, auertatur. Viſionis modo ſufficienter, excuſſo: Supereſt, vt matrem eam Amoris conſtituamus, indutamque vario colore habitam in ſcenam producamus. Habitum autem iſtum primo ex ſacris folijs connectemus. Deus ſiquidem opt. maxim. cum mundum crearet, eiuſque opera ad ſingulorum perfectionem perſpexit, vt textus habet: Et vidit Deus, quod eſſet bonum. non quod ante viſionem non fuerint bona, ſed vt oſtenderet Deus, omnia prius videnda eſſe, antequam iudicium, ſiue ſententia de ijs feratur. Placitum igitur DEI & Amor erga ſua opera ex viſione illa probatiua oriebatur.

Filij Dei intuebantur filias hominum, & videbant, quod eſſent pulchræ, *Geneſ 6.* Amor ille filiorum Dei erga hominum filias ex intuitu & aſpectu oriebatur. Dixit Deus: Deſcendam, & videbo, & dicit pſalm. Reſpexit Deus ad filios hominum de cœlo innuens, ſicut placitum & Amor ex viſione oriantur, ita & diſplacitum & odium ex viſione rei oriri. Virgilius canit:

Malo me Galathea petit laſciua
puella,
Et fugit ad ſalices, & ſe cupit antè
videri.

Clamat Ouidius inſignis amator:

Cur aliquid VIDI? *cur noxia*
LVMINA *feci?*
Vt, VIDI, *vt* PERII.

Vir

Virgilius 3. Georgicorum:

Vritque videndo Fœmina.

Sic Dauid cum in domus regiæ ſolario deambularet, & Bethſabæã Vriæ vxorem videret, amore eius captus; Regum 2. capite vndecimo. Item, Ammon Dauid filius, cum ſororem ſuam ſpecioſiſsimam Thamar nomine condiceret, adamare cepit, eamque vi oppreſsit, eodem libro, capite 13. Amor ille ingens inter Euryalum Francicum equitem, & Lucretiam Italam fœminam ex aſpectu & intuitu ortus eſt, et amanter illorum hiſtoriam AEneas Syluius poſtea Pontifex ſanctus *Pius II.* perſecutus eſt. Amor ille Theodori erga Violantam Equitis Trapanenſis in Sicilia filiam ex diutino aſpectu natus eſt, vt Boccatius

catius nobis refert.

Hiſce viſionem matrem & cauſam Amoris ſatis conſtituiſſe videor, quamuis Vairus prædicto loco mutuum amantium aſpectum Amoris cauſam eſſe negat, non enim inquit amantis animum rei amatæ aſpectus inficit, ſed proprius Amor, ne dicam, inſania, cum vnuſquiſque ſuæ ægritudinis & erroris cauſa ſit. Hactenus Vairus: aſt loquitur ipſe de oculorum Faſcino, quorum ſpiritu amorem conciliari negat. Sed ſi penitus cōſideremus amorem, perſpiciemus ipſum, ante viſionem rei amatæ nullum nihilque eſſe, quomodo enim quid amem, quod non viderim. Vnde clamat ille: Cum ſit tam pauper quomodo cæcus amet.

Item

Item, Ignoti nulla cupido. Item, *Lontan de l' occhio Lontan del cuore*. Procul ab oculis procul eſt à corde remotus. Quod igitur Vairus amorem non ad intuitum, ſed ad animi turpitudinem referendum cenſet, rectius de inſano amore & hereos, qui dicitur, quam de veri amoris initio & prima linea accipiendum erit, totus namque in eo eſt, vt defendat intuitum & aſpectum nihil facere ad inficiendum, alicui aliquid, nec ego viſum, tanquam perfectionem & complementum Amoris conſtituo, ſed tanquam primam lineam, primum punctum, initiumque eius, vtpote, quod medium & alia ſubſequuntur.

Quod

Quod enim amans non illius amorem, quam amat, ſed formæ ſimulacrum tantum & imaginem impedit; amor ſiquidem ex parte illius. ex vſu & aſpectu originem ſumpſit. cui ſi non ex parte amatæ amor reſpondeat, reliquorum ſubſequentium denegatio impedimento erit, manente nihilominus amore firmo ex vna parte. Nec mouet obiectio eius, quod quamplurimi ſient, qui ſeu videant, ſeu videantur, nunquã veſania amoris afficiuntur: quia ob id non excluditur Viſus tamquam principium Amoris, poterit enim alia qualitas obeſſe turpitudo vel animi, vel corporis, quæ amoris viam interſecet. Nec mouet illa obiectio: Si ſpiritus ab amatæ oculis exeuntes quempiam

affi

afficiendi vim haberent, in cunctis hominibus eundem effectum parerent. Reſpondemus enim non illico ſequi eundem effectum in cunctis hominibus, quia non omnes ſpiritus omnium hominum ſunt conſonantes, ſed maximè diſſonantes, quod igitur aliqua amata non ab omnibus amatur, ſed minoris æſtimatur in cauſa eſt diuerſitas & diſſonantia ſpirituum, differentia ingeniorum, diſcrepantia iudiciorum, viſus efficacia interea immanente & diuerſitas illa ingeniorum & iudiciorum facit, vt quis diligat deformem & turpem perſonam, ſuo tamen iudicio pulcerrimam & ſpecioſiſsimam. Vnde dicitur: *Sua cuique ſponſa placet.*

Quiſ

Quiſquis amat ranam; ranam putat eſſe Dianam
Quiſquis amat ceruam, ceruam putat eſſe Mineruam.
Omnis amans cæcus, non eſt amor arbiter æquus.
Nam deforme pecus iudicat eſſe decus.

Nec Iuppiter omnibus placet, nec maior in hominibus reperitur diſcrepantia quam in iudicijs ferendis: *vnde Terent. in Phorm. act. 2. ſc. 4. Quot homines, tot ſententiæ: Suus cuique mos.* Nihil ſiquidem adeo perfectum reperitur in orbe, in quo non aliqui aliqui reſarciendum eſſe cenſent, ad addendum, minuendum, mutandum, corrigendumque putant: cuius generis ho-

homines omni tempore mundus protulit. Viſus igitur matrem & cauſam amoris conſtituimus, quē ſi reliqua acceſſoria, &c. ſequantur, amor perfectionem ſuam adipiſcetur. Viſum multarum rerum autorem eſſe ſatis nouit Dauid dum petit: *Domine auerte oculos meos, ne videant vanitatem mundi*: pleræque cantiones amatoriæ, quæ in hac materia probationis loco rite allegari & citari poſſunt, vtpote cum cuiuis in ſua arte credendum ſiet, iuxta vulgata iura *l. Septimo menſe ff. de ſtat. hom.* oculorum venuſtatem colo-remque meminere: præcipue tamen nigellorum; vnde in Prouerb. Nach braunen Kirſchen ſteigt mā hoch. Ratio autem, quare quis ab

exer-

extrema illa viſione ita afficiatur & rapiatur in amorem alicuius illa eſt meo iudicio, cùm imaginatio externa corpora pertingere & afficere valeat, idque eo magis cum imaginationi aſſenſus, vel diſſenſus accedit, nam cordis ſpiritus ea, qua eſt qualitate affectus ad imaginationem defertur, qua quidem qualitate iuxta imaginantis voluntatem & imperium inficitur aer & corrumpitur, à quo poſtea faſcinatio contrahitur. Verum ſpiritus imaginationi deſeruiens non ſecus ac rationale quoddam ſidus in quaslibet res pro intenſe imaginantis voluntate radios ſalutares vel pernicioſos diffundit hac via vehementi deſiderio imaginationi addito faſcinan

ama

amorem odium, valetudinem ægritudinem, vitam & interitum inferre poteſt. Hæc eadem ratio eſt: quare aſſedens meretrici quãuis caſtiſsimus meretricia audacia inficiatur. Ipſe enim ſpiritus meretricis pro ſua innata qualitate aerem inficit, qui poſtea ſpiritui aſſidentis miſtus ipſum eadem afficit qualitate, C. *Agrippa de occult. Philoſoph. libro primo, capit.* 15. Hactenus de Viſu matre Amoris diſſeruimus. Nunc ad filiam vt pateat aditus, pande portam Veneris puer. Aperta ianua, liber acceſſus: Salue ô Deus, ô ludus populorum AMOR. Elogium tuum audi Amor eſt deſiderium pulcri, concupiſcendi appeti-

petitus concentus & vnio. *Vairi* *de Faſcino libr.* 1. *cap.* 8. à quo d[illegible] citur circa pulcritudinem Amo[illegible] rem verſari: vnde ſi res amata ad[illegible] ſit, gaudium, ſi vero abſit, deſide[illegible] rium naſcitur. Verum non eſt præ[illegible] termittendum dupliciter Amore[illegible] conſiderari poſſe, tum vt rem d[illegible] ligimus eique propter ſe & non a[illegible] lia de cauſa bonum concupiſcim[illegible] & hic abſolutè AMOR vocatu[illegible] quem nonnulli Amorem Amici[illegible] tiæ dicunt, tum vt Amor amant[illegible] vel alij eſt vtilis & delectabilis [illegible] non rei amatæ, quem quidam A[illegible] morem concupiſcentiæ vocitan[illegible] Meo iudicio melius triplicit[illegible] Amor conſiderari videtur. Prim[illegible] modo reſpectu rei amatæ tantu[illegible] altero reſpectu commodi & em[illegible] lum

nenti amantis tantum. Tertio, ſpectu coniunctionis vtriuſque amantis & rei amatæ. Nunquid *olloquium* tranſeamus. Quid Suaſuggerat experiamur.

De Colloquio.

NON enim omnibus, quibus VISVS contingit & ad COLLOQVIVM datur via. Eſt autem colloquium mutua amicorum, ſeu amantium inter ſe collocutio Græcè διάλογος, à διαλέγεσθαι, quod eſt diſſerere, ſeu cum aliquo placide conferre, artique Dialecticæ nomen dedit. COLLOQVIVM vero etiam inter ignotos quandoque intercedit, ſed

ſed illud tranſitorium eſt, nullumque poſt ſe effectum relinquit: hic vero ſtrictè ſecundum materiæ diſpoſitionem intelligitur inter amantes, vbi regulæ quædam Amanti, ſi ad Colloquium fortuna ipſi viam parauit, obſeruandæ ſunt.

1. Vt modum ſeruet in colloquio, ne ſit multiloquus, neque plus æquo minus: ne in multiloquij aut garrulitatis crimen incurrat, aut Harpocrati ſimilis æſtimetur.

2. Habeat rationem verborum, ne vſurpet aut effundat verba auſtera, amara, bellica, pugnacia, irata, bilioſa, quæ quauis ratione teneras amatæ aures offendere queant, ſed potius ſtudeat beneuo

lentiam ipſius blandis, iocun-
s, bellis mellifluis, dulcibus,
atioſis, non niſique ſuauitatem
nadiſiacam concentumque ſua-
rium redolentibus verbulis vo-
bulifque capitare, obſcœna,
æque ruborem aut verecundiam
iciāt amatæ, plane vitet, reſpuat,
fugiat.
3. Habeat rationem ætatis, ali-
etenim modus eſt colloquendi
m iuuencula minoreque annis,
ius vſus eſt cum pubere matura
bilique conferendi virgine, a-
is itidem cum matrona vidua
nooſa, &c.
4. Habeat rationem ſtatus: ali-
d ſiquidem aliarumque rerum,
rborumque erit colloquium
m ruſticana & plebana, aliud

cum ciuitatenſi & vrbana : aliud cum nobili, aliudque cum principiſſa ; quæ ſingula pertractare longum nimis foret. Quæ vobis aliquando conducere poſſint, tantum perſequemur. Explicabimus igitur regulam primam.

Ne ſiet multiloquus amans.) Tempus enim inutiliter eo teritur & in conſiliis fugiendum ſuadet Curt. cum etiam prudentiſſimus ſtomachari ſoleat. quamuis amantibus longiſſimum etiam tempus breuiſſimum cenſeatur, & maximum crimen vitiumve multiloquium habetur. Parit etenim faſtidium auribus inducit obliuionem, oſtendit vanitatem omniſcientiæ, arguit ſimulacra, mendacia patefacit. vnde in prouer-

biuum

um abijt: Multiloquus mendax.
ui multiloquio gaudet menda-
a vix vitat. Si igitur contingat
nanti adire ſuam amatam præ-
iſſis ſalutatione baſiis oſculiſ-
ie pro more, & c. breuiter ſu-
m deſiderium exponat, vt & illa
rcipere queat, & ad reſponſio-
em facilior & promptior fiet.
ultiloquus enim ſecundum pro-
erbium Hetruſcum dicitur So-
m vendere de menſe Auguſti,
*euiz. in ſylua nuptiar. libro pri-
o, numero 27.* Breuitas ſiquidem
erſpicua & dilucida omni tem-
ore meruit laudem & apud ru-
icos. Neque tamen nimis mutus
t tacitus fiet, ac ſi non habe-
t eos. Cornelium ſiquidem
ſcænam producit mœrorem

 me-

melancholiamque infligit, ſeque nimis odioſum nimiſque amarum reddit. Taciturnitatis nimiæ & Carpocraticæ crimen incurrit; ſuperbiæ æmulus habetur, Truncus æſtimatur, gaudium abeſt, lætitia fugit, mæror adeſt, melancholia accedit, triſtitia appropinquat, amoremque iampridem natum ſuffocant, extinguuntque. ſilentium omni tempore culpatum fuit, ſecumque multas attulit pœnas: quid, quæſo, Amyclas perdidit? Silentium. Quid Pontiani Imperatoris filium ad crucem toties abire iuſsit? Silentium, vt nobis tradit hiſtoria ſeptem Sapientium. Quid Timonem apud Luc. odioſum hominibus reddidit? Silentium. Quid Eremitas Chartuſienſes in clauſtra eremoſque mit-

tit;

, & ablegat? Silentium. Quid
ltis mortem inferi? Silentium.
ſcribitur *Iſaiæ 6.* Væ mihi, quia
ui. Reis tamen in tortura tacuiſ-
quandoque prodeſt. Amator igi-
cui Suada adeo haud fauet, vt i-
abundantiam ſuggerat, ſi nõ ſiet
undus Vlyſſes, primo domi, &
equam accedat amatám, ad *Col-*
uium ſeſe præparet. hiſtorias, li-
as etiam amatorias legat, vt le-
ionis ſuæ munus ritè quoque ex-
ii poſsit, ſufficientem autem co-
m præbent hiſtoriæ de *Amadiſo,*
neas muliebris, de Euryalo & Lu-
tia, Meluſina, Magellona, Petrus
uiger, Eques Pontus, Eques Gal-
Cæſar Octauianus, Ouidius prin-
s amatorum, Libellus Cantionum
ator. Aulicus Caſtiglionis, Centum

Nouella Bocatij & ſi quæ ſunt alia
Terentius, *Horatius*, *Catullus*
&c cæt. Sicce paratus animoſio
accidet ſuam amatam vitiumqu
illud probe declinabit quod mul-
tis contigit, qui ex improuiſo a
ſuas dilectas non probè inſtruct
aduenientes huc vſq; ſuas ineptia
produxere.

Ad ſecundæ enucleationem re-
gulæ accedamus: Habeat ratio-
nem verborum: Verba ſiquiden
ligant homines Taurorum cornua
funes, verba gratiam pariunt &
conciliant, verbis quid velimus,
exponimus; verbis oſtenditur er-
ranti via. Non autem quælibet
verba gartia inueniunt, auſtera
ſiquidem & amara auſterum in-
di-

cant animam & amorem bellico-
ignacia, bilioſa, irata hominem
tendunt bellicum pugnacem,
lioſum, iratum amorique minus
oneum, animumque amatæ,
anè auertunt & diuerſum red-
ant ab amante. inde

Eſt amor ingratus; cum non ſit
ratus amator. Exemplum refert
pr. d. Aulicus de quodam nuce
lli, qui aſſidens virgini nil niſi
ma bellica, pugnas, certami-
, conflictus recenſebat, ipſam
nè in ſcenam militarem indu-
as, quorum recenſitione illa
o abhorruit, non ſecus ac ſi
er ipſos clypeos, galeaſque
ſonantes ſuccumberet. Obſce-
itidem verba, quibus hodie nó-
lli ex profeſſo ſtudent, ex libris
is obſcænis & prohibitis vt ſunt.

Ioci Bebelij , *Epiſtolæ obſcurorum verborum*, *Grobianus* , *Marcolphus*, *Hortus Veneris* , & ſi quæ ſunt alia, obſcænum indicant animum , hominem arguunt obſcænum , qualibus enim quis vtitur verbis, reipſa cenſetur. Ex abundantia cordis os loquitur. Vanus enim ſermo vanæ conſcientiæ index eſt: mores hominum lingua pandit, & qualis ſermo panditur, talis animus approbatur cum Seneca: Imago animi ſermo eſt. Qualis vir , talis oratio & pudor, qui præcipuè ex facie virginis elucere & ſplendere debet. maior ſiquidem caſtitas in ſexu fœmineo, quam maſculino à iure noſtro poſtulatur, obſcœnis illis verbis illibatus haud permanet. & præcipitur in ſexto præcepto Decalogi , v

e & pudice viuamus in verbis
veribus & in k. 12 *Tab.* à Ro-
o inſtitutis tale argumentum
: Ne quis præſentibus fæmi-
obſcena verba faciuo. Blanda
m verba blandum corpus &
amem præ ſe ferunt, mellifluа
rem reddunt, gratioſa grati-
p ipſum faciunt dulciſque mu-
edolent humorem. Colloqui-
que placidum amabile, repe-
le concupiſcibileque reddunt.
autem ex ſupradict. authori-
ad primam regulam addiſ-
tur.

oſſunt & aliæ laudes & elogia
i vel ab internis dotibus à pie-
à pudicitia, caſtitate, &c. ab
rnis, venuſtate. Forma ſpeci-
ate, à capillis, fronte oculis, la-
biis

bijs ſuffuſis rubore genis, gracili tate corporis habitu, greſſu: qua rum plenæ ſunt cantiones illæ in honorem amatarum contextæ, ab undantemque quoque ſexus fœminei laudẽ præbet *Cornelius Agrippa in orat. ſua de praexcellentia ſexus famin.* Scriptura quoque colloqui continetur appellatione. Certum eſt imprimis matrimonia, contractus emtionis & venditionis, &c conſenſu & pactis quæ ſunt duorum vel plurium in idem placitum fieri & conſtitui, ille autem conſenſus nõ verbis tantum inter præſentes, ſed & ſcriptis inter abſentes exprimitur & præſtatur: vnde eſt, quod non minus ſponſalia & matrimonia inter abſentes per epiſtolam aut procuratorem, vel nun

[...]nciūm celebrari poſsint ac inter
[p]ræſentes, quē modum pleriq, pri-
[nc]ipes longe diſſiti ac remoti obſer-
[u]are ſolent, calamo igitur quod
[p]ingitur eodem quo quid verbis
[d]icitur valore ſeruatur & tenetur,
[v]nde illud: Littera ſcripta manet,
[&] maiorem pene autoritatem litte-
[r]æ poſtulant. Verba ſiquidem pro-
[la]ta in ventum, fumumq, abeunt,
[n]ec reuocari queunt, quòd ſcrip-
[t]um eſt, ſcriptum eſt, & manet. in-
[su]per probatur, quia verba ſunt no-
[tæ] & ſigna quibus alter alteri quic-
[q]uid animo concepit, manifeſtat,
[q]uod ibidem ſcriptis fieri poteſt, &
[q]uidem dilucidius euidentiusque à
[q]uam plurimis tādem verba inten-
[ti]onem ſignificandi & efficiendi ha
[be]nt. Efficere namque poſſunt va

res vnius in alterius poteſtatem transferatur dicto vel per contractum, vel per ſimplicem rei aſſignationẽ. Hoc eſt tuum, & illud meum, & ſimilia, illico enim res tranſit in alienum Dominium, quoniam Dominus de re ſua ſic facere conſtituerat: & poſtea idem verbis expreſſit. Idem ſcripta perficiunt, & maiori cum ſolennitate, tot enim adhibentur teſtes peculiares, obſeruantur formæ & termini ſolennitatesque, ſcriptis conficiuntur teſtamenta, inſtrumemta, contractus, pacta dotalia ad perpetuam rei memoriam, ne deficiente perſona contrahente & ipſe contractus deficiat, obliuioneque intercidat. Scriptis ſeruata eſt nobis ſacra pagina. Decalogus digitis Dei

ſcri-

ſcriptus Moſi tradebatur. Et dicere eſt verbum commune tam ad prolocutionem quam ſcripturam: & Scriptura dicit in Euangelio: vt impleretur Scriptura, quæ dicit, & hoc patet *l. hac conſultiſsima. C. de teſtamen. Inſt. de pupill. ſubſtit. poſt princ.* & paria iudicantur priuilegium datum verbo ſeu viuæ vocis oraculo & in ſcriptis conceſſum, vt *Clem. dudum. §. nos etenim. & ibi l. in verb. verbo. quam ſequuntur Dom. & Phil. Francus de ſepult.* & tenet *Alex. conſ. 33. & Phil. Corneus conſ. 77. vol. 4.* & Ammonius ſcribit triplex orationis genus reperiri: in intellectu ſcil. in voce & in ſcripto. Hiſce ſatis propoſitum puto probatum. Non probatur tamen *Coraſii primo. Miſcellan.*

cap. 24. deciſio, in caſu illo. Nunquum lex eum, qui cum proſcriptis ſiue Bannitis loquitur, punit: ſcribentem etiam ex iuſta cauſa contineat? in quo Cotaſius factum tantum, non quo modo attendendum eſſe vult. Reiecta à me *in cent. 1. q.* 6. Licite igitur Amator amare, ſi tibi colloqui datum eſt, & ſcribere, manum calamo apponere, nũtium, epiſtolamque ad amatam mittere conceditur. Sume igitur tibi, qui ſcribis materiam æquam.

Ad tertiam tranſeamus regulam. *Habeat rationem AEtatis.* Sapientia enim vt eſt volgare non venit ante annos, nec innaſcitur homini, ſed diſcitur vſu & praxi, minores igitur ea diſtituuntur, pueriquæ puerilia tractant, quælibet enim

ætas ſuum habet complementum, augmentum & qualitates proprias mutationesque diſcretas, ſic prima mutatio in maſculo ſit anno 7. in fœmina 6. altera in maſculo anno 14. in fœmina 12. eo enim cenſentur puberes, cuius rationem, quare citius pubeſcant fœminæ quam maſculi reddit Gl. hanc. Quod mala herba cito creſcit, alia. Quod facilius it pati quam agere. alia: Quod citò it, citò perit. veriorem *Borch.* & *d. Inſtit. de nupt.* Si igitur contingat amatori cum minore 7. annorum colloqui, (nam ſponſalia cum a contrahi poſſunt, ex iure noſtro, matrimonium tamen ſiue nuptiæ vſque ad annos pubertatis differendæ ſunt.) De cunabulis pupisque ſermonem inſtituat, altiora

linquat. Pubes ſi facta fuerit, puppaſq; te liquerit, de amore habitu, coloreque veſtium, & quicquid ea ætas amat proferat, choreas, ſaltationes, nuptias feſtiuaque alia enarret, & c. ſomnia ex amore prouenientia enumeret, ludos iocoſos inſtituat, alea cum ipſa, non tamen diſcalceatus, chartis, ſcaccho, &c. ludat, & ſi qui ſunt alij ludi, quos recenſet innumeros Gargantua. Aenigmata iocunda proponat, quorum libelli pleni hinc inde proſtant.

Cum matrona vidua, relictis illis leuibus, cum ea antea virili ſubmiſſa fuerit iugo, honeſta erit ſermocinatio, plane œconomica & domeſtica, de regimine domus, gubernatione familiæ, educatione libe-

iberorum, quæ amatorem deſiderii
ui compotem reddet potiundique
a facultatem præbebit. Non tamen
acile author alicui ero, aut ſuaſor
viduam ducendi, præſertim ſi li-
eros ex priori matrimonio habeat,
non quod ipſis non faueam: ſed
quia pleraque ea matrimonia plena
unt litium iurgiorum & diſcordi-
rum, vt plusquam ſatis manifeſtum
ſt. Illa etenim nititur ſceptrum do-
neſticum ad ſe trahere, enſemque
ua arripere manu, vt ſexus ille
nuliebris natura ſua imperandi
ibidine ardet, iure tamen noſtro
llis ademptum per ſalutarem illam
egem *fœmimæ ff. de reg. iur.* Illa
i quid non recte ad nutum ipſius

conceſſerit, murmurare incipit, allegans acta & prioris mariti, ac ſi eſſet alter aſcititius, obiicit ipſi extrema, quæ miſer iſte concoquere tenetur, miſeram exhibens faciem, ac ſi quotidie Miſerere oraret: aliis amicis, viciniſque ſuis præ pudore miſeriam ſuam paſſionemque, durumque iugum conqueri explicareque non audet. Quid miſer ille faciet? Quid incipiet? Bona verba fruſtranea. Verbera nihil efficiunt. Si putet vnum eiicere dæmonẽ, decem alios deteriores aſciſcit. Gaudiũ habet nullum, niſi quod dicatur habere Mulierem. Si modo gaudium eſt mulier mala herba, neceſſariumque malum Mulierem habet, de qua verè dicere poteſt: Vxorem duxi, Libertatem

endidi. Me Hercle qnid feci? de ta-
verè & illud dici poteſt. Negoti-
m habere, qui velit vxorem, aut
auem ſibi comparato: in his enim
emper aliquid reſarciendum inue-
iet. Quid tandem aggredietur ille
hiſer? Domi in pace, qui viuére au-
umabat, nil niſi jurgia, liteſque
udire cogitur. Animum ſumit Ma-
tis caſtra ſequi: melius ducit v-
iam horam ſubire malum, quam
or, tantiſque cruciari angoribus
Offendit ipſum forte amicus in
aſtris, facta cruce ſe ſignat. Quis
ete hucce adegit? inquit. Quid
nali impulit? Hicce te non quæſi-
iiſſem, ne ſomniaſſem. Veritatem
atetur coactus ille miles: Mea vx-
or. Hicce finis tragicus coniugij
alis comœdiæ, quod incipiebat.

Vnde Accurſ. not. ad leg. rem nõ nonaus. 12. *C. de Iudic.* Bulgarum hic deriſum fuiſſe à ſuis auditoribus, quod cum nocte viduam duxiſſet, mane conſequente illam legem cepiſſet interpretari. Socrates tamen cum vellet nubere mulierem litigioſiſſimam, quam inuenire potuit, ſibi matrimonio copulauit, quæ ipſum ſtatim vt domum intrauerat, iurgiis & contumeliis impetebat. Ipſe autem, vt patientiſſ. ad omnia tacebat. Cumque ab amicis interrogatus fuiſſet, cur tam inquietiſſ. mulieri nupſiſſet. Reſp. Vt diſcerem in domo qualis eſſe debeam in foro. Sed tu tibi à viduis caue. Quia viduæ vtpote expertæ iugum illud matrimonij laſciuiores ſunt virginib.

quæ

riæ nunquam ſuauitatem illam
iſtarunt, ſicque memores prio-
m diutius ſe circumduci haud
tiuntur, ſed omnem impendunt
peram, vt ſi quis ſeſe offerat, ſua-
e ipſe officia deferat, ac pollea-
r eum laqueis ſuis capiant irriti-
m & ad matrimonium blãditijs,
ecebriſque ſuis alliciant.

Supereſt regula 4. *Habeat rati-
em ſtatus.* prænotandum hiſce,
atuor eſſe ſtatus hominum. R v-
r i c i, qui in villis, pagis, vi-
que degunt. Sunt ciues, qui in
itatibus habitant. Sunt Nobi-
, qui in caſtris & propugnacu-
ſuperbiunt. Sunt Principes, qui
arcibus, regijſque aulis ſplenden
habitant. Hiſce duobus poſte-
ribus ſepoſitis; Aulam enim

 anti-

nunquam ingreſſus. *Exeat aula qui vult eſſe pius.* Viue tibi quantumque potes præluſtria vita, ſæuum præluſtri fulmen ab arce venit, de duobus prioribus agere inſtitui. Tu qui ruſticus es ruſticè ama. Sylueſtrem tenui, Muſam meditare in auena: ad tuam Elyſam accedens amplectere illam nouies.

Saluta ipſam ruſticè. Aurea fax. ad ſaltum illam vocans, ſiſte gradum: da ipſi ſignum digito: iube ſilueſtrem Muſam cantari. Ad genua poſitam ceu iaculum præmittes, finita chorea prima da ei bibere ex olla. Adhuc ſemel. Hoc tibi ſuadeo. Relinque ruſticis ſuos choros.

Ruſtica gens eſt optima flens, & peſſi-

peſſima ridens
Vngentem pungit, pungentem ru-
ſticus vngit.

Vnde autem ruſtica iſta ruditas & udis ruſticitas in ruſticis ſiet, delucit Ouidius de Latona. Sufficint hæcce. nil mihi negoci cum pſis: De Ciuitatêſibus ſupereſt, vt icamus. Sciat amator ciuitatêſis iuiliter ſeſe in amatæ ſuæ præſentia erere & applicare vrbane, ciuilia roferat verba: vt ciuilitatis ſtuioſus morumque habeatur. Ruſcos mores affectioneſque fugiat. alicas, Hiſpanicas, Gallicaſque nulationes in baſiis, oſculandis anibus, retrouertendis pedibus aulis principum amodò quæ vint tanquam ignorans intermit-, reſpuat, nobilibus aulæ relinquat,

quat, magi etenim ciuitatenſi, dedecori quam honori ſunt, quamuis id genus hodiernis moribus maximè æmulentur puellæ ciuitatenſes dubiæ, quò flectant, reflectantque modo manus. Vanitas vanitatum & omnia vanitas. Diuturnum noſtrum colloquium ad Tabulam nos vocat. Ad Tab. ad Tab. Amator. Menſa ſtrata, edulia appoſita, cratereſque coronati Tibicines & fidicines canunt: Sume aquam: Accumbe.

De Conuictu.

Victus appellatione quid contineatur, docet nos *ICtus Vlp. in leg verbo Victus 43. cum ſeq. ff. de V. S.* aſt conuictus ex natura præpoſiti

onis inſeparabilis CON ſignificat communionem in victu, comeſtionem cum altero; natura etenim præpoſitionis CON eſt, vt augeat, iungatque ſicut videre eſt in omnibus verbis hacce præpoſitione incipientibus. Concordia dicta, quaſi coniuncta duorum vel plurium corda? confines: quaſi coniuncti fines. Collatio: quaſi cum alio latio. Colloquium, quaſi cum alio iuncta loquela, &c. de quibus Lexica, Calepinus & Vulpellus. Rite autem tertio ſubiungitur loco Conuictus, poſt habitum enim diuturnum Colloquium inter amicos honoris eſt, vt alter alterum ad Conuictum inuitet, eo ſiquidem amicitia, quæ iam incepit, confirmatur, creſcit & augetur. Vnde &

Iup-

Iuppiter ξενικὸς, maximè ab eo laudatur, quod fuerit liberalis. ſuſceperit hoſpites peregrinos, ijſque amicitiæ ſymbolum ac teſſeram cõmunicauit. Et maior familiaritas contrahitur in cibo, quam in colloquio & facilius quis decipitur inter epulas, vt per *Ioh. Andr. in cap. inter omnes, 28. q. 1. gl. in l. dotum. C. de dolo. Marq, de Suſan tr. de Iuda. p. 1. c. 4. n. 20.* Rite ſubiung Conuictnm dixi. Sine Cerere enim & Baccho friget Venus, & vt Venus cantat:

Cum Cerere & Baccho mea vinct. potentia magna eſt,
Abſque his exiguam vim meus ign. habet.

Vinum enim cuius præſidium tutelamque gerit Bacchus, ſecund. co

mu

mun. omnium Medicorum ſenten-
iam calefacit & cor hominis læti-
icat teſte ſacra pagina. ex illo calo
e & lætitia flammulæ Amoris in-
endantur, pruritusque in animis
mantium excitatur. Vnde Bacchus
Oblecto dulci mœrentia corda lyæo,
Oſor triſtitiæ lætitiæque dator.
xemplo eſt Lothus, quem nimius
ni potus ad illicitum filiarum ſu-
um concubitũ deduxit. Vnde &
æcipit Apoſt. *Ne inebriamini vi-*
in quo eſt luxuria. Item, *Nox &*
ior, vinumq; nihil moderabile ſua-
nt. Plures enim Gula, quam Enſis
rimit. Exemplo ſunt 40. illi po-
ores, qui in certamine potandi
Alex. M. inſtituto ſuam bibaci-
em probantes interiere: exem-
eſt ille prælatus in monte Faliſ-
corum

corum volgo Monte Fiaſcon in Italia, vbi optimum vinum Muſcatellum, quod vocant, ſiue EST, EST naſcitur, qui eo obrutus vinoſam vomuit media inter pocula animam, cui ſeruus Epitaphium fecit, quod adhuc aliqua ex parte cernitur:

Propter EST, EST, *Dominus meus*
mortuus eſt.

Exemplo eſt ille potator, cuius Epitaphium in Italia quodam in loco legitur.

Vina dabant vitam, mortem mihi vi-
na dedere
Sobrius auroram cernere nō potui
Oſſa merum ſitiunt, vino conſperge ſe-
pulchrum,
Et calice epoto chare viator abi.

Venus itaque requirit vinum & di

tis muſti humorem. Et Venus in
vinis, Ignis in igne furit. nullo alio
liquidem medio homines ad ſeſe
illicere mage poteſt. quod ſentiens
Lycurgus ſapiens ille legislator
omnes vites eradicari curauit, Tur-
cæque plane ab vſu abſtinere vini
dicuntur: vnde memini me legere
a Busbequio, qui legationis mu-
nus nomine Imp. noſtri in Turcia
obijt, Turcam quendam, cui vi-
num propinabatur amicam ſuam,
ut in abditum locum ſecederet, ro-
gaſſe. Inſuper maiores noſtri libe-
ris ante 18. annum vini potum de-
negabant & ſumma pœna fœmi-
nis Romanis vſus eius interdice-
batur; vnde Ignatius iſte, qui
uxorem ſuam cum vinum bibiſ-
ſet è dolio fuſte interficiens, cæ-
dis à Romulo abſolutus legitur.

Plin.

Plin. libr. 14.*cap.* 13 ex l. à Romulo inſtituta Si vinum biberit domi, vt adulteram puniunto. Ad conuictum noſtrum pocula illa plena mero potatoribus bicongiis relinquentes redeamus, Tabula cibis onuſtis crateribusque coronatis, ſumpta aqua benedicta ſacrataque menſa Amator ſuam amatam manu prehendat, locum ipſi primum aſſignet cum proteſtatione inſufficientiæ, quæ amodo vſitata plus æquo eſt Trinſchantis ſiue præciſoris officium edoctus exerceat amator, excellenter in partes ſecare ſciat Gallinas, anates anſeresque auiculasque & quicquid ſubminiſtrat coquus. In fruſta ſectis primam particulam Amatæ, vt moris eſt in menſa fœmineo ſexui primum pro-

roponi, offer; vt de alis, iecore, de
ſcibus, caput, &c. Paulo poſt &
l poculum manum adponat di-
ctæ dilectum nomine dilecti pro-
nat pocellum, inhoneſta illa vaſa
vitra turpes inſculpta figuras,
rpes inſcripta verſus menſa non
noſcat. Dempta fame primisque
enſis repoſtis adferantur bellaria
rginum propria & exoptata, vt
nt poma, pyra, nuces, caſtaneæ,
lles, & preſſi copia lactis, ficus,
la punica, perſica, vuæ, amyg-
æ, ceraſa, Saccharum, panis S.
rci confectum ſeu defectum, vt
vocabat, omnis generis & co-
is. Vltimo, *Caſeus eſt nequam,*
a digerit omnia ſe quam. Caſeus
reuiat ſocium quem diligit vxor,
n Argus Largus, non Magdalena,
Mathu-

Mathuſalem. Non Habacuc Lazarus, caſus iſte bonus. Præſtant autem caſei & in numero ſunt Parmenſis, Placentinus, & Laudenſis, qui ſummum tota Italia commendationis gradum obtinent, vnde

Commendant Parmam, lac, caſeus atque butyrum.

Caſei iſti Dauentrienſes, Limburgenſes, olidi illi cibarij virides illi procul à menſa tua abſint. Amator habeas itidem notitiam an Amata tua caſeo veſcatur, plures etenim reperiuntur, qui natura abhorent caſeum. Butyrum, mel, electuaria illa, ex ceraſis & pyris confecta adſint in promptu; de quibus omnibus amatæ ſuæ propinat amator; ipſius formam pulcritudinem ruborem roſeum & colore

re pomorum pyrorumque, & c
udet. Saccharum quod reſtat mat
pio ipſius commendet. Quia au-
m aliquando in conuictu quis
rpſit cibum, qui ipſi noxius fue-
t, mortemque aut furorem pro
nore inferat, aliquot quæſt. non
utiles hic tractabimus. prima e-
: *An cibis quibuſdam amor inci-
ri queat?*) cuius affirmatiuam vt-
te probabilem tuebimur: pri-
im notum eſt cibos nutrire, &
e ijs hominem viuere vix poſſe,
ibus autem quis cibis vtitur eo
ndem alimentum & efficaciam
i aſſciſcit; vt videre eſt in ſylue-
bus & feris illis hominibus, In-
nis, trucibus illis Tartaris &
garis, qui radicibus ſylueſtrib.
ūtur; ſicq; ſylueſtres, feri truces

bar-

barbari & bruti redduntur & efficiuntur. Dicas autem cibos aſsumto nutrire corpus tantum & non animum, cuius affectio eſt amor ſicque ex cibis nulla eius conciliatio fieri poteſt?R Cibos quidē corpora nutrire verum eſt: aſt non tantum corpora, ſed & animos? ſpiritus ſiquidem & odores ex cibi prouenientes ſecund. ſuam in natam qualitatem qualificāt hominis animnm, vt vinum non tantum corpori prodeſt, ſed & cor homini animumque eius lætificat & barbaræ gentes non corporib tantum ſed magis animorum affectione truces feroces ſunt. Vt autem corpus corporalibus & tangibilibus aſſumptis nutritur, & ſuſtentatu cibis; ita anima incorporalibus & ijs

, quæ tangi haut queunt, ſpiritubus alitur: vt eodem modo ſendum proprias qualitates & connientias, & corpus, & anima ruetur Caro autem in qua cupiditum noſtrarum radix exiſtit, ſi borum multitudine & varietate nguis reddita fuerit, ſui amorem, xuriæ, reliquorumque vitiorum apetus germinat. Et hoc in cauſa ſe conſueuit, vt mariti abſque Dei more cum vxoribus miſceantur, iod eſt contra Dei præceptum? iod Tobiæ filio per Angelum deit: *Cum acceperis vxorem, ingreſſus ibiculum per tres dies continens eſto ea: nihil aliud facies, niſi orationius vacabis cum ea.* & Iure Canonio præcipitur, quod tamen per inontinentiam, crapulam, & ebrie-

tatem prætermittitur. Vnde tot coniugati veneficiis affecti reperiuntur: ideo per ciborum abſtinentiam caro attenuanda eſt, vt ipſius impetus & affectus exiles ac debiles reddantur, animusque robuſtior ad certamina illa obeunda efficiatur. Nam ſecundum Apoſtolum: *Caro reluctatur ſpiritui,* & contra: & Dominus nos admonet: *Attendite,* inquit, *ne grauentur corda veſtra crapula & ebrietate.* Et eſſe cibos, qui ad libidinem homines ſtimulant, etiam Ethnici docuere. Vnde Ouidius:

Nec minus erucas aptum eſt vitare ſalaces,

Et

Et quicquid Veneri corpora no-ſtra parat.

Qui enim ſalacibus cibis ſe implent, amoriſque victores eſſe cupiunt, ijs ſunt ſimiles, qui inermibus hoſtibus ad ſe confodiendum arma tradunt. Et ex herbis amatoria fieri communis Medicorum & Magorum ſchola tradit, & præcipue de frutice quodam Charicoblephaton vocato, quem miſcendis amatoriis efficacem eſſe ſcribunt. Item de Staphylino Plinus tradit, qui de Herba, quam centum capita vocant, ſic inquit: *Radix eius alterutrius ſexus ſimilitudinem refert rara inuentu, ſed ſi viris contigerit mas, amabiles fiunt, ob hoc & Phaonem Lesbium à Sappho dilectum tradit.*

Eandem vim Airorum herbam & Cantanacen Theſſalam herbam poſſidere arbitratur, nec ſecus de herba phyteuma ſentit. Sagittas præterea corpore eductas, ſi terram non attigerint, ſubiectas cubantibus amatorium eſſe Orpheus & Archeleus referente Plinio ſcribunt. Multa item ſunt quibus amatorium faſcinum procurari exiſtimatur, vt mineralia, lapides, metalla, herbæ, plantæ, arbores, animalia, &c. Quid efficere potens Diaſatyrion, itidem boleti ceruinini, zibetum manus inunctum: indagand, expertis relinquo, & ſunt piſcium ſiue potius terræ excrementi genus quoddam Itali cape longi vocant, capedonti caparoli Oſtreæ item Veneris irrita-

itamentum ſummum, obidque
etiam ſumme ab Italis Venereis
mantur & ſi quæ ſunt alia, de
uibus conſulantur VVeckeri ſe-
reta. Laudatur ad id à Virgilio
Hippomanes. probatur vltimo cum
nt maleficia ad odium conci-
and. vt refert Andreas Cæſalpi-
us in dæmon. inueſtigat. cap. 5.
unt etiam ad amorem ex natura
ontrariorum. De cibo quod di-
imus & ad potionem referre poſ-
umus, vnde quæſtio ſecunda
rit:

An pocula amatoria ſiue philtra, liquid ad amorem conciliandum potentia & efficacia habeant?) In qua
e affirmatiuam tum rationibus, um exemplis tenebimus: cibis enim non tantum ſuſtentantur cor-

pora noſtra ſed & potionibus: mage ſiquidem tranſeunt & citius potiones quam cibi, id quod medicorum exemplis probatur. Plures enim potiones medicinales quam electuaria, &c. ab iis ægrotis exhibentur, in quo tamen medendi genere Theophraſtus & eius aſſeclæ à Galeni ſchola digreſſi fuere quintam eſſentiam ſiue animam & ſpiritum rei vaccinis illis potionibus Galenicis præferentes, quorum medicina etiam hodie in plerisque Principum aulis recepta viget & floret. Quia Faſcni amatorij cauſa duplex, vt refert *Vair. in lib.* 1. *de Faſc. c.* 8. altera ab internis principiis altera ab externis oriẽs, de prima quædam præmittemus.

Quo-

Quotieſcumque amans in amore
em amatam ſibi non reſpondere
nimaduertit, ad amatorium faſ-
inum confugit quo ſibi illam ob-
equentem reddat, quod quidem
ſcinum, ſi ab interna cauſa fiat
am qualitatem habet, quam faſ-
inans in rem amatam remiſſe vel
atenſe iaculatus fuit. Atque hæc a-
noris ægritudo nihil aliud eſſe vi-
etur quam ardens animi affectus
tra bilis affinis & conſimilis, quo
nimus ipſe aſſidue agitatus, ob
licuius pulcritudinis imaginem
tque formam ſibi ſemper ob-
erſantem flagrat. Amans igitur ſti-
nulis deſiderij incenſus vſque adeo
rdet, donec per faſcinũ votũ conſe
uatur. Huius vero Amatorij faſcini
luplex qualitas aſſignari poteſt: al-

re, ab internis principijs, altera ab externis promanans. Quæ ab internis principiis, vt fronte, imaginatione ac reliquis oritur, non illico rem amatam peſſundat, cum id amans faſcinator non intendat. Sed tantum ſtudet, vt ſibi in amore reſpondeat, quæ ſi pertinax perſeuerat, faſcini rabies vniuerſum corporis habitum inficit, & primo ad maciē & pallorem, deinde ad varias ægritudines & morbos, demum ad interitum amans perducitur. Hoc amoris genere Phyllis Lycurgi Thracum regis filia infecta legitur, quæ cum Demophoontem Theſei filium à Troiana expeditione redeuntem & à rege hoſpitio exceptum deperiret, eo furore ac inſania correpta eſt,

ia illo frui nequiret, vt amo-
impatientia poſt multas ægri-
lines laqueo vitam finierit. Sic I-
is liberali facie puer cum Anaxa-
em puellam incredibili amore
ſequeretur, interijt. Sic Hæmon
ebanus cum Antigones Oedipi
Iocaſtæ filiæ amore contabeſce-
, ſibi mortem conſciuit. Eodem
rtis genere puella Sappho ex Les-
inſula vitam cum morte com-
tauit, Phaonis liberalis formæ
leſcentis amore percita. Quam
itata Biblis Mileti filia ex Cyane
uni fratri amore faſcinata la-
o ſe ſuſpendit, vt *De arte A-
diOuid. refert.*

Biblida quid referam? vetito quæ fratris amore
Arſit, & eſt laqueo fortiter vlta nefas.

Pyrami quoque & Thysbes necem eiſdem faſcini viribus nonnulli adſcribunt. Sic etiam Galeacius Mantuanus, cui cum quædam puella quam deperibat per iocum imperabat, vt ſe in fluuium deiicere, amatorio faſcino rationis vſu orbatus, eidem obtemperauit; ſequ vitâ priuauit. Sic Timagoras v Cælius eſt autor præcipitē ſe dedi Miletis adoleſcentis Athenienſi iuſſu, cuius faſcinantibus radiis infectus erat: in quod mortis genu parum abfuit, quin Antiochus Seleuci regis filius incideret, nouerc Stratonices infādo amor correptu ſed pius pater filij vitæ amans, ch ſſimam ſibi coniugem eidem fili cedere non dubitauit; quod in an

m incidiſſet fortunæ acceptum
ferens, quod vſquam ad mortem
diſſimularet, ipſius pudori im-
itans, eo planeque beſtiali faſcino
ſciua illa Semiramis equum ad
pitum vſque adamaſſe dicitur.
em, Iulia nouerca illa Antonini
np. cui cum Imp. nudæ in ſinum
ceret: Si liceret, &c. illa ſi libet,
cet. an neſcis Imp. eſſe, legem fer-
non accipere, eodemque plane
abolico in fecti fuere amore Ne-
ille impius Imperat. Cambyſes,
erodes, &c quorum illi duo ſoro-
s ſuas impregnarunt & in vxores
uxerunt. hic vero fratris ſui phi-
ppi coniugem ad ſe rapuit. & in-
enſi ſunt præter omnes Nationes
ias Itali, qui ſine vllo honeſtatis

ro-

reſpectu & contra naturam in formoſos pueros ſuum amorem beſtialem, potius ſæuitiam dixerim, vt etiam eſt Sodomitica ſæuitia, dirigunt, quorum exempla quoque Florentiæ & in vrbe Roma plurima vidi. At ſi ab externis cauſis faſcinum inferatur, præter ea quæ ſupra in priori quæſt. diximus, grauiſſima mala effaſcinandis nonnullis medicaminibus inferuntur. Quia autem in hac quæſt. de faſcinis, quæ per pocula fiunt tractare propoſuimus: Primo quibus modis ea fiant præmittemus. Dein exempla ſubiungemus. Ne autem cupidæ iuuenti talia conficiendi pocula amatoria, vtpote quæ dubia ſatis dubium ſæpiſſime ſortiuntur euentum, author ſim, ſicque eiuſdem criminis

con-

nſors & particeps ab aliis dicar, nitteda, quam re cenſere potus honeſtum duco.

Habere autem ea maximam vim potentiam & iura teſtantur no- a *in l. ſi quis. §. abortionis ff. de* *n.* ibi. Qui abortionis aut ama- rium poculum dant. Si eo mu- er aut homo perierit, honeſtio- s in inſulam deportantor, viliores timo ſupplicio afficiuntor: quia res mali exempli, quamuis non alo animo fecerint. Teſtantur hiſtorici Lucretium poetam usmodi amatorio poculo infect- n eo furoris raptum fuiſſe, vt anum ſibi intulerit, de quo Poli- anus in Nutricia cantat.

ec qui philtra bibit nimioque inſa-
nus amore

Mox

Mox ferro occubuit: ſic mentem ami ſerat omnem.

Lucullum quoque Imp. clariſs. a matorio poculo propinato periiſſ teſtis eſt Plinius Sic alij quam plurimi. *Et Ariſtoteles 7. Eth. 3. c. ai* iram & cupiditates Venereas cæteraque ſimilia corpus etiam manifeſte permutaſſe atque nonnullo in furorem & inſaniam adegiſſe Quid enim ipſimet Ariſtoteli euenit? Quid Salomoni, qui aſſiduitate & conuerſatione mulierum adorauit idola & eis templum ædificauit 3. *Reg* 11. *&c. Salomon* 32 *q* 4. *& Eccleſ.* 47. ideo ipſe ſcripſit. Vinum & mulieres faciunt apoſtatare ſapientes. Quid enim Appio Claudio ICto, qui amore virginis captus omne fas atque nefas miſcuiſſe

uiſſe dicitur *l. 2. § in t um ff. de rig. iur. & Lucius Florus de geſtis om cap. 1. tit. de ſeditio. verſ ſecunum in vrbe decemuirarum.* libido onflauit. Vt autem nullus mediorum de morbo aliquo tractat, uin & amuletum ſiue remedium d depellendum morbum ſubiici, ſic & hic contra amatoria fa:cina amuleta parare operæ pretim duxi. Puluerem in quo ſe mula olutauerit, corpori inſperſum itigare amoris ardores Plinius fert. Cyrici fontem cupidinis ineniri ex quo potantes amorem eponāt Mutiauus exiſtimat. In detro ranæ latere quæ Rubeta vocar, oſſ culum inueniri aiunt quo mor inhibetur. chamæ leontis cinore amatoria diſſolui ex

Democriti ſententia traditur. Salutare contra amatoria faſcina arbitratur hortus ſanitatis, florem S. Ioannis, qui dicit veſperi natalis D. Ioannis decerptum & ſuper lecto ſuſpenſum. Nonnulli amoris faſcinum ſic hebetandum cenſent: Viſus eſt amouendus, ne oculorum oculis adiungantur, neue lumina cum luminibus copulentur? vndé namque amoris peſtis adſciſcitur, illinc cauſam remouendo remedium ſumendum. hinc, *Lontan de l' occhio, lontan del cuore.* Qui procul ab oculis, procul eſt à corde remotus. Idcirco omnis conſuetudo eſt remouenda, otium tollendum. Ocia enim dant vitia

Otia ſi tollas periere Cupidinis arcus.

Quæri-

Quæritur, Ægyſtus quare ſit factus adulter

In promptu cauſa eſt: deſidioſus erat. Grauioribus curis animus adhibendus. Res age, tutus erit. Cui liber eſt cordi, liber amoris erit, ſanguis emittendus, omnia etiam excrementa per ſudorem eiicienda ſunt, mutationem loci, lecti & indumenti ſuadet Mengus *cap. 7. in fin.* Et quoniam rei amatæ imago & ſimilitudo, quæ nocte atque dies ob oculos nobis obuerſatur, nos effaſcinatos habet? ideo in grauiorem aliam curam, magisque anxiam animus eſt diſtrahendus quouſque inſidens illa mentis imaginatio ac feruor intepeſcat, quod Lucretius hiſce verſibus aperit?

Sed fugitare docet ſimulacra & pabula amoris
Abſterrere ſibi atque alio conuertere mentem.
Atque iaceret amor collectum in corpora quaeque.

Crates Thebanus de amore ſic dixiſſe fertur. Amorem fame ſedari, ſin minus, tempore, quòd ſi duo hæc minus ſufficerint, ad laqueum eſt accedendum: ad quod poeta Auſon. reſpexit, cum de amantium amentia loqueretur. Simili quoque remedio Chaldæi in Iuſtina Antonini Imper. filia & Marci Philoſophi vxore vtendum conſuluerunt, vt ſi eam à gladiatoris amore quem deperibat liberare vellent, gladiatoris occiſi ſanguinem bibendum traderent, & ſta-

tim cum viro ſuo concumberet, quo peracto illico liberatam legimus: cuius Epitaph. recenſet N. *Chytr. in delicijs itiner. Aman. de nat. dæm. libr 3. pag 97.* Sed quoniam de amore abolendo Cadmus Mileſius, Samocraticus Nigidius & Ouidius ælijque ſcripſere, hac de cauſa præſenti ſermoni finem imponemus.

Quæſtio tertia erit: *Num ſufficienter amor ex conuictu prohibeatur?* In qua & affirmatiua tutior erit, primo ob communem & naturalem illam hominum inter ſe coniunctionem *leg. vt vim 3. ff. de iuſt. & iur. argum. pr Inſtit de iure n.g. & c. verb. hinc educatio.* Deinde nemo facilè ignotum & peregrinum ad conuictum admittit,

 prop-

propter ſuſpicionem periculorum & venenorum, quam multa exempla ſatis nobis aperuere: & vt hodie amicitia illa inter homines eſt omnes clamant: *Non cuiuis porrigas dextram, non prius quempiam agnoſcas amicum, niſi modium ſalis cum eo conſumpſeris*, quæ quamuis cautelas nobis ſurrogent, in eo tamen conueniunt maximè amicitiam contrahi & conſeruari conuictu. vbi namque plures fiunt contractu, familiaritates, neceſſitudines, vbi mage coniunguntur homines, vbi plura coniunguntur ſponſalia, promiſſiones, ſtipulationes, emptiones & venditiones, omnes alij contractus & negotia, niſi inter calices & pocula ibi enim ineuntur fraternitates, Tuitates, bibitur ad ſanitatem pocu-

ſanitatem, poculum Reale, pocu-
Iouiale, poculumLatinum. Hauſti-
cos & ſic amicitia poculis confir-
matur, creſcit & augetur?ſic quæ
intercedunt inimicitiæ, concilian-
tur & tolluntur illæ poculis & ius
noſtrum præſumit ex conuictu
& conbibitione inimicitias eſſe
remiſſas, contra ius igitur, vtpote
non falſam & fictam, ſed veram
Philoſophiam profitens *l.* 1. *ff de
iuſt. & iur.* non facile præſumemus
contrarium, vlterius omnes em-
ptiones, venditiones, &c pleræque
poculis tanquam certiſſimo ſigillo
confirmantur & obſignantur, qui-
bus ſatis amorem ax conuictu pro-
cari poſſe puto.

Occaſione h. q. altera exurgit. *Nam
ſtipulationes & promiſſiones in ebri-*

tate facta teneāt?) Affirmatiuā cu
diſtinctione tamen opinionem tue
bimur. Omne enim promiſſum ca
dit in debitum iuxta vulgare. &
omnia promiſſa iuxta Ethnicorum
Iuriſconſultorum & Theologorum
communiores ſententias, quæ non
vergunt in detrimentum animæ
ſunt ſeruanda & pacta inquit præ-
tor ſeruabo. Nihilque tam congru-
um eſt humanæ fidei quam pacta
ſeruare *l. 1. ff. de pact.* Item fran-
genti fidem fides frangatur eidem.
Item, Ebrietas non excuſat, & ſum-
mæ eſſet leuitates & in conſtantiæ
ſignum promiſſum heſternum ho-
die retractare aut reuocare iuxta
illud Terent. Modo ait modo ne-
gat. Hæc pro affirmatiua ſunt
argumenta, diſtinctione tamen

res

fiet dilucidior. Aut promit- ns natura fuit ebrietate obru- , vt vſu rationis priuatus cen- etur aut non', & aut ſine cauſa de ſimpliciter ſine vlla qualita- quid promiſit aut ſecus. Prio- caſu cum ebrius & furioſus, cær. caſu comparentur, pro- ſſionem illam facile reuocare it, cum nihil agere potuerit in rietate conſtitutus, itidem ſi ſi- cauſa quid promiſerit nihil vr- : ſecus ſi cum cauſa. nemo m facile præſumitur ſuum iacta- nemoque ita liberalis cenſe- . vt ſine cauſa præcedente ſua alium transferre æſtime- .

Deinde & alia diſtinctio pote- adſerri. Aut promiſſum illud eſt

licitum & poſſibile, nihilque nocê: ipſi promiſſori. aut eſt illicitum, impoſſibile noxiumque. Priori caſu bene tenet: poſteriori vero non, dum quicquid Iuri noſtro aduerſatur, & illicitum eſt, ab eo reſpuitur & turpis rei promiſſio nulla eſt, & ſup. adducta pro affirmatiua argumenta loquuntur in promiſſis licitis, & cum cauſa factis, quæ qualitas poſterior in caſu ebrietatis caſſare præſumitur, ob mentis vino obrutæ errorem & Theologorum & ICtorum ſententia in eo intelligenda eſt: vbi quis quaſi coactus, & ex iuſto metu aliquid promittit, eo caſu limitant, ſi citra periculum animæ præſtari poſſit, ſeruandum eſſe, qui metus cum hic abfuiſſe præſumitur in promiſſione, nec ad

debi-

debiti præſtationem vrgeri poteſt, Prætoris edictum legiſq́, allegatus text. &c. in pactis quæ non oriuntur ex vna tantum parte, ſed ſunt duorum vel plurium in idem placitum conſenſus, loquuntur, ſicque ſemper pacta illa quæ ex vtriuſque partis conſenſu & animo nō renuente fiunt ſeruanda humanæ fidei congruum eſſe, ducunt: & illud, ebrietas non excuſat, in delictis illis locum habet, & procedit ſi non à Toto aſt bene à Tanto. *Summa angelica in vocab. Ebrietas & l. omne delictum §. Qui ſe verſ. per vinum lapſis & delinquemtibus in ebrietate,* leminuenda eſt quidem, pœna &c. *ff. de re mil.* & illud modo negat, in tali caſu ebrietatis inconſtantiam minime arguit, cum per vinum,

œc. etiam ſapientiſsimi pientiſſimique lapſi fuerint argumento Lothi & Noachi: & nemo inebriatus cenſetur Doctor. *Quid enim non deſignat ebrietas* ? iuxta Ouid. *aperta recludit. Nox & amor. Vinumque nihil moderabile ſuadent. Et ſunt tres, qui ſine vllo diſcrimine vera fatentur: Ebrius & ſtultus neſciuſque puer.*

Et maxime hæc quæſtio controuertitur & practicatur in caſibus matrimonialibus vbi tamen plerumque pro matrimonio ob fauorem eius, & vt potius valeat actus quam pereat, reſpondetur Admonendi igitur ſunt iuuenes in conuiuiis puellis aſſidentes, vt animam ſuam à nimio vini potu innoxiam ſeruent & cuſtodiant lingua m

guamque cohibeant, digitis compeſcant labella, ne quicquam cuius ex poſt facto pœniteat, & ſiquidem ſero, vt ſapiunt Phryges, effutiant, ſtipulantur, promittante, cui ſi locum dederint admonitioni, tuti erunt. Bacche, tua munera bibimus, crateres dulci lyæo plenos exhauſimus. Ad oſcula accede, audax amator.

De Oſculis.

RECTE quarto loco ponuntur oſcula, vt enim ex Viſu ad Colloquium, à Colloquio ad Coniunctum, ſic à Conuictu ad Oſcula peruenitur. Eſt autem Oſculum deminutum ab ore, & dici,

& dici poteſt, quaſi oris ad os admonitio, alio nomine Baſium. Et eſt antiquiſſimus mos oſculo ſeſe ſalutare, vt in canticis ſuis ſapientiſſimus iſte rex Salomon ſæpiſſime oſculorum facit mentionem Oſculetur me oſculo oris ſui, & Dauid in Pſalmo 2 Oſculamini filium. Oſculo autem ſumma amicitia & familiaritas innuitur, quid enim pretioſius homo homini porrigere poſſit oſculo? Cor ipſum tradere nequit, multo minus animam. Os igitur ori amici admouet, vt ibi anima, quæ dicitur vna amicorum in duobus corporibus tanquam in confinibus & terminis territorij amicorum conueniat, iusque ſuum vtrique tribuat, in alio ſiquidem cómodiori loco conſiſtere haut po-

teſt, vnde conſtipata cum tanto rubore lilia miſto inter genas oſculantium venit. : donec colloquio finito paulatim ad ſuum interius recedat, Inde apud omnes penè gentes in vſu fuere : id quod omnibus ſatis notum eſt ex falſo fictitio & ex Diabolico corde proueniente Traditoris Iudæ Iſcariotæ oſculo, quod in prouerb. ait : Oſculum Iudæ : quando ex falſo animo & ſimulata ſanctitate aliquid agitur.

Apud Roman. ſatis teſtatur Ouidius, paſſim in de arte amandi, de quibus inferius, vt adhuc in Italia tã inter maſculos, quã fæminas mos ille viget, apud Germanos in multis locis vſitatum vidi Coloniæ Agripp. Tubingæ, &c. vbi nefas grande creditur ſi iuuenis ad puellam veni

veniens ipſam non oſculetur, &
amplexetur: aſt in aliis locis con
trarium obtinet: ſi enim quis apu
nos in chorea puellam oſculetur in
dignata pro[illegible]. Quam mi
&c. aſt in oſculo & vbi nemo vide
benè patiuntur, imo per totam no
ctem non ſemel ferre recuſant: nam
poſt factum oſculum nihil reliqu
manet, quod cernatur: tantum d
abſterſione agitur. Hic offertur ali
quæſtio practicabilis.

Num per oſculum alteri quam
marito datum pudicitia vxoris il
libata maneat?) In hac quæſtion
probè habenda eſt ratio perſona
rum perſonæ ſiquidem agnatæ affi
nes, vtpote ob conſanguinitatem
& cognationem ſanguinis à ſuſpi-
cione

ione ſunt immunes, ipſe enim pudor naturalis & præſumtio iuris eas excuſat, Sed quid de Monachis? Excuſat illos religionis votum, vnde mulieribus, cum quibus nihil mali præſumitur, cohabitare poſſunt vt cum matre, ſorore, &c. arg. titul. de cohabitatione Clericorum. Sed ſi aliam in via ſiue alibi oſculati fuerint. Benedictio illos excuſat cum præſumantur dicere: Pater noſter, & Benedictionem. Sed à tali benedictione libera nos Domine:

Quicquid agit mundus, monachus
vult eſſe ſecundus.
Non audet Stygius Pluto tentare
quod audet
Effrenis monachus Plenaque fraudis anus.

Vide

Vide *Boer. deciſ. 72. in fin.* vbi refert exemplum de Abbate Fontis Gulielmi ordinis Ciſtercienſis Bazaren. Diœceſ. qui detinebat vxorem cuiuſdam pauperis & ei Abbati fuerat inhibitum, de amplius cum ea conuerſando ſub pœna, qui tamen contrarium fecit, fuit inſtante marito & curatore regio in emendam condemnatus.

Sed contrarium magis puto verum eo ipſo, quod clericus interdictum matrimonium ſibi ſcit & votum ſuum transgreditur magis peccare vidêt primo ex trans greſſione & voti ruptione, ſecundo ex adulterio. in Laico enim ſimplex eſt fornicatio, in Clerico adulterium & voti trànsgreſſio. Oculus Moral. cap. 12. propr. 7. in pr. ſicut enim

im ipſi antea liberum eſt votum
ere, aut inire matrimonium, ſic
ſtea ex neceſſitate tenetur ſerua-
, aut niſi faciat, maius incurrit
ccatum, hoc meum iudicium
uo cuiuſcumque alterius meli-
ſentientis.

d quid Scolaribus?) eos à tali ſu-
icione ſiniſtra Baldus releuare
n vult, cum regulariter ſint luxu-
oſi: & firma pene argumenta fa-
, quod ſi ſæpius ſcolares ad do-
um puellæ cuiusdam eant, quod
eretrix ea ſiet cenſenda: vlterius
arguit, quod locator condu-
rem expellere domo nequeat, ſi
eretricem in eam introducat, ſci-
enim debet ſcolares eſſe luxurio-
, &c. Oſculum igitur ſi inter-
nerit inter perſonas tales, illiba-

ta

ta pudicitia haut videri poteſt. *Oſcula enim inquit Ouid. qui ſumpſit ſi non & cætera ſumpſit:*
Hæc quoque quæ data ſunt perdere dignus erat.

Innuens proximum præparatorium ad adulterium oſculum eſſe. Et Antonius Venerius Dux 64. Venetiarum proprium filium Aloyſium carcerauit, quod inuitæ mulieri oſculum præripuiſſet, vt refert Boſſ. *tract. crimin. Iulius Ferretus de re nauali libr.* 12. addit quia cornua hirci poſuerat in hoſtio domus mariti ipſius amaſiæ, & iuuenis mœſtus mœrore & verecundia periit maximo cordis dolore. videatur latius *Petrus Martellius in hiſtor. princip. Ven.* Facile igitur haud ſuaſerim oſcula

ab alterius vxore ſumere, niſi & verba plagaſque exſpectare velit. Qua tamen pœna afficiendus ſiet oſculum rapiens virgini inuitæ Sereniſsim Regem Federicum voluiſſe ſcire refert Affl:ct. *deciſion.* 276. & dicit duas eſſe opiniones: prima quod puniatur pœna capitis ſecundum *Bald. in leg. ſi fugitiui, C. de ſeru. fugit. allegans leg. ſi quis non dicam, C. de epiſcop & cleric. & hoc eſſe ſpeciale in hoc delicto*: quia attentauit pudicitiam ſecundum eum. Secunda opinio fuit, quod pro iſto oſculo pœna ſit arbitraria, & hoc tenet Gloſſa *in leg. 1. in princ. de extraord. criminum & Cyn. in d. l. ſi quis in 6. oppoſ. in ſua diſtinct.* & idem dicit Bald. *ibi in ſua oppoſit.* dum dicit; quod ſi per-

peruenit ad actum remotum, vt oſculum mitius puniatur. allegat dict. Gl. *& Iacob. Butr.* ita tenere hæc opinio fundatur ex text. *d. leg. 1. de extraordin. crim. ff. ibi.* & ſi effectus ſceleris potiri non poſſit propter voluntatem, perniotioſæ libidinis extra ordinem punitur, qui text. intelligitur ſecundum Gl. in eo, qui peruenit ad colloquia & oſcula ſiue baſia & probatur ratione euidenti, nam per oſculum & amplexum ſolum non maculatur virginitas corporis neque mentis, ergo mitius arbitrariè debet puniri, & in iſta opinione videtur eſſe *Salic. in leg. is qui cum telo, C. de ſicar. in ſua diſt. dum allegat l. 1. de extraord. crim. & Rap. Cumanus* conſuluit, quod

quod ſi virgo non corrupta licet eam violenter proſtrauerit in terram, vt eam cognoſceret carnaliter, quod non fecit, quia non potuit, non venit puniendus pœna mortis, & dicit Afflict. fuiſſe votatum, quod iſte propter dictum oſculum cum amplexu contra voluntatem mulieris acclamantis in ſtrata publica puniatur ad pœnam relegationis à ciuitate Sarni, vbi fuit factum dictum oſculum per 30. milliaria, & ad pœnam moderandam ſecundum eius diuitias & paupertatem. Et *Caſar Vrſillut in addit.* ibi dicit, quod illa pœna intelligatur procedere de iure communi, ſecus intus ciuitatem Neapolit. in qua ſi quis oſculatus fuerit aliquam mulie-

rem per ca. regni quod incipit Rubert. punitur pœna mortis, refert hæc & ſequitur *Grammat. conſil. ſuo crimin.* 48. & concludit iſta non procedere, niſi ſolum in ipſa ciuitate & non extendi ſeu ampliari in caſib. quod hodie eſt ſecus: nam per totum regnum & quamlibet partem ipſius per nouellam pragmaticam editam ſub die Maij 1562. pœna mortis ſtatuta, & de oſculo luxurioſo, quod puniatur mulier ac ſi commiſiſſet adulterium *Decius in Rubr. de iudiciis. col.* 2. *Sylua nupt. lib.* 4. *nu.* 77. *fol.* 138.

Hæc de oſculis alienis non conceſſis. Amatori autem, ſi contingant oſcula felici ſucceſſu, haut intermittet, quamuis n. amaſia ab

ini

initio præ pudore & verecundia dare renuat, accipere tamē non recuſabit donec pudore diſcuſſo, ipſamet baſia arripiet & petet vltro, quod ante negabat. Quo autem modo Suauia & baſia quot vicibus, &c. fieri debeant, ipſemet cautus amator habita ratione temporis & loci ſciet. Omne enim nimium vertitur in vitium. Et nimia familiaritas parit contemptum *l. obſeruand. ff. de ll.* Nonnunquam enim intermittat amator, quo feruidior & ardentior fiat amaſia. In Loco ſi quidem deſipere, vt ait Terentius. ſumma ſapientia eſt ſecundum tamen cõmuniter in acceſſu & diſceſſu oſcula maxime fiunt & dulciora ſunt prima ex parte ob abſentiam

f 2

tiam diuturnam & aduentum gratum amatoris, ex altera ob diſceſſum cum reditus dubius & anceps fiet. Intermedia illa, ſi quæ occurrunt tam grata non ſunt, ſi obiter prætereunt, tantumque efficaciæ non habent, cum Colloquio & ſermone interrumpantur, ſicque in fumum ſtatim abeant, illa autem quæ in diſceſſu obtingunt, longiorem memoriam & recordationem poſt ſeſe relinquunt. Vnde diſcere fert dolorem, aſt redire gaudium. Illa igitur amatus amator non omittat, ſed ſummo ſuſpirio mixto gaudio ſumat: ne quæ ſumere conceſſa fuere, perdere dignus cenſeatur, ſi non ſumſit.

Huc libet adijcere hiſtoriam de Oſculo quam Romæ pro vero annotaui: Erat quidem Imper. cuius vxor aulicum quemdam amabat, quod cum Imper. aperiretur, ipſa fraudis plena hoc aſtu Imp. decepit ſeque ſaluauit: amatori ſuo aulico hoc conſilium dans, vt ſi ſe & ipſam morti, furorique Imper. eripere vellet, ſtulti habitum indutus in publica via ipſam oſcularetur & amplexaretur, quod factum tamquam à ſtulto non fuit reputatum: illa adulterij rei poſtulata ſeſe iuramento purgauit, nullum alium præter Imper. & talem ſtultum ad oſcula admiſiſſe. Erat autem lapis *Bocca della verita* dictus, in cuius os iurantes manus imponerent, ſi falſo iurarent,

manus ipſis abſcindebatur: hæc & verum faſſa, & ſe citra omnium opinionem liberans cauſa fuit, vt lapis ſuam poteſtatem & virtutem amitteret. Hodie adhuc cernitur *in Templo S. Mariæ in Coſmedita amoto Schola Græca dicto*. Lapis eſt ingens, rotundus faciem inſculptus.

Solent & ardentes amantes oſculari dona iocalia miſſa ob amaſia, vt ſunt annuli, brachialia vincula litteræ, &c. ſed impropriè ea ſunt oſcula nihilque proſunt, ego corporalia & oralia longè his anteferrem, ſed cui denegatur caro, brodio contentus eſſe tenetur. Oſculamini, Amplexamini amatores dum licet, exercete baſia, & fugientibus vtimini donis; veniet poſt triſtior ætas, nec

nec bona tam ſequitur, quam hora prima fuit.

De Facto.

VLTIMO tanquam concluſio & complementum Amoris & Epilogus Comœdiæ ponitur loco F A C T V M. Quid autem F A C T V M ſiet in hac materia, omittere quam definire potius duco. Honeſtè autem vt deſcribatur, eſt Coniunctio illa amantium, maris videlicet & fœminæ, quam Iure Ciuili Matrimonium appellamus *Inſtitut. de iur. n. g & cap. in principio.*

Factum aliud eſt licitum, aliud ilici-

illicitum. Factum licitum eſt, cum coniuge propria ſolennitatibus adhibitis ducta debito tempore, loco vaſe & modo.

Cum coniuge propria.) Quia acceſſio ad alienam adulterium eſt. Et præcipit Apoſtolus propter fornicationem quilibet habeat propriam vxorem, &c.

Adiunxi vlterius *Solemnitatibus adhibitis ducta*. De iure namque naturali coniunctio illa corporum ſufficiebat, ſed ius noſtrum ciuile vt corroborare volens & ſuſtinere ius illud naturale cum non tam quid liceat, quam quod deceat & honeſtum ſiet in coniunctionib. reſpiciendum *reg. ſemper in coniunct. & leg. non omne. ff. de leg. iur.* ſolemnitates adhiberi decreuit, vt

ſunt

ſunt cõſenſus, qui maxime facit nuptias. *d. l. nuptias*. adeo vt ius Canonicum ſolum conſenſum ſufficere dicat *c. ſufficiat 27. quæſt. 2.* copulatio ſiue benedictio, facta coram Eccleſia trina nuntiatione præcedente Clandeſtina ſiquidem matrimonia plane improbantur & puniuntur. Si quis tamen clandeſtine contraxerit cum aliqua, non facile diſſoluitur matrimonium ob publicæ honeſtatis iuſtitiam apud antiquos Romam plura erant ſolemnia vt in domum mariti deductio &c de quibus *tit. ff. de ritu nup.* ſed ea hodie non ita obſeruantur.

Enixi tertio debito tempore.) Quibusdam enim temporibus copulæ prohibentur vt in ſacris, tempo-

 re

& debiles fiunt partus. in quo tamen non conueniunt phyſici num menſtruos ſanguis noxius ſiet ne ne?) Negantes afferunt hanc rationem, quod eo partus in vtero alatur & ſuſtentetur, nutriatur & lactetur, ideoque noxium haut eſſe. Sed contrarium duco verius, primo ex prohibitione illa diuina, tum propter eius menſtrui eiectionem, tum quia pleræque ægrotare incipiunt tempore menſtrui, itemque quando retinentur, item quando deſinunt fluere poſt 50. annum mulieres fiunt olidæ vaporeque ſuo & aſpectu inficere poſſunt, tum ſpecula tum infantes, & dicit Ariſtoteles pilum menſtruatæ mulieris ſub fimo poſitum in ſerpentem mutari, Nec ob-

ſtat

ſtat negantium fundamentum' quia partus ab eo initio aſſueſcit, ideoque ipſi nihil nocet vt habemus exempla in Mithridate rege Perſarum, &aliis adeo venenis aſſuetis, vt veneno ſeſe necare haut quiuerint. Et maxima cauſa eſt ſcabiei infantium, quando in lucem prodiere, ſanguis ille menſtruus, quo nutriti fuere in vtero. Puto igitur verius noxium eſſe, ob id etiam cum muliere congredi prohibitum, quamuis id Itali haut curant, qui pro ſua libidine cum menſtruata quam purgata coire ſolent. Prohibetur etiam poſt partum vſque ad dies purificationis.

Dixi quarto loco.) Nam & locus abſti-

abſtinentiam interdum requirit vt
pote ſacer, religioſus, orationi
deſtinatus, & vbi homines degunt.
Caſta ſiquidem Deus mens eſt caſta
vult mente vocari. Et domus eius
domus orationis eſt & maximè be-
ſtiale cenſeretur, in loco vbi plu-
res ſunt homines, more canum li-
bidini indulgere, poſt balneum et-
iam vel in balneo nociuum eſſe
coitum ob apertionem pororum
Medici docent.

Dixi quinto, vaſe. (ob enim vas
debitum non ſeruatum coitus illi-
citus & damnatus fit.

Vltimo. modo (modus ſiquidem
communis, vt mulier ſupina iaceat
& agens incumbat, ſi tamen ob ali-
am cauſam alius modus requiratur,
ſtando videlicet vel ſedendo, vt

tamen

Tamen ſemen retineatur non improbatur. Sin autem ex delectatione fiant, collateralis, ſtando, ſedendo, &c. ſunt damnabiles, quorum impius iſte lebellus *Hortus Veneris*, qui dicitur, plenus eſt. & Heliogabalus libidinoſus iſte Imp. profeſſor, qui mille pene modos excogitauit, & Venetiis à Curtiſanis addiſcuntur, huc addatur exemplum Doctoris iſtius, qui putabat ſe prægnantem fore eo quod mulier ipſius aſcenderat ipſum. Cuius meminit AEneas Sylvius in libello De duobus amantib. Euryalo & Lucretia.

Illicitum factum eſt fornicatio ſimplex,) ſoluti nimirum cum ſoluta, vel cum meretrice, quæ etiam ſecundum *Dd. in l. inuitus. ff. de regulis Iuris.*

Quæ autem publicum ſcortum ſit dicenda, docet *l. palam ff. de ritu nupt.* quæ nimirum ob quæſtum corporis pluribus ſeſe proſtituit, quæ vero amoris cauſa vni vel alteri officium præſtat, eo nomine habenda non eſt, cum crimina tegenda potius quam detegenda ſint, & hic coitus cum meretrice innupta impunibilis eſt de iure ciuili *Bartol. in leg. ſi vxor. §. ſed & in ca. num. 4. ff. de adult & in leg. de rum num 2. ff. de furt. per text. in leg. 1. Cod. de concubin.* plures concordant. *alligat Marſilius ſing.* 105. Illud tamen quod cogi poſſit quibusdã diſplicet, cum præmiis potius puellæ alliciendæ quam vi cogendæ ſint, quia amatores decent amaſiis ſuis donare non è contra, & crede experto

Experto, quod donum magis valet quam ſuſpirium, imo ſuſpirium nihil valet ſine dono.

Illicitum quoque factum eſt cum concubina) concubinatus ſiquidem iure diuino argumento *Epiſtol. ad Hebræ* 13. *verſ.* 4. *Matth.* 5. *n* 31. & 19. Itemque Canonico *cap. nemo* 32. *quæſt.* 4. *Gœdd. in l.* 144. *n* 9 *ff. de V. S.* eſt prohibitus, ideoque nati ex concubinis vel illicito naturales tantum dicuntur. Legitimi ne quaquam §. *aliquando. Inſti. de nupt.* quia ſecundum naturalem modum & affectionem generantur, & maritus adulter tenens concubinam tenetur ad alimenta vxori, quæ propter pellicem ad eo receſſit ſecundum *Iacobum de Aretio & Cyn. & Bal. in l quod in vxorem. C. de*

neg. geſt. Affl. deciſ. 10. num 1

An quis concubinam clerici ipſa viuente in matrimonium ducere poſſit?

Reſpond. videtur, quod ſic, diſtinguendo tamen inſpecto Iure Ciuili à quo concubinatus nomen aſſumſit, *per legem tertiam.* § 1 *ff. de concubinis*, num inuito concubinario diſceſſerit nec ne. Priori caſu alteri nubere prohibetur, hac ratione, quia lex honeſtius ducit patrono concubinam habere, quam matrem. *per l. 1. d. titul.* Poſteriori vero caſu non prohibetur per argumentum à contrario. Secundo inſpecto iure diuino & Canonico, cum concubinatus prohibitus ſit nec ſit ſpecies matrimonij eſſe poterit, ſed ſimplex fornicatio, non video qua ratione quis prohibeatur

talem

galem ducere, cum non cadat in eum crimen adulterij, *per l.3.in pr.* Vbi autem adulterium non eſt, nec impedimentum matrimonij, quo ad tertiam eſſe poteſt, vt pulcre tradit *Alex. Carrerius in tractat de ſponſal. & matrim. c.21.* Nec obſtat dictum Pauli *ad Corinth. 6. in fin.* Vxor alligata eſt Legi, quamdiu viuit maritus eius: quia Paulus loquitur de matrimonio legitimo modo contracto, quod non ſoluitur quamuis ſeparentur per diuortium coniuges, cui & aſtipulatur Imp. *Inſtit. de nupt.* Nuptiæ ſunt, &c. Indiuiduam vitæ conſuetudinem continens, manet igitur vinculum coniugale indiſſolubile.

Tum etiam de iure Canonico prohibentur Clerici matrimonium

 contrahere,

contrahere. igitur nec matrimonium eſt, nec ſpecies matrimonij concubinatus. Sequeretur & exinde, quod nec quis meretricem ſiue ſcortum poſſit ducere in matrimonium, quod tamen in Iure Canonico opus miſericordiæ dicitur, *cap. inter opera de ſponſal. Didac. in epit 2. part. de matrim. c. 8. § 11. n. 3. & ſeq poſt* alios per eum citatos & adducitur exemplum Oſeæ Prophetæ c. 12. qui meretricem quam duxit ad Pudicitiam conuertit, c. non eſt culpandus, 32. *q. 1. & c. integritas. ead. q. & gl in c. non omnis 32 q. 2.* vbi refert Iacobũ, qui ex ancilla liberos ſuſceperat filios legitimaſſe per contractum matrimonij cũ ancilla. Idem & in c. dixit *Sara. 32. q 4* legitur Abraham propter Saræ ſterilitatem

rilitatem cum ancilla rem habuiſſe, vt filios ex ea procrearet, & hæc ancilla vxor erat Abrahæ, vt ex text. Geneſis 16. habetur in illis verbis dedit eam viro ſuo vxorem. De *Sa*lomone viro nobiliſſimo legitur, qui duxit Rahab meretricem in vxorem ex cuius ſtirpe natus eſt Saluator noſter Ieſus Chriſtus Matt. *c.*1.*&* *d.c. integritas.* 32. *q.* 1. *&* & hæc opinio non ſolum de iure Diuino & Canonico locum habet ſed etiam de Iure Ciuili, vt ſi quis contrahit matrimonium cum ancilla, vel cum libera retenta in matrimonium, nihilominus filij ex ea nati legitimantur per ſuperuenientes nuptias, vt eſt *text. in.* § *fin. verſ. ſi enim ad libertam Auth de triente & ſemiſſ.*

Accedit & illud quod ea tãtum prohibetur quæ adulterij damnata eſt *lege prima. §. 2. ff. de concupin.* Concubina autem, vtpote cuius commixtio de Iure Ciuili ad euitandas vagas libidines conceſſa eſt *d. l. 3 §. 1 in fin.* non cenſetur per deſertionem adulterij damnata cum eæ ſolæ in concubinatu haberi poſſint ſine metu criminis, in quas ſtuprum non committitur, *dicta lege prima dicto titulo.*

Illicitum factum eſt adulterium.) Quod in nuptam committitur *l. inter adulterium ff.* de *V. S.* & dicturAdulterium, q. ad alterius thorum acceſſio. & adulter in actu inuentus à patre vel marito vxoris occidi poteſt, & impunè, Atrociſſimũ ſiquidem crimen habetur adul

terium. Vnde & de omnibus aliis criminibus capitalib. excepto Adulterio tranſigere licet *leg. tranſigere 18. C de transact.*

Illicitum factum eſt raptoris cum rapta. (de eo enim Imp. *Iuſtin. in l illa vnic C. de rapt virg* Raptores, inquit, peſſima criminum peccantes capitis ſupplicio plectendos decernit, etiamſi quis ſaltem ſponſam ſuã per vim rapere auſus fuerit nominatque raptum crimē deteſtabile, nec homicidij crimini diſſimile, vt nulla raptor fori præſcriptione gaudeat, nullamque appellandi licentiam habeat, vt nec raptor eam legitimè ſibi coniungere poſſit, nec ſit facultas raptæ vi ingenui, vel viduæ, vel cuilibet mulieri raptorem ſuum ſibi maritum expoſcere

Illicitus, imo damnatus coitus eſt cum conſanguinea) intra quartum gradum incluſiue: ad eum vſque nuptiæ prohibentur propter conſanguinitatem, quæ eſt vinculum perſonarum ab eodem ſtipite aſcendentium vel deſcendentium carnali propagatione contractum ſecũdum Hoſt. *in ſumma vocab. Matrimonium.*

Illicitus coitus eſt cum ſorore.) Quãuis ab initio ob defectum hominum licitus & conceſſus fuerit, poſtmodo autem lege lata prohibitus, &c. & hoc de ſorore germana ex vno eodemque Patre & matre nata, cum ea vero, quæ ex alio matrimonio nata eſt, cuius tamen matrem pater ipſius poſtea duxerit nuptiæ eſſe poſſunt, quamuis ex eo matri-

matrimonio poſtea liberi naſcantur §. *meriti iuſt. de nupt.*

Illicitus coitus eſt cum nouerca.) Abſurdum ſiquidem videtur & eſt vxorem patris eandem & ſpõſam filij eſſe etiam mortuo patre, loco namque matris habetur. *ſocrum quoque & nouercam. inſtit. de nupt.*

Illicitus coitus eſt cum moniali.) Vtpote ſacra & religioſa quæque ex hoc mundo exiuerit vt ſolummodo ea quæ DEI ſunt curet & ſpeculetur *d. l. ſiquis non dicam. C. de Ep. & cler. & ibique gl.*

Refert *Leonellus Fauentinus cap. 75. ſecund. part. pract. medici.* vbi de Satyriaſi & Priapiſmo virgæ ſcribit. Qui coit cum monacha vel moniali, quando talis moritur, remanet Virga eius tenſa,

vnde dicitur in carmine apud vulgares:

Qui monacha potitur, virga tendente moritur

Illicitus coitus est cum Iudaa.) vtpote extra Eccleſiam conſtituta & deforis. Dominum enim noſtrum Redemptorem Meſſiam negant, blaſphemiis ipſum onerant, vt ſatis ſuperque notum eſt. Et Chriſtianus cum Iudea vel cōntra carnalem habens copulam. Reſp. *punitur. l. ne quis Chriſtianam. C. de Iudais. &c. quanto & ibi Abb. de diuort.*

Sed quid cum Ethnica, aut diuerſa ſecta muliere? (Non refragantur Dd. cum & Auguſtini mater Monica ethnico & moroſo viro cohabitauerit, ſi tamen alteruter ad defectionem à fide Catholica non

attentetur

alteruter ad defectionem à fide Catholica non attentetur, ſaluatur enim mulier in fidelem & contra, *c. cauo 28. q. 1. c. denſid. lib de conſang. & affi c. quanto. de diuort. Panorm. in cap. fin. n. 3. de transact. vidi cap. Iudai & ſeqq 25. q. 1.* Nolite iugum ducere cum impiis *VVeſenb. in titulum de ritu nuptiarum ff. numero 4.* & paucis annis præter lapſis audiuimus Iohannem regis Daniæ fratrem Moſcouiæ ducis filiam, qui non in omnib. plane Chriſtiani ſunt, ducturum in itinere obiiſſe Item diſpenſauit Pontifex Romanus, Clemens VIII. inter Lotharingum Catholicæ fidei, & Catharinam Falleſiæ regis ſorcrē Hugonoticæ ſectæ addictem, & hodie ſine diſcrimine

g 7 Luthe

Lucheranos cum Catholicis & Caluiniſtis. &c. coniungi videmus, cum maxime eo hodie ſectæ in *Im*perio Roman. vigeant.

Illicitus coitus eſt cum puella, nondum, viripotente) Si enim vis nuberenube pari, & in caſu, qua nimirum ſiet puniendus pœna ille, qui deflorauir ſeu deflorare conatus eſt puellam nondum viripotentem variant D d. aliqui namque tenent pœna mortis debere puniri, quos refert I. *Clar. lib. 5. ſent.* §. *ſtuprum. nu. 9.* ipſe vero diſtinguit inter humiliores & honeſtiores, illos in metallū damnat, hos vero in inſulam relegat, per tex. expreſſum, *in l ſi quis aliquid* §. *qui nondū viripotētes ff. de pen in fin.* tamen diſtinguitur inter conatū & effectū, vbi ſolum eſſet co-

natus

natum ad deflorandum non debere puniri pœna mortis, ſed alia citra mortem graui, vbi vero frangeret pudenda nullo mpdo euadere debere pœnam vltimi ſupplici, de qua quæſt. latius egi *cent.1 qu 61.*

Illicitus coitus eſt cum beſtia.) vtpote rationis & intellectus experte, & qui cum animali coit, viuus cum ipſo cōburi à Domino iubetur, horrendum ſiquidem eſt, & plane naturæ humanæ contrarium, tale quid perpetrare, hoc ipſum §. 33. 1. *quæſt.* 3.

Illicitus imo Sodomiticus coitus eſt contra naturam.) quando nimirum non ſeruatur vas debitum. Sed illegitime proceditur. Vnde & Courtiſanæ Venetæ (qui-

Quarum infinitus ibi numerus, in toto enim terarum orbe nullibi tantus numerus reperitur, & nullibi tantis priuilegiis & libertatibus gaudent, de quibus quidam.

Vrbe tot in Veneta ſcortorum millia cur ſunt?
In promptu cauſa eſt, Eſt Venus orta mari.)

magis amant, libentiusquè admittunt Germanos & exteros, vtpote naturali modo cōtentos ſed forſan magis fortitudinē illorū & nūmos probāt: quanto magis enim quis ſua nūmorum poſſidet arca, tanto magis & habet fidei, quis enim tot armatis Vngaris reſiſtere queat? aut quis Præſulis Albani vel Martyris oſſa Rufini non amplectatur? quæ ſi quis Venetiis vel Romæ habeat,

vertere

vertere cuncta poteſt, magis ſiquidem impendunt maiores quam faciunt ſumtus alicuius potiũdæ cauſa Germani quam itali, cum ſummo diſpendio tum ſanitatis, tum burſæ tum animæ. Quanta enim fuit, quantoque iocundior conuerſatio illa tãto acerbior pænitentia & pœna. Donna enim bella paradyſo del occhio purgatorio del burſa inferno del anima. Italis igitur poſteriora Hiſpanis capellas relinquas, cum quib. & ipſi bibunt. Tu, qui amas ad puellas tibi quam aſino multo ſimiliores accedas.

Illicitus imo fruſtraneus coitus eſt cum tali muliere, quæ ita arcta eſt? vt mater fieri nequeat) In eo caſu ſuadetur vt ſi circa mortis periculum fieri queat, ſcindatur & amplie-

tur, quod in Italia pro vero audiui, matres filiabus infantibus, quam primum vtero exiere pudenda frangere, & ita illum caſum vt & periculum in partu euitare conantur.

Qua vero ætate ad factum legitime procedatur, ſcire fortean auetis de iure tamen noſtro puellæ puberes & nubiles, maturæ aptæque ad factum cenſentur anno 12. & maſculi anno 14, citius enim, vt ſupra dictum eſt pubeſcunt puellæ quam mares. De maribus tamen, qui anno 9. ad procreandnm habiles fuere, idque facto probarunt meminit Borcholt *Inſtit. ad tit: de nupt.* Et ætate pene dupla mares præcedere debent puellas, ob nimiam laſciuiam & ſalacitatem earum: vnde eſt dictum à maioribus,

Wann

Wann das Mägdlein noch ligt im Bad/So ſol der Mann gehn in die Mat.

Vnde Paſquillus de Cǽtonia Farneſia minus habili iuncta iuueni canit.

O tu quæ nimium iuueni mala iuncta puellaes,
Quid fatis in ſolo nocte ſilente thoro?
Vt reor ipſa doles, quod ſit tua meßis in herba,
Et cruciat mentem mentula parua tuam.

Quamuis etiam aliud dictum ſit: Mature nupſiſſe numquam pœnituiſſe. Item, qui vult filios ſuos cernere in armis mature ſe matrimonio iungat De puellis in quib. plerunque malitia ſupplet ætatem ſtatuere quid certi nequeo, maturius igitur virili ſubmittantur iugo,

ne maius in currant ex negligentia
Parentum crimen ſicque toti fami-
liæ dedecus & infamiam inurant,
communiter tamen ætas illa 18. an-
norum arridet ea ſiquidem magis
diſcreta, læta, habilis, iocundaque
vlterior ſi ſiet, frigida moroſa, &
exarida erit. Liberum cuique ſiet
pro corporis ſui habitu & fortitu-
dine pugnam hancce Veneris inire,
nam æque Tyrones ac veterani in
exercitu reperiuntur milites & dul-
ce bellum inexpertis multos ad ſe-
ſe allicit, & patrẽ & matrem patri-
amque fugientes & dulcia linquen-
tes arua, arma arripiunt ſtrenuè ſe-
ſe exercẽt donec tandem Cæſariani
à Gallicarum rege cæduntur &
profligantur, ſicque miſeri vul-
nerati ad Aſyla ſua xenodochia
Chirurgo

Chirurgos & ad regem Indiarum confugere ibique auxilium poſcere coguntur; Satis de hiſce cum omnia ad finem tendant nihilque ſtabile in mũdo ſiet & hic de fine tractare propoſitum erit, qua ætate diu, qui iam pro monte Veneris veterani milites ſtipendia meruere id meritorias tanquam emeriti limittantur vt ibi aut ſenio confecti aut vulneribus in prælio ſuſcepis claudi ſeu manci quo quo modo effecti, quod reliquum ſuperſunt datur. Phyſicorum ſchola mulieres limittit poſt annum 50. is enim ſexus cum citius inceperit, citius etiam de ſinit, iuxta illud cito fit cito perit poſt annum ſiquidẽ 50. menſtrua fluere deſinunt, ſicque voluptatem mulieri auferunt & tollunt

tollunt & ad alias relegant. Maſculos vero vtpote ſexus conſtantioris & fortioris, vlterius, in caſtris detinet ob præ excellentiam ad annos nimirum 60. & vltra poſt annũ enim 60. ſemen in iis emarceſcere ſtatuit quamuis exempla inueniantur eorum qui vltra militarint. Id & ius noſtrum animaduertens prohibuitne Sexagenarij minorẽ quinquagenaria ducerent, nulla ſiquidẽ ſpes prolis apud eos reliqua cenſetur, iuuenes igitur puellæ iunioribus ſeneſque ſenioribus addicendæ. Noſtris tamẽ ſeculis omnia in peius ruere & retro ſublapſa referri videmus: ſenes namque puel penè inhiant, iuuenibus puellis quam iuuenes, id duod Imp. ſupra

ſuprad. conſtitutione ſalutrai, *in l.* 27. C. *de nupt.* prohibere voluere.

FINIS.

INDEX RERVM IN HOC LIBELLO CONTENTARVM

ſecundum alphabeti ſeriem.

A.

AD quid teneatur, qui inſectáctatur virginem. 152
AEtas quid teneatur, qui inſectatur virginem 152
AEtas indies fit deterior. 13
Alearum ludus clerico prohibitus. 47
Amantes cur palleſcant. 227
Amazones. 147
Amor quomodo conciliandus? lin. amor. 6

Amor

Amor ex viſione oritur. l. am. 13
Amor quid & quotuplex. lni. am. 23. 24.
Amator quomodo ſe præparare debe-at. lin. am. 31
Amator præciſoris officium vt obire debeat lin. am. 156
Amatorij faſcini cauſa diplex. l.am 166.
Amoris ægritudo quid? L. a. 167
Amore qui interierint L. a. 166
Adulterium & ſtuprum vt differunt ibid.

B.

BAlnea intrare religioſis non conceſſum. 50
Bruta animalia cur in coitu clamant. 192

C.

CAnes cur iracundi. 221

Caſeus quis bonus? L. 4. 157
Catulli verſus exponitur: virginitas non tota tua eſt. 290
Caſtitate Deum placamus. 245
Cera & mel virgineum vnde dicitur. 270
Ciceronis iocus in filiam & generum. 224.
Cibis quibuſdam an amor incitari queat. 159
Coitus breuis voluptas. 195
Colloquium quid? L. a. 25
Concertationes quæ pignoribus fiunt illicitæ ſunt. 45
Crines rubri quid denotant? 217
Cur tot coniugati veneficijs affecti reperiuntur. L. a. 162
Cur quis ex viſione externa amore inficiantur L. a. [illegible]
Cytharæ ludus clericis permittitur. 47.

Dem

D.

DÆmones cur fœminis magis inſidias ſtruunt, quam maſculis:
De aqua virginis Romæ. 165
De puellis virginibus in mares mutatis. 278
De donatione virginum. 155
Dictum Iobi c. 31. exponitur: pepigi fœdus cum oculis meis. 288

E.

EBrietas multos perdit. l. a. 154
Equi quomodo ad coitum conſpirant. 84
Eruca ad Venerem incitat. l. a. 162
Ex herbis amatoria fiunt. l. a. 163.

F.

FAmes amoris remedium. 251
Fauni mulieres appetunt. 129
Fœmellæ quare citius pubeſcant, quã maſculi. 8. & l. a. 14.

G.

GAghates lapis virginitatem prodit. 81

Gallinæ cur pariant oua ſubuentanea. 54

Gemelli, maſculus & fæmina, cum ſimul naſcuntur. vter prior natus cenſeatur. 103

Genitalia virorum cur expellantur, fœminarum vero intùs retineantun. 279

Germeni cur ſeguiores in Venerem. 199.

Gigantes vnde orti. 129.

H.

HErmaphroditus cui ſexui annumerandus. 294

Hippomanes Venerem incitat l. a. 165,

Homines nil agendo male agere diſcunt. 250
Humor triplex de genitalibus ſtillat 107.
Hymenis abſentia num ſit ſufficiens probatio amiſſæ virginitatis. 109.

I.

Iepthaan immolauerit filiam. pag. 232.
Impotentia coeundi triplex. 116
Impuberes generant. 130. 131
In virginem ſi quis conſentiat quam poſtea ab alio compreſſam repererit, quid iuris ſit. 94
Incubos Dæmones quidam negant. 125.
Incubi generant. 130. 131
Indiani, Tartari cur ſylueſtres L.a. 159.

Itali ad Venerem proni. L. 4. 172
Iudæi cur flauum circulum geſtantur & Iudas cur flauo pallio pingitur 213.

L.

Lac in virginibus vnde oriatur? 23
Lac in mulieribus quare album. 24.
Lac aliquando inuenitur in virginum mammis. 26. 27
Lac tempore ieiunij quare prohibetur 28.
Legatum puellæ minori, vt intelligatur? 134
Legatum virgini num corrupta debeatur. 181

M.

Magi cur in præſtigiis ſuis virgines, & pueros cuſtos adhibeant. 144
Mammillarum groſsities non ſem-

per indicat virginitatis amiſsionem. 69.
Mali monachi taxantur. 62. 63
Maſculus quando pubertati proximus. 10
Maſculi quando viripotentes. 14
Matrimonium maius pœna morte ipſa. 185
Mares nunquam in fœminas mutantur & quare? 278
Menſtrua retenta morbos cauſant. 173.
Menſtrua quando fluunt. 173
Membrana virginis quid, & cur ita dicatur 270
Menſtruum venenoſum 209
Meretrici aſsidens cur meretricia audacia inficiatur. L. a. 23
Mola in virginibus vnde 34
Mulieres formoſæ ſuperbæ. 248

Mulieres formoſas omnes appetunt, 248.
Mulieres peregrinantes vtplurimum meretrices 56. 57
Mulieres ad comœdiarum ſpectacula non ſunt admittendæ. 48
Mulier caſta domi manere debet. 58.
Mutatio vobis in puella arguit virginitatis amiſtionem. 191
Mulieres cur ab officijs publicis arceantur. 142
Mulieres æquè ac viri poſſunt caſtrari. 279
Multiloquium damnatur. L. a. 28
Mulieribus viduis tempus eligẽdi maritos quodnam. 197.

N.

Naſus longus & ſubtilis quid ſignificat. 220

Num

Num mulier poſt partum virgo dicenda ſiet? 186

Num raptus virginum in choreis à filijs Beniamin poßit excuſari? 236

Num ſit melius vxorem ducere virginem quam viduam? 100

Num ob abſentiam hyemis ſponſus ſponſam repellere queat? 112

Num virgo nupta mater eſſe volens ob impotentiã mariti queat diuerti 116

Num virgo ita arcta vt mulier fieri nõ poßit, matrimonium contrahere queat. 120

Num ſi virgo perſuadet iuueni ſe eſſe diuitem & ita inducat illũ ad promittendũ matrimonium, &c. 139

O.

Oculus quid? L. a. 8

Oculi vnionem inter ſe habent. 10

Obſcœna verba amatori fugiẽda. 33

Oſculum quatenus licitum. 88

Oſcula vnde originem ſumpſerunt. 209.

Oſtrea Venerem incitant. 165

P.

Paſſus veloces & curti quid denotant. 222

Paſſus tardi, & ampli quid denotant. ibidem

Paſſus tardi & ampli quid denotãt 222

Paſſus ampli & diſcordantes quid ſignificant. ibid.

Pocula amatoria ſiue philtra an aliquid potentia habeant ad amorem conciliandum. L. a. 165

Portulacæ ſemen virginitatem procedit. 81

Puellæ virgines quare in via procedãt matres, filij vero adoleſcentes ſequantur patres. 238

Pulices cur virginibus magis inimici ſunt

ſunt quam adoleſcentibus 206
Puella exculta quibus ſimiles. 225

Q.

QVi fiat quod Lis ſit cum forma magna pudicitia. 446
Quare primo proponatur & diſtribuatur in menſa cib. virginib puellis 243
Quidam ante annos legitimos procreant. 14
Quænam hominis membra ſubſunt virgini. 268
Qua pœna ſit puniendus qui deflorauit puellā nondum viripotentem. 156

R.

REgulæ in colloquio ſeruandæ. 26
Regum quorundam mos in virginibus prælibandis. L a. ibid.
Romæ cur multa ſcorta, 198
Raptor virginis quā pœna puniendus. ibid.

Sagæ non pariunt. 128
Salamandra in igne viuit. 176
Saltationes prohibentur. 51. 52.
Sexagenarij quare de ponte deijciebantur. 103
Senes quare vxores ducere non debent. 105
Scholari meretricem in domum introducere licet. 60
Serui [illegible] Dominos. 248
Sibyllæ virgines [illegible] quot & quæ. 276
Silentium taxatur. L. a. 30
Scriptis multa efficiuntur. 36
Stirpes vel plantæ à diuis virginibus denominatæ 258
Somnia de virginibus quid protendãt. 384
Sponſa ſua cuique vnicuique placet. 19
Socrates quare mulierem litigioſiſſimam duxerit. 146

Specula in lupanari abſcondita mirabilem vim habent. l. a. 7

T.

TRanſactio an fieri poſſet ſuper raptum. 162
Turcæ, &c cur in venerem proniores. 199.

V.

VEnerem cauſatur luxus. 197
Venetijs cur tot millia ſcortorum. 199
Veſtes mutare prohibitum. 31
Viduæ virginibus incontinẽtiores. 196
Vidua non facile ducenda. 143
Vinum vt amorem incendit. L. *a* 153
Vinum quidam interdicunt. L. a. 155
Virgo vnde dicta. 1
Virgo virginitas quid. 2.3
Virginitas an præferẽda matrimonio 4
Virgo quando credatur pubertati proxima. 10

Virgo nupta quo tempore ſponſa dicenda. 202
Virginitas in V. T. cur non commendabatur. 204
Virgines quare deteriorem odorem de ſe ſpargunt quam adoleſcetes. 208
Virgines quibus coloribus quoad veſtimenta vti debeant. 212
Virgines qui crines exornent. 217
Virgines quare non ita multum bibāt ac maſculi 219
Virgo iracunda non præſumenda ſit ex longo & acuto naſo. 220
Virginem quo ingreſſu condeceat incedere. 222
Virgo ex cartilagine naſi cognoſcitur 82.
Virginitas num fragrantia radicis rumpi queat. 80
Virgo an queat dici ſterilis. 293

Virgi-

Virgines num verè inter miſerabiles perſonas referuntur. 291.
Virgines laudatæ in ſacris. L. 270
Virgines culpatæ in S. L. 273
Virgo num ſine virili ſemine concipere queat. 51
Virginis pudicitia num illibata cenſeatur in cuius mammillis lac inuenitur. 23
Virgines laudatæ in profanis ſcriptoribus. 274
Virginibus quare conuenientior luxus & ornatus quam adoleſcentibus. 224.
Virgini cur addatur Buſo. 299
Vinum lac veneris. 251
Virgo volens nubere an gaudeat priuilegiis nuptarum. 187
Virgo per vim ſtuprata an Deo poßit conſecrari. 189
Virgo cuius os olet an ſana ſiet. 175

Virgo ſi damnatum quempiã ad mortem petat in maritum liberet ipſum à morte. 183
Virgo an ex ſe impregnari queat. 32
Virgo num ſine tutore donare poſsit. 173
Virgo ab incubo infeſtata num amittat virginitatem. 129
Virgo num poſsit eſſe legata. 140
Virgo menſtrua non patiens vtrum ſana ſit. 173
Virgines fricantes ſeſe qua pœna puniuntur 170
Virgo quando cenſeatur viripotẽs. 13
Virgini ſe aſſerenti an credatur. 18
Virginis pudicitia num illibata cenſeatur ex conuictu, ſpectaculis, balneis, ſaltationibus, &c. 48
Virginis peregrinantis num illibata præſumatur pudicitia. 54

vir-

Virginitatis amiſsio an arguatur ex mammarum groſsitie. 68

Virgo num poſsit eſſe miles armatus. 144.

Virgo anglicos è Francia expulit. 48

Virginem deflorans qua pœna puniatur. 153.

Virginibus num ornatus permiſſus ad occultandam morbi turpitudinem 226.

Virgo num actum coniugalem admittere debeat ad ſanitatis conſeruationem. 226

Virgo num exhæreditari queat, ſi ſine conſenſu patris nubat 89

Virgo ſi lac habeat in mammis an lactare queat. 28

Virgo ſtuprata quæ ſe pro virgine gerit, nũ ſerta corollis geſtare queat 29.

vir-

Virgini iuueni num conducat nubere ſeni ſexagenurĳ. 103
Virginitas num totaliter perdatur actu venereo. 106
Virginem aliquam eſſe an obſtetricibus credatur. 22
Viſus in amore primus ſibi vendicat. l. 4. 9
Vis videndi vbi conſiſtat. l. 4. 11
Vrbes perquam celebres à virginibus nomen ſortitæ. 255
Virginem meretricia veſte indutum inſectari licet. 154
Vtrum mulier propter arctitudinem ſeparata à viro & coniuncta ſecūdo quando efficitur habilis primo, propter vſum ſecundi ſit reſtituenda primo. 13

FINIS.

David

Angus

his Book

134

David

Physical
Lowman

Mihi ... 1209

hod ... est

hujus libri

possessor

1684

confundo hod

callo

confundo hod

ca ...

confundo ...

callado